

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

**ZİHİNSEL YETERSİZLİĞİ OLAN ÇOCUKLARA GÜNLÜK
YAŞAM BECERİLERİNİN ÖĞRETİMİNDE VIDEO İLE MODEL
OLMA VE ŞARKIYLA DESTEKLENMİŞ VIDEO MODELİN
ETKİLİLİK VE VERİMLİLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Tuğba ERTEKİN

Danışman
Doç. Dr. Ahmet Serkan ECE

İkinci Danışman
Yrd. Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ

BOLU, OCAK 2015

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Tuğba ERTEKİN tarafından hazırlanan “Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklara Günlük Yaşam Becerilerinin Öğretiminde Video Model Olma ve Şarkıyla Desteklenmiş Video Modelin Etkililik ve Verimliliklerinin Karşılaştırılması” başlıklı çalışma, jüri tarafından Özel Eğitim Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak oy birliğiyle kabul edilmiştir.

22.01.2015

Unvan, Adı, Soyadı

İmza

Üye (I. Tez Danışmanı): Doç. Dr. Ahmet Serkan ECE

Üye (II. Tez Danışmanı): Yrd. Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ

Üye : Prof. Dr. Dolunay AKGÜL BARIŞ

Üye : Doç. Dr. İlknur ÇİFCİ TEKİNARSLAN

Üye : Yrd. Doç. Dr. Elif SAZAK PINAR

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Onayı

Doç Dr. Türkan ARGON
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK İLKELERE UYULDUĞUNA İLİŞKİN BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum, **“Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklara Günlük Yaşam Becerilerinin Öğretiminde Video İle Model Olma ve Şarkıyla Video Model Olmanın Etkililik ve Verimliliklerinin Karşılaştırılması”** başlıklı çalışmanın yazılmasında, bilimsel ve etik kurallara uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

...../...../2015

Tuğba ERTEKİN

HAYATIMI ANLAMLANDIRAN, SEVGİLİ ANNEM VE BABAMA...

TEŞEKKÜR

Bu araştırma, orta düzeyde zihinsel yetersizlik gösteren çocuklara günlük yaşam becerilerinin öğretiminde video model olma öğretim yöntemi ve şarkıyla video model olmanın etkililik ve verimliliğini belirlemek için planlanmıştır. Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde emeği geçen herkese teşekkür ederim.

Araştırmanın bütün aşamalarında; yapıcı eleştirileriyle benden bilgi ve deneyimlerini esirgemeyen, değerli düşünceleri ile bana katkıda bulunan, desteğini hep hissettiğim tez danışmanlarım Doç. Dr. Ahmet Serkan ECE'ye ve Yard. Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ'a teşekkür ederim.

Araştırmada bilgi ve deneyimleriyle desteklerini gördüğüm, sınırlı olduğum yerleri benden daha iyi değerlendirip bu konuda yardımlarını esirgemeyen Doç. Dr. İlknur ÇİFTÇİ TEKİNARSLAN'a ve Yard. Doç. Dr. Elif SAZAK PINAR'a teşekkür ederim.

Araştırmamda uygulayacağım hedef becerilerin seçiminde bilgi ve deneyimlerini benden esirgemeyen, yapıcı eleştirileriyle bana yardımcı olan Prof. Dr. Elif TEKİN İFTAR'a, Prof. Dr. Atilla CAVKAYTAR'a, Doç. Dr. Şerife YÜCESOY'a, Doç. Dr. Onur KURT'a ve Öğr. Grv. Nuray ÖNCÜL'e teşekkür ederim.

Araştırmaya sabırla katılan ailelere ve öğrencilerime teşekkür ederim.

Yüksek Lisans eğitimim boyunca benimle bilgi birikimlerini paylaşan Abant İzzet Baysal Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Anabilim Dalı'nın tüm öğretim üyelerine teşekkür ederim.

Araştırmamda, öğretim oturumları uygulayacağım videoların çekiminde bana yardımcı olan değerli arkadaşım Emel ARISOY'a teşekkür ederim.

Araştırmamın güvenilirlik çalışmalarının yürütülmesinde benden yardımlarını esirgemeyen mesai arkadaşlarım Yasemin SAĞLAM’a, Şana KÜÇÜKLER’e ve Hülya İLARSLAN’a teşekkür ederim.

Araştırmamda sosyal geçerlilik formlarının doldurulmasında bana yardımcı olan Eyüp Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi Okulu Öğretmenleri’ne ve tüm Özel Eğitim Öğretmenleri’ne teşekkür ederim.

Araştırmam süresince ilgi, sevgi ve desteğiyle daima yanımda hissettiğim, bana yardımcı olan, sevgili arkadaşım Mehtap KOT’a teşekkür ederim.

Araştırmam boyunca beni sürekli motive eden, bana destek veren değerli dostlarım İsmnaz FINDIKOĞLU’na ve Ceylan ERGİN’e teşekkür ederim.

Araştırmam boyunca bana sabır ve anlayış göstererek, eğitim hayatım boyunca da desteklerini benden bir an olsun esirgemeyen, varlıklarını yanımda hissettiğim, hayatımı anlamlandıran sevgili annem ve babama teşekkürlerimi sunuyorum...

Tuğba ERTEKİN

İÇİNDEKİLER

ETİK İLKERLERE UYULDUĞUNA İLİŞKİN BEYAN.....	iii
İTHAF.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar, ŞEKİLLER.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii

I.BÖLÜM

1. Giriş.....	1
1.1. Problem.....	5
1.2. Araştırmanın Amacı.....	6
1.3. Araştırmanın Önemi.....	7
1.4. Sayıtlılar.....	7
1.5. Sınırlılıklar.....	7
1.6.Tanımlar	8

II. BÖLÜM

2. Kuramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar.....	10
2.1. Kuramsal Temeller.....	10
2.1.1. Video Model Olma Yöntemi.....	10
2.1.2. Müzik.....	12
2.2. İlgili Araştırmalar.....	15
2.2.1. Özel Eğitim Alanında Türkiye’de Yapılan Araştırmalar.....	15
2.2.1.1. Özel Eğitim Alanında Türkiye’de Müzikle Yapılan Araştırmalar.....	23
2.2.1.2.Özel Eğitim Alanında Türkiye’de Video Model Olma Öğretim Yöntemiyle Yapılan Araştırmalar.....	29

2.1.2. Özel Eğitim Alanında Uluslararası Alan Yazında Yapılan Araştırmalar.....	32
2.1.2.2. Özel Eğitim Alanında Uluslararası Alan Yazında Müzikle Yapılan Araştırmalar.....	32
2.1.2.3.Özel Eğitim Alanında Uluslararası Alan Yazında Video Model Olma Öğretim Yöntemiyle Yapılan Araştırmalar	35

III. BÖLÜM

3. Yöntem	39
3.1. Araştırma Modeli	39
3.2. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkeni	41
3.2.1. Olası Tepkiler ve Kayıt Süreci	42
3.2.1.1. Yoklama ve İzleme Oturumlarında Olası Denek Tepkileri	42
3.2.1.2. Videoyla Model Olma Öğretim Yöntemi ve Şarkıyla Video Model Olmanın Uygulama Oturumlarındaki Olası Denek Tepkileri	42
3.3. Katılımcılar	43
3.3.1. Pilot Uygulama Denekler.....	43
3.3.2. Uygulama Denekleri.....	44
3.3.3. Uygulamacı	47
3.3.4. Gözlemci	47
3.4. Uygulama Ortamı	47
3.5. Araç Gereçler	48
3.6. Uygulama Süreci	48
3.6.1. Becerilere Karar Verme ve Beceri Analizlerinin Yapılması	48
3.6.2. Hedef Becerilere İlişkin Şarkı Sözlerinin Hazırlanması	49
3.6.3. Hedef Becerilere İlişkin Şarkıların Hazırlanması.....	49
3.6.4. Öğretim Videolarının Hazırlanması	51
3.6.5. Pilot Uygulama Oturumları	52
3.6.6. Pilot Uygulama Öğretim Oturumları	52
3.6.7. Uygulama	53
3.7. Verilerin Toplanması	56

3.7.1. Etkililik Verilerinin Toplanması	57
3.7.2. Verimlilik Verilerinin Toplanması	57
3.7.3. Güvenirlilik Verilerinin Toplanması	57
3.7.3.2.Gözlemciler Arası Güvenirlilik Verilerinin Toplanması...	58
3.7.3.3.Uygulama Güvenirliliğinin Toplanması.....	58
3.7.4. Sosyal Geçerlilik Verilerinin Toplanması	58
3.8. Verilerin Analizi	59
3.8.1. Etkililik Verilerinin Analizi	59
3.8.2. Verimlilik Verilerinin Analizi	59
3.8.3. Güvenirlilik Verilerinin Analizi	59
3.8.3.2. Gözlemciler arası güvenirlilik.....	60
3.8.3.3.Uygulama Güvenirliliği	60
3.8.4. Sosyal Geçerlilik Verilerinin Analizi	60

IV. BÖLÜM

4. Bulgular.....	61
4.1. Video Model Olma ve Şarkıyla Desteklenmiş Video Model Uygulamalarının Etkililiklerinin Karşılaştırılması	61
4.1.1.Elif'in Video Model Olma ve Şarkıyla Desteklenmiş Video Modelin öğretim uygulamalarının etkililikleri.....	62
4.1.2.Emirhan'ın Video Model Olma ve Şarkıyla Desteklenmiş Video Modelin öğretim uygulamalarının etkililikleri.....	63
4.1.3.Kerim'in Video Model Olma ve Şarkıyla Desteklenmiş Video Modelin öğretim uygulamalarının etkililikleri.....	64
4.1.4.Hamza'nın Video Model Olma ve Şarkıyla Desteklenmiş Video Modelin öğretim uygulamalarının etkililikleri.....	66
4.2. Video Model Olma öğretim Yöntemi ve Şarkıyla Desteklenmiş Video Modelin Öğretim Uygulamalarının Genelleme Oturumlarına İlişkin Verileri.....	68
4.2.1.Elif'in Video Model Olma ve Şarkıyla Desteklenmiş Video Model Olmanın öğretim uygulamalarının genelleme oturumlarına ilişkin veriler.....	68

4.2.2.Emirhan'nın Video Model Olma ve Şarkıyla Desteklenmiş Video Model Olmanın öğretim uygulamalarının genelleme oturumlarına ilişkin veriler.....	69
4.2.3. Kerim'in Video Model Olma ve Şarkıyla Desteklenmiş Video Model Olmanın öğretim uygulamalarının genelleme oturumlarına ilişkin veriler.....	70
4.2.4. Hamza'nın Video Model Olma ve Şarkıyla Desteklenmiş Video Model Olmanın öğretim uygulamalarının genelleme oturumlarına ilişkin veriler.....	71
4.3. Video Model Olma ve Şarkıyla Desteklenmiş Video Modelin verimliliklerinin Karşılaştırılması.....	72
4.4. Sosyal Geçerlilik	75
V. BÖLÜM	
5. Tartışma ve Öneriler	78
5.1. Tartışma	78
5.2. Öneriler	83
5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler	83
5.2.2. İleride Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler	83
KAYNAKÇA	85
EKLER	95
Ek 1. Aile İzin Formu.....	96
Ek 2. Pekiştireç Belirleme Tablosu.....	97
Ek 3. Uzman Görüşü Soru Formu.....	98
Ek 4. Videoyla Model Olma Öğretim Yöntemi ve Şarkıyla Video Model Öğretim Oturumu Veri Toplama Formu Örneği.....	99
Ek 5. Yoklama, İzleme ve Genelleme Oturumları Veri Toplama Formu Örneği	100
Ek 6. Uygulama Güvenirliği Veri Toplama Formu.....	101
Ek 7. Uygulama Güvenirliği Öğretim Veri Toplama Formu.....	102
Ek 8. Verimlilik Verileri Toplama Formu.....	103

Ek 9. Sosyal Geçerlik Verilerinin Toplanması için Öğretmen Soruları.....	104
Ek 10. Zihin Yetersizliği Olan Bireylere Ayakkabı Boyama Becerisinin Video İle Model Olma Öğretim Yöntemi ile Öğretim Planı.....	106
Ek 11. Zihin Yetersizliği Olan Bireylere e Kazak Katlama Becerisinin Video İle Model Olma Öğretim Yöntemi Öğretim Planı.....	110
Ek 12. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylere Ayakkabı Boyama Becerisinin Şarkıyla Video İle Model Olma Öğretim Planı.....	114
Ek 13. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylere Kazak Katlama Becerisinin Şarkıyla Video İle Model Olma Öğretim Planı.....	119
Ek 14. Ayakkabı Boyama Beceri Analizi.....	124
Ek 15. Kazak Katlama Beceri Analizi.....	125
Ek 16. Ayakkabı Boyama Becerisinin Şarkı Yoluyla Öğretiminde Kullanılan Şarkı Sözleri	126
Ek 17. Ayakkabı Boyama Becerisinin Şarkı Yoluyla Öğretiminde Kullanılan Şarkının Notaları.....	127
Ek 18. Kazak Katlama Becerisinin Şarkı Yoluyla Öğretiminde Kullanılan Şarkının Sözleri.....	128
Ek 19. Kazak Katlama Becerisinin Şarkı Yoluyla Öğretiminde Kullanılan Şarkının Notaları.....	129
Ek 21. Özgeçmiş.....	130

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 3.1. Deneklerin demografik özellikleri.....	45
Tablo 3.2. Ayakkabı boyama becerisinin beceri analizi ve şarkı sözleri şarkı sözleri.....	50
Tablo 3.3. Kazak katlama becerisinin beceri analizi ve şarkı sözleri şarkı sözleri...	51
Tablo 3.4. Pilot uygulamadaki her iki öğretim uygulamalarının deneklere ve çalışmada öğretilen becerilere dağılımı.....	53
Tablo 3.5. Videoyla öğretim yöntemi ve şarkıyla video modelin öğretim uygulamalarının deneklere ve çalışmada öğretilen becerilere dağılımı	55
Tablo 3.6. Her bir denek için başlama düzeyi, öğretim, günlük yoklama, izleme ve genelleme oturumlarında elde edilen gözlemciler arası güvenirlik katsayıları.....	60
Tablo 4.1. Video model olma yöntemi ve şarkıyla video modelin öğretime ilişkin verimlilik verileri	73

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 4.1. Elif'in başlama, uygulama ve izleme oturumlarındaki doğru tepki yüzdeleri.....	63
Şekil 4.2. Emirhan'ın başlama, uygulama ve izleme oturumlarındaki doğru tepki yüzdeleri.....	64
Şekil 4.3. Kerim'in başlama, uygulama ve izleme oturumlarındaki doğru tepki yüzdeleri	66
Şekil 4.4. Hamza'nın başlama, uygulama ve izleme oturumlarındaki doğru tepki yüzdeleri.....	67
Şekil 4.5. Elif'in genelleme oturumlarındaki doğru tepki yüzdeleri	69
Şekil 4.6. Emirhan'nın genelleme oturumlarındaki doğru tepki yüzdeleri	70
Şekil 4.7. Kerim'in genelleme oturumlarındaki doğru tepki yüzdeleri	71
Şekil 4.8. Hamza'nın genelleme oturumlarındaki doğru tepki yüzdeleri	72

ÖZET

ZİHİNSEL YETERSİZLİĞİ OLAN ÇOCUKLARA GÜNLÜK YAŞAM BECERİLERİNİN ÖĞRETİMİNDE VIDEO İLE MODEL OLMA VE ŞARKIYLA VIDEO MODEL OLMANIN ETKİLİLİK VE VERİMLİLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

ERTEKİN, Tuğba

Yüksek Lisans Tezi

Özel Eğitim Anabilim Dalı

Tez Danışmanları: Doç. Dr. Ahmet Serkan ECE

Yrd. Doç. Dr. Ahmet YIKMIŞ

Ocak, 2015 – xvii + 130 Sayfa

Bu araştırmanın amacı zihinsel yetersizlik gösteren çocuklara günlük yaşam becerilerinin öğretiminde video model olma öğretimi ve şarkıyla video model olma öğretiminin etkililik ve verimliliklerinin incelenmesidir. Araştırmada, tek denekli araştırma modellerinden uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli kullanılmıştır. Araştırma orta düzeyde zihinsel yetersizlik tanısı almış 14-21 yaş aralığında dört öğrenci ile yürütülmüştür.

Araştırmada uzman görüşleri doğrultusunda günlük yaşam becerileri arasından birbirinden bağımsız ve eşit zorluk düzeyinde olan “kazak katlama ve ayakkabı boyama” becerileri seçilmiştir. Öğretim planı kapsamında, belirlenen becerilere ait beceri basamakları oluşturulmuş, bu becerilere ait şarkı sözleri yazılarak yine uzman görüşleri ile beceriler ve sözler arasındaki paralellikler sağlanmış, değerlendirilmiştir.

Son aşamada ise, tamamlanan sözler bestelenerek, becerilere ait basamaklarla da paralellik gösterecek şekilde videoya yerleştirilmiştir.

Araştırma sonunda, şarkıyla video modelin, video model olma öğretim yöntemine göre daha etkili ve verimli olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Video Model Olma, Özel Eğitim ve Müzik, Zihinsel Yetersizlik, Günlük Yaşam Becerileri.

ABSTRACT

COMPARISON OF EFFECTIVENESS AND PRODUCTIVITY OF VIDEO MODELING AND VIDEO MODELING THROUGH SONGS IN TEACHING DAILY LIVING SKILLS TO CHILDREN WITH INTELLECTUAL DISABILITY

ERTEKİN, Tuğba

Master's Thesis

Department of Special Education

Thesis Supervisors: Assoc. Prof. Dr. Ahmet Serkan ECE

Assistant Prof. Dr. Ahmet YIKMIŞ

January, 2015 – xvii + 130 Pages

This research was aimed at examining the effectiveness and productivity of video modeling and video modeling through songs in teaching daily living skills to the children with intellectual disability. In the research, adapted alternating treatments design was used from among single subject research designs. The subject of the research consists of four students between the ages of 14 and 21 who have got intellectual disability children.

In the research, “folding sweater and shining shoes” being independent from each other and having equal difficulty level among daily living skills in line with expert opinions were selected. In the scope of training plan, skill steps for determined skills were developed and lyrics for these skills were written and parallelism between these lyrics and skills were provided and evaluated with expert opinions.

At the last stage, completed lyrics were composed and were put into a video so as to show parallelism with steps for skills.

At the end of research, the song's video models, according to the video modeling teaching methods have been shown to be more effective and efficient.

Key Words: Video Modelling, Special Education and Music, Mental Disability, Daily Living Skills.

I. BÖLÜM

1. Giriş

Zihinsel Yetersizlik, zihinsel işlevler bakımından ortalamanın iki standart sapma altında farklılık gösteren, buna bağlı olarak kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde eksiklikleri ya da sınırlılıkları olan, bu özellikleri 18 yaşından önceki gelişim döneminde ortaya çıkan ve özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan bireylerdir. (www.meb.gov.tr. 12 Ekim 2014'te erişildi). AAIDD (2010)'da yaptığı en son tanımında “zihinsel yetersizlik, zihinsel işlevlerde ve uyumsal davranışlarda gözlenen önemli düzeyde sınırlılıkların karakterize ettiği; bilişsel, sosyal ve pratik uyumsal becerilerde kendini gösteren bir yetersizlik türüdür. Bu yetersizlik 18 yaşından önce ortaya çıkmaktadır”. Ülkemizde eğitim sisteminde zihinsel yetersizliği olan bireyler hafif, orta, ağır ve çok ağır bireyler olarak toplanmış bulunmaktadır.

Sucuoğlu (2009)'a göre, orta düzeyde zihinsel yetersizlik, zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerindeki sınırlılık nedeniyle temel akademik, günlük yaşam ve iş becerilerinin kazanılmasında özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine yoğun şekilde ihtiyaç duyan birey olarak tanımlar. Bununla birlikte Sucuoğlu (2009)'da, zihinsel yetersizliğe yol açan nedenleri yapısal nedenler ve edinilmiş nedenler olmak üzere ikiye ayırmıştır. Yapısal nedenleri kendi arasında sırasıyla genetik bozukluklar, kalıtsal metabolizma bozuklukları ve kromozom bozuklukları olarak toplamış, edinilmiş nedenleri de yine sırasıyla madde bağımlılığı, tramva ve yaralanmalar, enfeksiyon, toksik etki, beslenme yetersizliği ve çevresel etmenler olarak sınıflandırmıştır.

Zihinsel yetersizliğe sahip olan çocukların en belirgin özelliği gelişim hızları yaşıtlarına göre daha yavaş olmasıdır. Bu gecikme gelişimin tüm alanlarını

kapsamaktadır. Genel olarak özelliklerine bakıldığında öğrenmede yavaşlık, dikkat dağınıklığı, konuşma bozukluğu, gecikmiş konuşma, duyu-motor problemleri, günlük yaşama ilişkin becerilerde yetersizlik ve sosyal becerilerde yetersizlik olduğu görülür. Bu özellikler tüm zihinsel yetersizliği olan çocuklarda görülse de bu becerileri öğrenmede yeterliliği veya başarısı zihinsel yetersizliğin derecesine göre farklılık göstermektedir. Örneğin; hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan bir birey günlük yaşam becerilerinde yeterli bir birey olabilir. Ancak orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan bir çocuk alanların tümünde desteğe gereksinimi olan bir bireydir. Dolayısıyla, tanımlara ve yapılan açıklamalara bakıldığında orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan çocuk akademik, sosyal, günlük yaşam ve iş becerilerinin kazanmasında desteğe ihtiyacı vardır.

Zihinsel yetersizliği olan bir çocuklara akademik yönden baktığımızda başarısızlıkları daha çok okuma ve yazmada, okuduğunu anlamada, temel aritmetik becerileri kazanmada ortaya çıkmaktadır. Soyut kavramları somut kavramlara göre daha zor öğrenirler. Bireylerin öğrenme problemlerinin büyük bölümü dikkat problemlerinden kaynaklanmaktadır. Dikkatleri kısa sürelidir ve dağınıktır. Öğretim ortamında bulunan her hangi küçük bir şey dikkatlerinin kolayca dağılmasına neden olur. Görsel ve işitsel algıları zayıf olduğundan pek çok şeyi hatırlamada güçlük çekmektedirler. Öğrendiklerini kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe transfer etmede zorlanırlar. Genelleme yapamazlar ancak akranları gibi öğrenmeye devam ederler sadece öğrenme hızları daha yavaştır.

Zihinsel yetersizliği olan çocuklara sosyal gelişim yönünden baktığımızda benlik kavramları zayıftır. Arkadaş ilişkileri kurmada problem yaşarlar ve kendilerini gruba kabul ettirecek becerileri azdır. İçe dönük yapıya sahip olduklarından, kendilerini kolayca ifade edemediklerinden dolayı başka bir bireyle iletişime geçmede zorluk yaşarlar. Sahip olduğu zihinsel yetersizliğin derecesi arttıkça problemlerin şiddeti de her alanda artmaktadır.

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar heterojen bir gruptan oluştuğu için kendi içlerinde önemli bireysel farklılıklar göstermektedir. Her bir bireyin kendine özgü

bedensel, bilişsel, sosyal ve duyuşsal yapısı vardır. Bu sebepten dolayı, destek eğitim bireysel olarak planlanmış ve bireyin bağımsız yaşamasını en üst düzeye çıkarmayı hedefler. Bağımsız yaşam becerileri bireyin şimdiki yaşamında ve ileriki yaşamında başkalarına bağımlı olmadan yaşamını sürdürmesi için gerekli olan becerilerdir. Günlük yaşam becerileri de bu beceriler arasında yer almaktadır.

Varol (2011)'e göre, günlük yaşam becerileri, ev içinde ve dışında bağımsız olarak yaşamı sürdürebilmek ve görünüşü koruyabilmek için gerekli olan bütün becerileri içermektedir. Günlük yaşam becerileri, kişinin içinde yaşadığı toplumsal yerleşim alanında başarılı olması için gereklidir. Bu becerilerin büyük çoğunluğu, kişinin kendini geçindirebilecek bir iş bulması için de gerekli becerilerdir. Zihinsel yetersizliği olan çocuk içinde yaşadığı toplumda sürekli bir etkileşim halindedir. Dolayısıyla zihinsel yetersizliği olan birey içinde yaşadığı toplumda kendini bağımsız bir şekilde ifade etmesi ve böylelikle de toplum tarafından kabul görmesi gerekmektedir. Normal gelişim gösteren çocuklar bunu kolay bir şekilde gerçekleştirebilirken zihinsel yetersizliği olan çocuklar destek eğitime ihtiyacı vardır. Günlük yaşam becerilerinin öğretiminde ortam düzenlemesi büyük önem taşımaktadır. Çalışmaların doğal ortamında yapılmasına dikkat edilmelidir. Çünkü çocukların doğal ortamında gerçekleştirilen beceriler hem öğrenmeyi kolaylaştırır hem de bireyin öğrendiği beceriyi genellemesine yardımcı olur.

Günlük yaşam becerilerini kazanma; zihinsel yetersizliği olan çocuğun önceden gerçekleştirmesi gereken ön koşul becerilerini yerine getirmesine bağlıdır. Örneğin; büyük- küçük kasların kullanımını gerektiren beceriler, el göz koordinasyonu, hareketleri taklit etme, görsel dikkat ve basit emirleri anlamadır. Bu becerileri gerçekleştiren bireylerin günlük yaşam becerilerini öğrenmesi daha kolaydır.

Günlük yaşam becerilerinin öğretiminde; ileri zincirleme, tüm beceri ve tersine zincirleme yöntemleri kullanılmaktadır. Bu yöntemlerin ortak yönü; öğretimde yardım türlerinin kullanılması, yardım türlerinin yavaş yavaş azaltılması sonunda bireyin öğretilmesi hedeflenen beceriyi bağımsız şekilde yapıyor hale gelmesi ve bunu farklı ortamlarda genelleyebilmesidir.

Varol (2011)'e göre, zihinsel yetersizliği olan çocuklara hangi günlük yaşam becerilerinin kazandırılacağını belirlemek için, öncelikle bireyin ev ve yakın çevresinin incelenmesi gerektiği, bireyin ev içinde ve etkileşimde bulunduğu yakın çevresinde gereksinim duyduğu günlük yaşam becerilerinden, bireyin yapabildiklerine dayalı olarak kazandırılması uygun olanların belirlenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Dolayısıyla, kazandırılması uygun olan beceriler seçildikten sonra öğretilmesi hedeflenen becerilerin analizleri yapılır. Beceri analizi yapmak zihinsel yetersizliği olan bireye en yüksek düzeyde bilgi sunmak demektir. Öğretim basamaklarının beceri analizleriyle belirlenmesi öğretilmesi hedeflenen becerileri zihinsel yetersizliği olan çocuğa daha çabuk ve kolay kazandırmayı hedefler. Bununla birlikte, beceri analizleri öğrencinin var olan performans düzeyine göre alt basamaklara ayrıldığı için öğretim bireyselleştirilmiş olur. Beceri analizleri zihinsel yetersizliği olan bireyin bulunduğu düzeyi kolayca belirlemeye yardımcı olduğu gibi öğretime nerden başlanması gerektiğine de yardımcı olur. Zihinsel yetersizliği olan çocuklar düzeylerine göre öğretim yapıldığında daha kolay ve hızlı öğrenirler.

Zihinsel yetersizliği olan çocukların eğitim gördüğü ilkökul ve ortaokul kurumlarında, “Türkçe, Matematik, Hayat Bilgisi; Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler; Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi, Görsel Sanatlar, Beden Eğitimi, Müzik, İş Eğitimi, Trafik ve İlk Yardım, Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi, T.C İnkılap tarihi ve Atatürkçülük” adı altında akademik dersleri yer almaktadır. Bunun birlikte, “Toplumsal Uyum Becerileri” adı altında da, zihinsel yetersizliği olan bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda belirlenen beslenme eğitimi, öz bakım ve günlük yaşam becerilerini kapsayan bir disiplin alanı yer almaktadır. Zihinsel yetersizliği olan çocuklar ortaokulu bitirdikten sonra eğitimine mesleki eğitim merkezlerinde ve eğitim uygulama okullarında devam etmektedir. Zihinsel yetersizliği olan çocuk “ Türkçe, Matematik, Sosyal Hayat, Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi, Görsel Sanatlar, Beden Eğitimi, Müzik” adı altında akademik dersler, “ Ahşap, el sanatları, takı, yeme-içme servis hizmetleri “ adı altında günlük yaşam becerilerinin kazanmasını sağlayacak atölyelere gitmektedirler. Zihinsel yetersizliği olan çocuk, içinde yaşadığı topluma kendini kabul ettirmesi, toplum içinde başarılı olması, bağımsız bir şekilde kimseye bağlı olmadan hayatına devam etmesi ve sosyalleşmesi için okul tarafından belirlenen iş yerleriyle görüşülerek bireye uygun iş

imkânları sağlanmaktadır. Dolayısıyla, Varol (2011)' a göre günlük yaşam becerileri, ev içinde ve dışında bağımsız olarak yaşamını sürdürebilmek ve kişisel bakım ve görünüşü koruyabilmek için gerekli olan bütün becerileri içermektedir.

1.1. Problem

Farklı yetersizlik gruplarının dâhil olduğu video ile model yönteminin etkililiğine ilişkin birçok araştırma alan yazında yapılmıştır. Hine ve Wolery (2006), Keen, Brannigan ve Cuskelly(2007) Halisküçük ve Çifci-Tekinarslan (2010), Öncül ve Özkan-Yücesoy (2010), Değirmenci (2010), Avcıoğlu(2013)' de yapılan araştırmalar video model olma öğretim yönteminin etkililiğini ortaya koyan araştırmaların bir kısmıdır. Bilinen bir diğer gerçek de şudur ki zihinsel yetersizliği olan çocuklara herhangi bir günlük yaşam becerisi, oyun becerileri, kendini ifade etme becerileri veya kavram becerilerini öğretirken de müziğin etkili bir yöntem olduğu yapılan birçok araştırmada görülmektedir. M.R. (2005), Kurt (2006), Öner, (2006), Turan (2006), Havlat (2006), Eğilmez (2007), Özçevik (2007), Kim, Wigram ve Gold (2009), Yılmaz (2010) müziğin etkili bir yöntem olduğunu gösteren araştırmalardır. Bununla birlikte video model araştırmaları ile müziğin birlikte kullanılıp özel eğitim alanında uygulandığı bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Şarkıyla desteklenmiş video modelin araştırılan tez çalışmalarında rastlanmadığı ve bu tür çalışmalara gereksinim duyulması önemlidir. Ayrıca, şarkıyla desteklenmiş video modelin değişik yaş ve özür gruplarından çocuklara öğretim yaparken etkililik ve verimliliğini belirlemeye yönelik bir çalışmaya, günlük yaşam becerilerinin öğretimi yapılırken video ile model olma öğretiminin ve şarkıyla desteklenmiş video modelin uygulamalarının etkililik ve verimliliğini belirlemeye yönelik araştırmalara gereksinim duyulması, günlük yaşam becerilerinin öğretimi yapılırken video ile model olma öğretimi ve şarkıyla desteklenmiş video modelin öğretim uygulamalarının etkililiğinin karşılaştırıldığı bir araştırmaya, günlük yaşam becerilerinin öğretimi yapılırken video ile model olma öğretimi ve şarkıyla desteklenmiş video modelin öğretim uygulamalarının etkililiğinin karşılaştırıldığı bir araştırmaya ve şarkıyla desteklenmiş video modelin

öğretim değişik yaş ve özür gruplarından çocuklara öğretim yaparken sosyal geçerliliğini belirlemeye yönelik araştırmalara rastlanılmamış olması bu çalışmada zihinsel yetersizlik gösteren çocuklara günlük yaşam becerilerinin öğretiminde video ile model olma öğretimi ve şarkıyla desteklenmiş video modelin etkililik ve verimliliklerinin incelendiği bir araştırmanın önemli olabileceği ve yapılacak olan bir sonraki araştırmalara rehber olabileceği düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı zihinsel yetersizliği olan çocuklara günlük yaşam becerilerinin öğretiminde video model olma yöntemi ve şarkıyla desteklenmiş video modelin etkililik ve verimlilikleri karşılaştırılmasıdır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Zihinsel yetersizliği olan çocuklara video ile model olma yöntemi kullanılarak sunulan öğretim programı “Kazak Katlama” becerisinin %100 doğruluk düzeyinde öğrenilmesinde etkili midir?
2. Zihinsel yetersizliği olan çocuklara şarkıyla desteklenmiş video modelin kullanılarak sunulan öğretim programı “Ayakkabı Boyama” becerisinin %100 doğruluk düzeyinde öğrenilmesinde etkili midir?
3. Zihinsel yetersizlik olan çocuklara “Kazak Katlama ve Ayakkabı Boyama ” becerilerinin öğretiminde, video ile model olma öğretim yöntemi ve şarkıyla desteklenmiş video modelin konu ile ilgili alt becerileri kazanmaları aşamasında etkililikleri farklılık göstermekte midir?
4. Zihinsel yetersizliği olan çocuklara “Kazak Katlama ve Ayakkabı Boyama” becerilerinin öğretiminde, video ile model olma öğretiminin ve şarkıyla desteklenmiş video modelin öğretimi sırasında uygulamalar arasında (a) ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen oturum sayısı, (b) ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen deneme sayısı, (c) ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen toplam öğretim süresi ve (d) ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen hata yüzdesi açısından farklılık var mıdır?

5. Özel Eğitim Alanı'nda zihinsel yetersizliği olan çocuklara eğitim veren eğitimcilerin kazak katlama ve ayakkabı boyama gibi günlük yaşam becerilerinin video ile model olma öğretimi ve şarkıyla desteklenmiş video modelin öğretilmesi hakkındaki görüşleri (sosyal geçerlilik) nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu çalışma zihinsel yetersizliği olan çocuklara öğretim sunmak amacıyla daha etkili ve verimli öğretim yöntemlerinin belirlenmesi açısından önemlidir. Bu çalışmada önceden yapılan çalışmalarla etkililiği ve verimliliği belirlenmiş olan video model olma öğretimi ve daha önce herhangi bir araştırmada rastlanmamış olan şarkıyla desteklenmiş video modelin uygulamasının beceri öğretiminde etkililikleri ve verimlilikleri incelenmiştir. Daha önce yurdumuzda ve yurt dışında bu iki öğretim uygulamasının etkililiklerinin ve verimliliklerinin karşılaştırıldığı bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu sebepten dolayı, çalışmanın özgün olduğu, yurdumuzda ve yurt dışında etkili öğretim alan yazınına katkı sağlayabileceği düşünülebilir.

1.4.Sayıtlar

Araştırmanın sayıtları aşağıda belirtilmiştir:

1. Araştırmaya katılan zihinsel yetersizliği olan çocukların Rehberlik Araştırma Merkezi ve hastane tarafından doğru teşhis konulduğu varsayılmaktadır.
2. Araştırmada sosyal geçerlilik için görüşleri alınan alanında uzman öğretim elemanlarının ankete samimi cevap verdikleri varsayılmaktadır.

1.5.Sınırlılıklar

Araştırmaya etki eden sınırlılıklar şu şekilde sıralanabilir:

1. Bu araştırma, İstanbul/Eyüp İlçesindeki Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi'nde eğitimine devam eden dört öğrenci ile sınırlıdır.

2. Araştırma, günlük yaşam becerilerinde “Kazak Katlama ve Ayakkabı Boyama Becerisi” ile sınırlıdır.
3. Tek denekli araştırma modellerinden uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli ile sınırlıdır.
4. Orta Düzeyde Zihinsel Yetersizlik gösteren öğrencilerle sınırlıdır.

1.6.Tanımlar

Zihinsel Yetersizlik: Zihinsel işlevler bakımından ortalamanın iki standart sapma altında farklılık gösteren, buna bağlı olarak kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde eksiklikleri ya da sınırlılıkları olan, bu özellikleri 18 yaşından önceki gelişim döneminde ortaya çıkan ve özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan bireyi, ifade eder (ÖEH, 2012).

Günlük Yaşam Becerileri: Zihinsel yetersizliğe sahip olan çocuklara kazandırılması hedeflenen günlük yaşam becerilerinin içinde yer alan ev içi beceriler; yemek hazırlama(limonata, ayran, çay gibi içecekleri hazırlama, sandviç hazırlama, çorba yapma, makarna pişirme v.b.) , temizlik(toz alma; süpürme, bulaşık yıkama, çamaşır makinesinde çamaşır yıkama, ütü yapma, ayakkabı boyama, saç yıkama, banyo yapma, kazak katlama, traş olma v.b.), giyinme(uygun giysi seçimi v.b.) ve sosyal içerikli beceriler(telefon etme, misafir ağırlama, konuklarla konuşma v.b.) şeklinde sıralanabilmektedir (Varol, 2005).

Video İle Model Olma: Video ile model olma, bir akran ya da yetişkinin öğretimi yapılacak beceri ya da davranışı gerçekleştirmesine ilişkin video kaydının izlenmesi ve ardından bu beceri ya da davranışın gerçekleşmesidir (Haring vd. 1987; Rehfeldt vd. 2003; Aktaran: Öncül, Özkan 2010).

Uyarlamalı Dönüşümlü Uygulamalar Modeli: İki ya da daha fazla bağımsız değişkenin iki ya da daha fazla geriye dönüşü olmayan bağımlı değişken üzerindeki

etkilerinin karşılaştırılmasında kullanılan bir karşılaştırmalı tek denekli araştırma modelidir (Tekin-İftar, 2012).

Etkililik: Davranış üzerinde istendik etkiyi yaratan güçtür (Tekin-İftar, 2012).

Verimlilik: Bir uygulama ya da öğretimin diğerine göre daha kolay kullanılması, daha kısa sürede öğretimin tamamlanması, öğretim sırasında daha az hata gerçekleşmesi ve öğretimin daha az oturum ve deneme sayısı ile tamamlanmasıdır (Tekin-İftar, 2012).

II. BÖLÜM

2. Kuramsal Temeller ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümde araştırmaya temel oluşturan zihinsel yetersizliği çocuklar, video ile model olma öğretim yöntemi, müzik, etkililik ve karşılaştırma yapılan araştırmalar yer almaktadır.

2.1. Kuramsal Temeller

Bu bölümde video model olma yöntemi ve müzik konuları açıklanmıştır.

2.1.1. Videoyla model olma öğretimi

Öğrenmenin en iyi yolu yaparak yaşayarak, model olarak, gözlemde bulunarak öğrenmedir. Model olma bir bireye davranış veya beceri öğretirken öğretilmesi hedeflenen davranış veya becerilerin her bir alt basamağını gerçekleştirme ve öğretim yapılacak bireyin kendisine sunulan bu davranışları aynı şekilde tekrar etmesidir. Bir bireyin öğretilmesi hedeflenen davranış veya beceriyi başka bir kişiden izleyerek, taklit ederek ya da gözlem yaparak öğrenmesi yapılan bilimsel araştırmalarda kanıtlanmıştır. Değirmenci (2010)' ye göre, bu tür yapılan araştırmalar birçok durumda model olma sürecinin öğrenen bireyin hatasız yeni tepkiler göstermesine olanak sağladığını ifade ettiğini söylemiştir. Model olma ile öğretilmesi hedeflenen kavram veya becerinin kazanımı yapılan birçok araştırmada görülmektedir. Bununla birlikte Son yüzyıllarda teknoloji hızla gelişme göstermektedir. Gelişen ve sürekli bir değişim içerisinde olan bu hız, teknoloji ile öğrenmeyi de sürekli geliştirmekte ve değiştirmekle birlikte bizlere

yeni fırsatlar, öğrenme çeşitleri sunmaktadır. Dolayısıyla da Videoyla Model Olma Öğretim Yöntemi bunlardan biridir.

Mechling (2005)' e göre, Videoyla model olma öğretim yöntemi altı biçimdedir. Mechling (2005)'te bu altı video çeşidini şu şekilde açıklamıştır. Bunlar; (a) video geri bildirim(Video feedback), (b) Videoyla model olma(video modeling), (c) videoyla kendine model olma (video self- modeling), (d) kişisel görüş noktası (subjective point of view), etkileşimli, video öğretim/video ipucu (interactive video prompting) ve (f) bilgisayar destekli öğretimdir (computer based video instructio). Görüldüğü gibi videoyla model olma bunlardan biridir. Tekinarslan (2007)' de yaptığı bir çalışma da video ile model olmanın etkililiğini ortaya koyan ilk kişi Dowrick olduğunu söylemiş ve videoyla model olmayı, var olan davranışları değiştirme ya da yeni davranışlar öğretmek amacıyla modelin canlı olmadığı video ile kaydedildiği örnekler olarak tanımlamıştır. Dolayısıyla, hedef davranış ya da beceri, beceriler belirlenir. Becerilerin alt basamakları bireylerin performansına uygun bir şekilde çıkarılır. Becerinin öğretimini yapacak olan birey bu alt basamakları bire bir aynı olacak şekilde taklit eder. Taklit edilirken de her bir basamak video kayıt altına alınır. Daha sonra da davranış veya becerinin öğretileceği bireye izlettirilerek öğrenmesi sağlanır.

Video model olma öğretiminin altı video çeşidi olduğu için bu araştırmada da videoyla model olma biçimi kullanılmıştır. Video ile model olma, bir akran ya da yetişkinin öğretimi yapılacak davranış ya da beceriyi gerçekleştirmesine ilişkin izlemesi ve ardından bu beceri ya da davranışı gerçekleştirmesidir (Haring vd.1987; Rahfett vd. 2003, Aktaran: Yücesoy, 2011). Araştırmada, videodaki beceriyi gerçekleştiren model uygulamacıdır. Beceri uygulamacının bir arkadaşı tarafından kamera yoluyla kaydedilmiştir. Daha sonra öğretim yapılacak çocuğa kayıt altına alınan video izlettirilmiştir. İzlettirilen beceriler, alt becerilere uygun şekilde çocuktan sergilemesi istenmiştir.

Günlük yaşam becerilerinin öğretiminde kullanılan videoyla model olma öğretim yöntemi, beceri öğretimi yapan uygulamacı tarafından da daha etkili, verimli,

zaman tasarrufunun ve kolay uygulanır olması bakımından yapılan araştırmalarda da görülmüş ve halen de görülmektedir.

2.1.2. Müzik

Uçan (1997)'ye göre, müzik duygu, düşünce, tasarım ve izlenimleri, belirli bir amaç ve yöntemle belirli bir güzellik anlayışına göre birleştirilmiş seslerle işleyip anlatan estetik bir bütündür. Bununla birlikte Uçan (1997)' de, müziğin insan yaşamındaki öneminden bahsetmiştir ve müziğin bireysel işlevleri geliştirdiğini bireyin dengeli ve doyumlu, sağlıklı ve başarılı, duyarlı ve mutlu olması için bilişsel, duyuşsal ve devinışsel yapıları üzerinde olumlu izler bırakan müziksel uyarılma ve tepkide bulunma biçimlerinden bahsetmiştir.

Müzik, normal gelişim gösteren bireylerin ve zihinsel yetersizliği olan çocukların duygularını, zihinsel yapılarını, hayal güçlerini etkileyen bir alandır ve bir birey olarak çevremizin daha çok farkına varmamızı sağlamakta bize yardımcı olur. Bununla birlikte Artan ve Bal (1993)' e göre, müzik aracılığı ile pek çok amaca hizmet edileceği unutulmaması gerektiği, müziğin; zihinsel gelişimi, motor gelişimi, dil gelişimi, iletişim ve farkında olma becerilerinin gelişimi, yaratıcılık ve duygusal gelişimi desteklediği daima hatırlanmasının üstünde durmuştur (Aktaran: Temiz 2011). Çevik (2007)'ye göre, müzik öğretimi ile bireyin müziksel yaşamı daha etkili ve verimli olur. Bunun sonucunda ise bireyin bilinçli, yapıcı, üretici özellikler kazanması beklenir. Bu davranışları kazanırken birey müziksel çevresi ile etkileşim içinde olur, müzikle eğlenir, müzikle oynar, müzikle dinlenir.

Çocukların çeşitli alanlardaki gelişimlerine müziğin etkisi oldukça büyüktür. Bu alanlar Eskioğlu (2003)'e göre, şu şekilde belirtilebilir:

Müziğin, çocuğun duygusal ve sosyal gelişimine etkisi: Her çocuğun, özellikle kendisini en iyi ifade edebileceği müziksel etkinlik türünde gurupla çalışması kuşkusuz onun sosyalleşmesinde çok önemli bir yere sahiptir.

Müziğin, çocuğun bedensel ve psiko-motor gelişimine etkisi: Seslerin doğumundan itibaren çocuğu devinimlere yönlendirdiği bilinmektedir. Şarkılardaki soluk belirteçlerine göre nefes alma, solunum kontrolünü ve akciğer gelişimini sağlayabileceği gibi; çalgılarla çalışma, hem büyük ve küçük kasların gelişimini hem psiko-motor gelişimini olumlu etkiler.

Müziğin çocukta dil gelişimine etkisi: İnsan doğuştan dil ve konuşma yeteneğiyle doğar. Önce çevresindeki sesleri dinler, bunları anlamaya ve benzerini çıkarmaya çalışır. Ardından kendisini anlatmak ve çevresini anlamak için sözcükleri kullanarak cümleler kurar. Sesler, çocuğun dış dünya ile ilk iletişim aracıdır.

Müzik eğitiminin konsantrasyon üzerinde etkisi: Konsantrasyon, bir çocuğun neler gördüğünü, duyduğunu ve okuduğunu hatırlamasını sağlar. Bir iç güçtür, beyin jimnastiğidir, hedefleri iyi belirlemek ve onları gerçekleştirmektir ve başarı için temel bir ögedir. Başarı ve başarısızlık arasındaki farkı belirlemede etkili olan konsantrasyonun gücünü kullanmak ve bunu öğrenmek zordur. Konsantrasyon çocuğa, disiplini ve hedeflerini belirtip, onları gerçekleştirmeyi öğretecek ve onu okul hayatına ve ileriye hazırlayacaktır. Çocuk erken yaşta konsantrasyonu öğrenirse bunun faydasını hep görecektir. Konsantrasyonu sağlamanın en iyi yollarından biri müzik eğitimidir.

Müzik eğitiminin gelişmekte olan çocuğun gelecekteki meslek seçimine etkileri: Çocukla iletişim kurmaya çalışan yetişkinlerin, onlara yönelttikleri ilk sorulardan biri, "Büyüyünce ne olacaksın?" sorusudur. Ne kadar küçük olursa olsun, her çocuğun böyle bir soruyu, bir meslek adı vererek cevapladığı görülür. Çocuğun hayallerinde oluşan ve oyunlarına yansıyan bu meslek heveslerinin gerçekle bağlantısı çok zayıftır. Çocuk, meslek hedeflerini ifade ederken ne yeteneklerini, ne de mali imkânlarını dikkate alması gerektiğinin farkındadır. O, sadece imrendiği insanlara benzeme çabasıdır ve mesleği bunun bir aracı olarak görür. Yaşı ilerledikçe, eğitim hayatının her aşamasında yapıp ettiklerini ve bunlardan elde ettiği sonuçları değerlendirerek, bunların meslek hedefleri ile bağlantısını kurmaya çalışır ve bunu çok kez bilinçsiz yapar. Meslek sadece para kazanma aracı değildir. Meslek, her şeyden önce yetenekleri kullanma, kendini gerçekleştirme ve geliştirme yoludur ve bir insanın günlük hayatının üçte birini

oluşturmaktadır. Seçilen meslek kişinin ilgi ve yeteneklerine uygunsa ve kişi işiyle uğraşırken doyuma ulaşıyorsa, hem en üstün verim, hem de mutluluk gerçekleşir. Buna göre, hayatta mutluluğu kazanabilmenin en önemli şartı, kendimize uygun bir meslekte bulunmamızdır. Yanlış yerde bulunan insanın doğru işler yapması beklenemez. Meslek seçiminde dikkate alınması gereken yeteneklerden “Soyut Düşünebilme”, “El-Parmak Becerisi”, “Göz-El İşbirliği”, “Kas Koordinasyonu” ve “Yaratıcılık” güzel sanatlar alanının ve özellikle müzik dalının gerektirdiği becerilerdendir.

Sun ve Seyrek (1998)’e göre, müziğin, çocuğun gelişimine etkilerini üç açıdan incelemişlerdir. 1) Dil Gelişimi, 2) Duygusal Gelişim, 3) Bedensel ve Psiko-motor Gelişim. Çocuğun dil gelişimi üzerinde, sözlü müzik parçaları çocuğun dil gelişimini olumlu yönde etkilediği çocuğun bu tür parçaları söylerken, bunların sözlerini de öğrendiği ve sözcük dağarcığının geliştiğini, sözleri doğru ve anlaşılır biçimde söylemeye özendirilirse, Türkçe’deki sözcüklerin seslerini doğru ve güzel söylemeyi öğrendiğini belirtmişlerdir. Ayrıca, dil çevikliği kazandığını, doğru ve güzel konuma becerisini kazandığını söylemişlerdir. Müziğin, çocuğun duygusal ve sosyal gelişimine ve bedensel ve psiko- motor gelişimine olumlu etkisinden de bahsetmişlerdir. Görüldüğü üzere videoyla model olma öğretim yöntemi ve müzik herhangi bir beceri veya davranış öğretirken oldukça etkilidir. Alan yazın incelemesi yapıldığında video ile müziğin bir arada kullanıldığı bir tane araştırmaya rastlanmıştır. Erim ve Yöndem (2014)’de video model destekli öğretimin başlangıç aşamasındaki klasik gitar öğrenci performanslarına olan etkisini araştırmışlardır. Bu amaç doğrultusunda eğitim fakültesinde Gitar Öğretimi dersi öğrencilerine deneysel uygulama yapılmıştır. Deney ve kontrol grubu öğrencilerin performansları video kamera ile kaydedilmiş, bu kayıtlar üç ayrı gözlemci tarafından değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçlarına bakıldığında göre, video model gitar destekli öğretimin, gitar tutuş, sağ el, sol el performansları ve tek sesli bir eser üzerindeki performansa olumlu etkisi olduğu görülmüştür. Ancak bu araştırmada video ile model olma ve müzik farklı model ve yöntemle kullanıldığından dolayı özgün olduğu görülmüş, zihinsel yetersizliği olan çocuklarda günlük yaşam becerilerinin öğretiminde videoyla model olma öğretim yöntemi ve şarkıyla desteklenmiş video modelin etkililiklerinin ve verimliliklerinin karşılaştırıldığı bir

araştırmanın önemli olabileceği, yapılacak olan bir sonraki araştırmalara rehber olabileceği düşünülmektedir.

2.2. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde Özel Eğitim Alanı'nda, Türkiye' de ve yurt dışında yapılan etkililik, verimlilik, müzik, video model olma, karşılaştırmalı, uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli ile ilgili yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.2.1. Özel eğitim alanında, Türkiye'de yapılan araştırmalar

Özel Eğitim'de etkililikle ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Cavkaytar (1999) da yaptığı bir araştırmasında geliştirilen aile eğitimi programını tamamlayan annelerin program doğrultusunda gerçekleştirdiği öğretim çalışmalarının, zihin yetersizliği olan bireylerin öz bakım ve ev içi becerilerini öğrenmelerindeki etkisini belirlemek amacıyla yapmıştır. Araştırmada yer alacak denekler 1996-1997 eğitim-öğretim yılında Eskişehir Avukat Lütfi Ergökmen Meslek Okulu ve Mesleki Eğitim Merkezi'ne giden üç zihin yetersizliği olan birey ve onların anneleri oluşturmuştur. Araştırmada elde edilen veriler, çocukların her bir becerinin başlama düzeyinde beceri basamaklarının büyük çoğunluğunu yerine getirmediğini, yoklama verilerinin başlama düzeyi verileri ile tutarlı olduğunu, öğretim sürecinde tüm becerilerde hızlı bir gelişmenin ortaya çıktığını göstermiştir. Bulgulara göre, Aile Eğitim Programını tamamlayan annelerin, program doğrultusunda yaptığı öğretim çalışmalarının, çocuklarının öz bakım ve ev içi becerilerini öğretiminde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özen vd. (2002)'ye göre, bu araştırma, zihinsel yetersizliği olan bireylere öz bakım becerilerinin öğretiminde ipucunun giderek azaltılmasıyla öğretim yönteminin etkililiğini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya Anadolu Üniversite'si Zihin Engelliler Programı'na devam etmekte olan üç zihin yetersizliği olan birey katılmıştır. Araştırmanın modeli tek-denekli araştırma modellerinden beceriler arası yoklama evreli

çoklu yoklama modelidir. Araştırmanın bağımlı değişkenleri, öğrencilerin öz bakım becerilerinden, bisiklet yaka kazak giyme, çıt çıt açma- kapama ve diş fırçalama becerilerini gerçekleştirme düzeyleridir. Araştırmanın bağımsız değişkeni ise, ipucunun giderek azaltılması öğretim yöntemine dayalı olarak hazırlanan bireyselleştirilmiş öğretim programlarının uygulanmasıdır. Araştırmada hedef becerilerin belirlenmesi için öncelikle beceri kontrol listeleri hazırlanmıştır. Belirlenen hedef beceriler dikkate alınarak bireyselleştirilmiş öğretim programları hazırlanmıştır. Araştırmada öğrenciler ilişkin belirlenen hedef becerilerde, başlama, öğretim ve izleme verilerinin toplanması için ölçü araçları geliştirilmiştir. Araştırmanın uygulama evresinde ipucunun giderek azaltılması öğretim yöntemi tam fiziksel ipucu, kısmi fiziksel ipucu, sözel ipucu, bağımsız olarak gerçekleştirme şeklinde sunulmuştur. Araştırma sonucunda ise bir deneğin diş fırçalama becerisi dışında, belirlene becerileri araştırmada hedeflenen ölçüt doğrultusunda gerçekleştirdiği görülmüştür.

Bozkurt ve Gürsel (2005) de yaptıkları çalışmada öğretilbilir düzeyde, yaşları 14-17 arasında değişen üç zihinsel yetersizliği olan bireye, mutfak becerilerinde sandviç hazırlama, sıcak oralet hazırlama ve servis yapma becerilerinin öğretiminde sabit bekleme süreli öğretimin etkililiğini incelemiştir. Ayrıca, çalışmada sabit bekleme süreli öğretimin, ortam, zaman ve araç- gereçler arasında genelleme etkisi ve uygulama tamamlamasında 2 ve 4 hafta sonra izleme etkisi de incelenmiştir. Sabit bekleme süreli öğretimin etkililiğini belirlemek üzere davranışlar arası yoklama evreli çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Çalışma süresince yoklama, öğretim, izleme ve genelleme oturumları düzenlenmiştir. Oturumların tümü birebir öğretim düzenlemesiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, sabit bekleme süreli mutfak becerilerinden sandviç hazırlama, sıcak oralet hazırlama ve servis yapma becerilerinin öğretiminde etkili olduğunu göstermiştir. Ayrıca, tüm öğrenciler izleme ve genelleme evrelerinde %100 ölçütünü karşılamışlardır.

Yücesoy- Özkan ve Gürsel (2006) da yaptıkları çalışmada, zihinsel yetersizliği olan öğrencilere fotokopi çekme becerisinin öğretiminde eşzamanlı ipucuyla öğretimin etkililiği araştırılmıştır. Aynı zamanda, eşzamanlı ipucuyla öğretimin ortam, zaman ve araç-gereçler arası genelleme etkisi ve uygulama sona erdikten 2, 4, ve 5 hafta sonraki

izleme etkisi incelenmiştir. Araştırmada tek-denekli araştırma modellerinden yoklama evreli denekler arası çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Çalışma 14-17 yaşları arasında, iki kız iki erkek dört öğrenci ile yürütülmüştür. Eşzamanlı ipucuyla öğretimin fotokopi çekme becerisinin öğretimindeki etkililiğini değerlendirmek üzere toplu yoklama, günlük yoklama, öğretim, izleme ve genelleme oturumları düzenlenmiş, değerlendirme için tek-fırsat tekniği kullanılmıştır. Oturumların tümü bire-bir öğretim düzenlemesi biçiminde gerçekleştirilmiştir. Öğretim sırasında sözel ipucu ve model olma bir arada kullanılmış, öğretimde tüm basamakların bir arada öğretimi yaklaşımı benimsenmiştir. Araştırmada gözlemciler arası güvenirlik ve uygulama güvenirliği verisi toplanmıştır. Araştırma bulguları, eşzamanlı ipucuyla öğretimin çalışmaya katılan zihinsel yetersizliği olan öğrencilerde fotokopi çekme becerisinin öğretiminde etkili olduğunu, öğretim sona erdikten 2, 4 ve 5 hafta sonra da öğrenilenlerin kalıcılığının korunduğunu göstermiştir. Farklı ortam, farklı zaman ve farklı araç-gereçlerle gerçekleştirilen genelleme oturumlarında iki öğrenci %100 doğru tepkide bulunurken iki öğrenci %50 düzeyinde doğru tepki verildiği gözlemlenmiştir.

Aykut ve Varol (2007)' de, zihinsel yetersizlikten etkilenmiş bir öğrenciye lastikli pantolon giyme, makasla boş kâğıdı kesme ve suluboya ile boş kâğıdı boyama zincirleme becerilerinin kazandırılmasında, ipucunun sistematik olarak azaltılması işlem sürecinin etkililiğini incelemişlerdir. Araştırmanın deseni, tek denekli deneysel desenlerden davranışlar arası çoklu yoklama modelidir. Araştırmanın uygulama evresinden 15 gün sonra, 3 ayrı oturumda genelleme ve süreklilik verileri toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda deneğin pantolon giyme, makasla boş bir kâğıdı kesme ve sulu boya ile boş bir kâğıdı boyama becerilerinin alt amaçlarını %80 ile %100 düzeyi arasında gerçekleştirdiği ve kazandığı becerileri farklı ortam, araç-gereç ve kişilere genelledebildiği ve sürdürdüğü izlenimi edinilmiştir.

Ersoy, Tekin- İftar ve Kırcaali-İftar, G. (2009)' da yaptıkları çalışmada gelişimsel yetersizliği olan kızlara menstrual bakım becerilerinin benzetim yoluyla öğretiminde davranış öncesi ipucu ve sınamayla öğretimin etkililiği incelenmiştir. Ve çalışma sonucunda etkili olduğu ve ailelerin bu durumdan memnun oldukları gözlemlenmiştir.

Çankaya (2011)' de yaptığı araştırmada zihinsel engelli öğrencilere Haroşa Örgü Örne Becerisinin öğretiminde eşzamanlı ipucuyla öğretimin etkililiğini incelemiştir. Araştırmada, tek- denekli araştırma yöntemlerinden denekler arası yoklama evreli çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya 16-23 yaşları arasında değişen üç kız öğrenci katılmıştır. Araştırma sonuçları ise haroşa örgü örme becerisinin öğretiminde eşzamanlı ipucuyla öğretimin etkili olduğu ve tüm öğrencilerin beceriyi öğrendiği görülmüştür.

Çalışmalar öz bakım, ev içi beceriler ve günlük yaşam becerilerinin öğretilmesi üzerinde olmuştur. Yukarıda bahsi geçen araştırmalara baktığımızda zihinsel yetersizliği olan çocuklarla ilgili yapılan çalışmalardan ve bunların etkililiklerinden söz edilmiştir.

Özel eğitimde karşılaştırma ile ilgili de araştırmalar yapılmıştır. Yapılan araştırmalara baktığımızda;

Günayer-Şenel (1996)' da yetersizliği olan ve olmayan gençlerin yetersizliği olan kişilere yönelik tutumları arasında fark olup olmadığını test etmiştir. Ankara ili sınırları içerisinde 10 liseden, 15 yetersizliği olan genç ve bu gençlerle aynı sınıfa devam eden 15 normal genç araştırma grubunu oluşturmuştur. Sonuçlar incelendiğinde, yetersizliği olmayan kişilerin yetersizliği olan kişilere yönelik daha olumsuz tutumları olduğu saptanmıştır.

Kırcaali-İftar, Birkan ve Uysal (1998) 'de yaptıkları araştırmada ise zihin yetersizliği olan bireylere doğrudan öğretim sırasında sunulan yapılandırılmış ve doğal dilin etkilerinin karşılaştırılması yapılmıştır. Çalışmada uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli kullanılmıştır. Araştırmaya Türkiye'de okulöncesi programa devam eden sekiz çocuk katılmıştır. Çocukların tümü bire bir öğretim almıştır. Deneklerin dört tanesine renk kavramı dört tanesine de şekil kavramının öğretimi hedeflenmiştir. Araştırma bulguları doğrudan öğretim sırasında doğal dil kullanımının en az yapılandırılmış dille öğretimdeki kadar etkili olduğu göstermiştir.

Erbaş ve Yücesoy (2002)' de yapılan bir diğer araştırmada ise bir zihin engelliler öğretmenliği programının son sınıfına devam eden üç öğrenciye sistematik

öğretim becerilerinin kazandırılmasında anında dönüt verme ve gecikmeli dönüt verme yöntemlerinin etkililiği karşılaştırılmıştır. Tek denekli araştırma modellerinden uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli kullanılmıştır. Sistematik öğretim becerileri, ipuçlarının ve pekiştireçlerin uygun kullanımı olarak belirlenmiştir. Araştırma sonunda, anında dönüt verme yönteminin, gecikmeli dönüt verme yönteminden daha etkili olduğu göstermiştir.

Cenkseven ve Akbaş (2003)' teki araştırmada, kekeme ve kekeme olmayan çocukların anne- çocuk ilişkisini reddedici algılama düzeylerine göre öz- kavramlarının karşılaştırılması yapılmıştır. Araştırmaya toplam 147 çocuk katılmıştır. Bunların 69'u kekeme geri kalan 75 çocuk ise kekeme değildir. Araştırma sonucunda kekeme olup olmama ve anne- çocuk ilişkisini farklı düzeylerde reddedici algılamalarının etkileşimin öz-kavramı üzerinde etkili olmadığı göstermiştir.

Şahbaz ve Eripek (2005)' de yapılan araştırmanın amacı, zihin engelli öğrencilere çarpım tablosunun öğretiminde sabit bekleme süreli öğretimin hata düzeltmesiz ve hata düzeltmeli uygulamalarının etkililiklerinin, verimliliklerinin karşılaştırması ve sosyal geçerliklerinin belirlenmesidir. Araştırmada, zihin engelli dört öğrenci yer almıştır. Tek denekli araştırma desenlerinden dönüşümlü uygulamalar modeli kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, çarpım tablosunun öğretiminde, birinci denekte iki öğretim uygulaması arasında etkililik yönünden belirgin bir farklılık bulunmamıştır. İkinci ve üçüncü deneklerde hata düzeltmesiz olarak sunulan sabit bekleme süreli öğretim uygulaması biraz daha etkili bulunurken, dördüncü denekte daha belirgin bir biçimde etkili bulunmuştur. Araştırma bulguları verimlilik ve sosyal geçerlik açısından incelendiğinde, hata düzeltmesiz olarak sunulan sabit bekleme süreli öğretim uygulamalarının, hata düzeltmeli olarak sunulan sabit bekleme süreli öğretim uygulamalarına göre daha verimli olduğu ve her iki öğretim uygulamasının da sosyal geçerliklerinin yüksek olduğu bulunmuştur.

Kurt ve Tekin- İftar (2006)' da yaptığı araştırmada otistik özellikler gösteren çocuklara zincirleme serbest zaman becerilerinin öğretiminde sabit bekleme süreli öğretimin ve eş zamanlı ipucuyla öğretimin gömülü öğretimle sunulmasının etkililik ve

verimliliklerini karşılaştırmıştır. Araştırmaya otistik özellikler gösteren 6-8 yaş aralığında dört öğrenci katılmıştır. Deneklere öğretilen hedef davranışlar fotoğraf çekme ve CD çalar çalıştırma becerileridir. Araştırmada, tek denekli araştırma modellerinden uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli kullanılmıştır. Araştırmanın etkililik bulguları, otistik özellikler gösteren dört denekten üçünün serbest zaman becerilerini her iki uygulamayla da ölçütü karşılar düzeyde öğrendiklerini göstermiştir. Dördüncü denekte eşzamanlı ipucuyla öğretimin daha etkili olduğu gözlemlenmiştir. Dördüncü denekte sabit bekleme süreli öğretimle üzerinde çalışılan beceride belirli bir düzeyde öğrenme gerçekleşmiş olmasına rağmen ölçüt karşılanmamıştır. Deneklerin tümünde iki uygulama arasında kalıcılık etkisi bakımından önemli bir farklılık olmadığı görülmüştür. Her iki yöntemle de öğrendikleri serbest zaman becerilerini korudukları gözlemlenmiştir. İki öğretim uygulaması verimlilik açısından karşılaştırıldığında; elde edilen bulguların tüm deneklerde tutarlı bir biçimde yinelemediği görülmüştür. Çalışmada iki denekte gömülü öğretimle sunulan sabit bekleme süreli öğretimin gömülü öğretimle sunulan eşzamanlı ipucuyla öğretime kıyasla daha verimli olduğu; çalışmaya katılan diğer iki denekte ise, eşzamanlı ipucuyla öğretimin sabit bekleme süreli öğretime kıyasla daha verimli olduğu görülmüştür.

Esirgemez-Aykut ve Varol (2007)' de ki bir diğer çalışmada zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere günlük yaşam becerilerinin (katlı kumaşa teğel yapma ve hazır çorba pişirme becerisi) kazandırılmasında, sabit bekleme süreli ve ipucunun sistematik olarak geri çekilmesi ipucu işlem süreci ile yapılan öğretimin etkililiklerinin farklılaşıp farklılaşmadığını ve hangi ipucu işlem süreci ile yapılan öğretimin daha verimli olduğunu (ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen öğretim süreci sayısı, ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen öğretim süresi ve ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen yanlış tepki sayısı) araştırmaktır. Araştırmada tek denekli deneysel desenlerden, uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli kullanılmıştır. Araştırmada zihinsel yetersizlikten etkilenmiş biri 13, diğeri 12 yaşında olan iki erkek öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, her iki ipucu işlem süreci ile yapılan öğretimin, öğrencilere, günlük yaşam becerilerinin (katlı kumaşa teğel yapma ve hazır çorba pişirme becerisi) kazandırılmasında etkililiklerinin farklılık göstermediği; katlı kumaşa teğel yapma becerisini kazandırmada, ölçüt karşılanıncaya değin

gerçekleşen yanlış tepki sayısı açısından ve ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen toplam öğretim süresi açısından, ipucunun sistematik olarak geri çekilmesi işlem sürecinin, sabit bekleme süreli ipucu işlem sürecine göre daha verimli olduğu; hazır çorba pişirme becerisini kazandırmada, ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen öğretim süreci sayısı ve ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen toplam öğretim süresi açısından sabit bekleme süreli ipucu işlem sürecinin, ipucunun sistematik olarak geri çekilmesi işlem sürecine göre daha verimli olduğu, ölçüt karşılanıncaya değin gerçekleşen yanlış tepki sayısı açısından, her iki ipucu işlem süreci ile yapılan öğretim arasında bir fark görülmediği izlenimi edinilmiştir. Sabit bekleme süreli ve ipucunun sistematik olarak geri çekilmesi ipucu işlem süreçlerinin, kazanılan günlük yaşam becerilerinin (katlı kumaşa teğel yapma ve hazır çorba pişirme becerisi) öğretimden 12, 18, 28 gün sonra sürdürülmeleri ve farklı ortam, araç-gereç ve kişiye genellenebilirliği açısından farklılık göstermediği izlenimi edinilmiştir.

Dağseven- Emecan ve Varol (2008)' de yapılan çalışmanın amacı, zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere sosyal becerilerin (teşekkür etme becerisi ve paylaşma becerisi) kazandırılmasında doğrudan öğretim ve bilişsel süreç yaklaşımıyla yapılan öğretimin etkililiklerinin farklılaşıp farklılaşmadığını ve hangi işlem süreci ile yapılan öğretimin daha verimli olduğunu araştırmak olarak belirlenmiştir. Araştırmada, tek denekli deneysel desenlerden, uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli kullanılmıştır. Araştırmaya zihinsel yetersizlikten etkilenmiş 11 yaşında bir kız ve 13 yaşında bir erkek öğrenci katılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, doğrudan öğretim yaklaşımının bir numaralı deneğe sosyal becerilerin kazandırılmasında (teşekkür etme ve paylaşma becerisi) bilişsel süreç yaklaşımına göre daha etkili olduğu izlenimi edinilirken; doğrudan öğretim ve bilişsel süreç yaklaşımıyla yapılan öğretimin iki numaralı deneğe sosyal becerilerin kazandırılmasında (teşekkür etme ve paylaşma becerisi) benzer etkililikte olduğu izlenimi edinilmiştir. Deneklere, sosyal becerilerin kazandırılmasında, toplam öğretim süresi ve yanlış tepki sayısı açısından doğrudan öğretim yaklaşımının, bilişsel süreç yaklaşımına göre daha verimli olduğu izlenimi edinilmiştir. Doğrudan öğretim ve bilişsel süreç yaklaşımlarının, kazanılan sosyal becerilerin (teşekkür etme ve paylaşma becerisi) öğretiminden 5 ve 35 gün sonra

sürdürmeleri ve farklı ortam, araç–gereç ve kişiye genellenebilirliği açısından farklılık göstermediği izlenimi edinilmiştir.

Güzel-Özmen ve Ünal (2008)’deki araştırmanın amacı, zihinsel engelli öğrencilerin kare ve üçgen kavramlarını kazanmalarında Merrill ve Tennyson modelinin açıklayıcı sunumu ile Gagne modelinin etkililiklerinin ve verimliliklerinin karşılaştırılması ve öğrencilerin kazanımları sürdürmelerinde etkililiklerinin belirlenmesidir. Araştırmaya üç zihinsel engelli erkek öğrenci ve bir kız öğrenci katılmıştır. Uygulamada dönüşümlü uygulama modeli kullanılmıştır. Araştırmada iki öğrencide kavram kazanmada ve sürdürmede Gagne modelinin, Merrill ve Tennyson modeline göre daha etkili olduğu bulunmuştur. İki öğrencide ise modellerin etkililikleri farklılaşmamış, bu öğrencilerde iki modelde etkili olmuştur.

Devrim- Dayı ve Özyürek (2009)’ da ki çalışma zihinsel engelli öğrencilerin öğretmen adaylarının öğretme becerilerini oluşturulan ders anlatma ve ders planı yazmayı edinmelerinde, ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin etkililiklerinin farklılaşıp farklılaşmadığını, hangisinin daha verimli olduğunu genellemeye ve sürekliliğe olan etkilerini belirlemek için yapılmıştır. Araştırmada tek denekli araştırma modellerinden uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli kullanılmıştır. Araştırmanın deneklerini, 2007–2008 öğretim yılında Gazi Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engellilerin Eğitimi Anabilim Dalında dördüncü sınıfa devam eden, birinci ve ikinci dönem derslerinin tamamını alabilen iki öğretmen adayı oluşturmuştur. Sonuç olarak, deneklere ipucu ve dönüt verilerek ve sadece dönüt verilerek yapılan uygulamanın, ders anlatmanın ve ders planı yazmanın edindirilmesinde etkili oldukları ve çok az da olsa ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretimin lehine farklılığın olduğu görülmüştür.

Bozkurt ve Özen (2011)’ de yapılan araştırmada otizmlili çocuklara rol oyun becerilerinin öğretiminde akran ve yetişkin modelin kullanıldığı video modellerle öğretim uygulamalarının sunulmasının etkililiğinin ve verimliliğinin farklılaşıp farklılaşmadığı ve araştırmaya katılan anne ve babaların çalışma hakkında görüşleri incelenmiştir. Araştırmaya otizm tanısı konulmuş 5-6 yaş aralığında ikisi erkek biri kız toplam üç

denekle yürütülmüştür. Araştırmada, tek denekli araştırma modellerinden uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli kullanılmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkeni çorba pişirme oyunu ve ilkyardım oyunu becerileridir. Bağımsız değişkeni ise akran ve yetişkin modelin kullanıldığı video modelle öğretimdir. Araştırmanın etkililik bulguları otizmlili üç deneğin de hedef becerileri her iki öğretim uygulaması ile ölçütü karşılar düzeyde öğrendiklerini göstermiştir. Ayrıca, araştırma sonunda bu becerileri kazanan deneklerin çalışma bittikten sonra da bu becerilerin kalıcılığını devam ettirdikleri ve farklı ortam, kişi ve araç-gereçlere genelleyebildikleri görülmüştür. Her iki öğretim uygulamasında kalıcılık ve genelleme açısından ise anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Adı geçen araştırmalarda da görüldüğü gibi karşılaştırmalı tek denek araştırmalarda çoğunlukla iki ya da daha fazla sayıda bağımsız değişkenin etkililik ve verimlilikleri karşılaştırılmış. Çalışmalarda da hangisinin daha etkili ve verimli olduğu sonucuna gidilmiştir. Bu araştırmada da tek denekli araştırma modellerinden uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli kullanılarak, iki bağımsız değişken ve iki beceri ile hangi bağımsız değişkenin daha etkili ve verimli olacağı sonucuna gidilecektir. .

2.2.1.1. Özel eğitim alanında, Türkiye’de müzikle yapılan araştırmalar

Müzik deyince aklımıza melodi gelir. Dizelerin melodiler eşliğinde hedef kitleye sunulması öğrenmeyi kolaylaştırır. Dolayısıyla işitsel algı ile de alakalı olduğu için müzik ile ilgili öğrenmede etkisi kanıtlanmış araştırmalara da rastlamak mümkündür. Müzik kısaca duygu ve düşüncelerimizle oluşan ve düşüncelerimizi kulağa hoş gelecek şekilde ifade etme diyebiliriz.

Özel Eğitim’de müzikle ilgili yapılan bir takım araştırmalar şunlardır; İzgü (1993)’ te, İstanbul’da biri total diğeri ağır işitenler olmak üzere iki işitme engelliler okulunda, işitme kaybı 35- 70 dB ile 70 dB. Ve üstünde olan öğrencilerle müzik eğitim çalışmaları yapılmıştır. Normal eğitim programlarından daha farklı bir eğitim programı gören bu okullardaki çocukların müzik eğitiminden yararlanıp yararlanamayacakları belirlenmiştir. Müzik eğitim çalışmaları çocukların işitme kaybı derecesine bağlı olarak

yapılmıştır. Araştırmada, çocuklarda şarkı eğitimi, çalgı eğitimi ve müzik dinleme eğitimi uygulamaları çocukların özelliklerine göre yapılmıştır.

Artan (2001)' de yayınlanmış olan makalede müziğin normal gelişim gösteren çocukların eğitim programlarına olduğu kadar engelli çocukların da eğitim programlarına yerleşmesi gerektiğini söylemiştir. Ancak amaçlar belirlenirken eğitimci çalışacağı çocuğun tüm gelişim alanlarını göz önünde bulundurmalı, gelişim düzeylerini ve hazırbulunuşluklarını dikkate alması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca amaçlar belirlenirken basitten zora doğru bir sıra izlemeli ve basamaklandırılarak program içine yerleştirilmesi gerektiği üzerinde durmuştur. Böylelikle bunlar göz önünde bulundurulduğu sürece hazırlanacak müzik etkinliklerinin tüm engel tiplerindeki çocuklar için sayısız yararlar sağlayacağını söylemiştir.

Kurt (2006)' da yaptığı araştırmada 4-6 yaş arasındaki orta düzeyde zihinsel yetersizliğe sahip olan çocukların öğrenmesinde, müzik faaliyetlerinin etkisine bakmıştır. Araştırmada deney ve kontrol gruplu ön test ve son test ölçümlerine dayalı deneysel bir çalışma yapmıştır. Araştırma sonunda, istatistiksel analizlere göre iki grup açısından başarı ve isabet oranı değişkenine göre bir fark bulunamamış, motor becerilerinde anlamlı bir değişiklik görülmemiştir. Deneme ile doğru sayısı arasındaki ilişkiye bakıldığında 2., 3. Haftalarda kontrol grubu lehine pozitif korelasyon olduğu görülmüştür. Deney grubu; araştırma hipotezleri açısından, herhangi bir farklılık yaratamamıştır.

Öner (2006)' da ki çalışma, ‘‘ öğrenme güçlüğü çeken çocukların’’ müziğe olan duyarlılıklarını belirlemek ve onların dünyasında müziğin ne kadar etkili olduğuna ilişkin bilgiler etmek için yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda ise öğrenme güçlüğü çeken çocukların müziğe, yaklaşık üçte ikisinin duyarlılık göstermiştir.

Turan (2006)' da yapılan bir araştırmada, özel eğitim alanında müzik dersi işleyen öğretmenlerin, müzik dersinden faydalanmada karşılaştıkları sorunları belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma sonucunda ise, öğretmenlerin müzik dersi ile ilgili yeterliliklerinin düşük bir düzeyde olduğu görülmüş, dersin işlenmesi sırasında

kullanılan materyallerin yetersiz ve eğitim öğretim ortamlarının da müzik dersi işlemeye uygun olmadığı belirtilmiştir. Özel eğitim müzik dersi müfredat programlarının ve özel eğitim ile ilgili yayınlarında yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Eğilmez (2007)' de gören ve görmeyen ilköğretim öğrencilerinin renk- nota eşleştirme yaklaşımlarını incelemiştir. Araştırma, gören ve görmeyen öğrencilerin eşleştirme çalışmalarında bir farklılık bulunmadığını ve görmeyen öğrencilerin eşleştirme çalışmalarının hesaplamalarla yapılmış eşleştirmeye benzer olduğunu göstermiştir.

Özçevik (2007)' deki çalışmasında müzikle tedavi ve öğrenciler üzerindeki terapik etkilerini incelemiştir. Yapılan bilimsel çalışmalarla müziğin insan sağlığı üzerinde etkili olabileceği yönüne bakmıştır. Yapılan araştırmalarda özellikle zekâ geriliği, davranış bozuklukları ve öğrenme bozuklukları görülen çocuklarda müzik terapisi ile sevindirici sonuçlara ulaşıldığından bahsetmiştir. Müziğin bu tür çocuklarda ruhsal, toplumsal ve duygusal gelişimine katkıda bulunduğunu söyleyerek; problemlili kişileri topluma kazandırmak, gerçek yaşamla ilişkilerini sağlama bağlamında büyük anlam ve önem kazanan müziğin terapik etkileri, çocukların sağlıklı gelişmesinde önem arz ettiğini araştırmasında belirtmiştir.

Berrakçay (2008)' de yayınlanan makalesinde bir müziksel terapi modeli olarak "etkileşimli ritim tekrarı alıştırmasının" otistik spektrum bozuklukları olan çocuklardaki problem davranışların azaltılmasındaki etkilerini dile getirmiştir. Makalede kullanılan veriler; birbirinden farklı problem davranışları olan iki katılımcı çocuk ile gerçekleştirilen uygulamada ve ailenin çocuklardaki problem davranışlara odaklı gözlemlerinden elde edildiğinden bahsetmektedir. Çocuklarla gerçekleştirilen Etkileşimli Ritim Tekrar Alıştırması uygulamalarından elde edilen başarı düzeylerine ait veriler ailelerinin gözlemlerinden elde edilen problem davranış değişimlerine ait verilerle karşılaştırılmıştır. Araştırmanın sonunda, Etkileşimli Ritim Tekrar Alıştırması uygulamalarının, otistik spektrum bozuklukları olan çocuklardaki problem davranışların azaltılmasında etkili olduğu görülmüştür.

Çadır (2008)'de zihinsel engelli öğrenciler için müzik terapi yöntemine göre hazırlanan sosyal beceri öğretim programının, zihinsel engelli öğrencilerin, başkalarını oyun oynamaya davet etme, başkalarından aldığı eşyayı geri getirme ve üstlendiği görevi yerine getirme sosyal becerilerini öğrenmelerinde, müzik terapinin etkililiğini incelemiştir. Araştırmasında tek denekli deneysel desenlerden çoklu yoklama modelini kullanmıştır. Araştırma sonucunda, müzik terapi yöntemi doğrultusunda hazırlanan sosyal beceri öğretim programının etkili olduğu izlenimi vermektedir.

Uçaner ve Öztürk (2009) ' da 1. Uluslararası Eğitim Araştırma Kongresi'nde Türkiye' de ve dünyada müzikle tedavi uygulamalarını incelemişlerdir. Norveç, Letonya, Japonya İngiltere, Arjantin, Brezilya, Mısır ve Türkiye'deki müzikle tedavi eğitiminden ve bazı derneklerden bahsetmişlerdir. Son yıllarda müzikle tedavi alanında yapılan bilimsel araştırmalar üzerinde de durmuşlardır. Araştırma sonucunda müzik tedavinin insan yaşamında olumlu etkilerinin yadsınmadığı bu alanda özellikle Avrupa, Amerika ve Güney Amerika ülkelerinde lisans, lisansüstü düzeyinde müzikle tedavi eğitimi verilmekte olduğunu, dernekler kurulduğunu, bilimsel konferans ve kongreler düzenlendiğini söylemişlerdir. Yapılan çalışmalarda müzikle tedavi uygulamaları doğal felaketler, iklim değişiminin yol açtığı rahatsızlıklar, ruh sağlığı, psikolojik travmalar, kişilik bozuklukları, engellilerin yaşam kalitesini artırma, yaşlıların toplumla bağlarının kopmaması, onkoloji hastalarının tedavi seanslarının daha etkili olması, ağrının etkisinin azaltması, suçluların topluma kazandırılması gibi konularda etkili ve faydalı olduğunu göstermiştir.

Yılmaz (2010)'da Otistik çocuklarda müzik atölyesi çerçevesinde ortaya çıkan sözel olmayan iletişim işaretlerini incelemiştir. Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre, otistiklerde müzik, sözel olmayan ve konuşma dışı işaretlerin ortaya çıkışını destekleyerek, onlara yeni bir kendilerini ifade etme yolu açmakta olduğunu belirtmiştir.

Ceylan (2011)'deki yapmış olduğu araştırmada okul öncesi dönem işitme engelli çocukların müzik eğitimi etkinliklerinde dikkat eksikliğini geliştirme becerisine ait bir

inceleme gerçekleştirilmiştir. Deneyin ön test ve son test uygulaması arasındaki anlamlı farklılık çalışmanın başarılı olduğunu göstermiştir.

Temiz (2011)'deki araştırmasında okul öncesi eğitimde ses eğitimi alan çocukların müziksel ses özelliklerine uygun olarak şarkı söyleyebilme becerilerine işitme kaybı değişkeninin etkisinin olup olmadığının belirlenmesi olup, bu yolla işitme kaybı olan ve olmayan çocukların müzik eğitimlerine ve müziksel ses gelişimlerine katkısını incelemiştir. Araştırmada, tek grup ön test-son test deneysel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, işitme kaybı değişkeninin çocukların müziksel ses özelliklerine uygun şarkı söyleyebilme becerilerini olumsuz yönde etkilediği ortaya çıkmıştır.

Kırşehirli (2011) 'de yaptığı araştırmada zihinsel engelli bireylere öz bakım becerilerinin öğretilmesinde şarkı yoluyla yapılan öğretimin etkililiğini incelemiştir. Araştırmada, tek denekli araştırma modellerinden denekler arası yoklama evreli çoklu yoklama modelini kullanmıştır. Araştırmanın uygulama süreci yoklama, öğretim, genelleme ve izleme oturumlarından oluşmuştur. Araştırmada zihinsel engelli çocuklara öz bakım becerilerinin öğretilmesinde şarkı yoluyla yapılan öğretimin etkili olduğu, deneklerin arka planda şarkı olmadan ellerini bağımsız olarak yıkayabildikleri sonucuna varılmıştır.

Çeşit ve Ece (2011) 'de yapılan çalışmada Türkiye'de lisansüstü düzeyde yapılan disiplinler arası müzik araştırmaları ve sonuçları betimsel olarak incelenmiştir. Araştırmaya dâhil edilen çalışmalar alanlara göre 6 gruba ayrılarak değerlendirilmeye çalışılmış, en çok müzik ve öğrenme, en az müzik tedavi alanında araştırmalar bulunduğu gözlemlenmiştir. Araştırmaların sonuçları ise konularına göre 3 gruba ayrılarak değerlendirilmiş elde edilen bulgular yorumlanarak sonuçlandırılmış ve alana özgü öneriler sunulduğu görülmektedir.

Çakır-Doğan (2011) ise Türkiye'de ilköğretim okullarında öğrenim gören eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilere verilen müzik eğitiminin uygulanan müzik dersi öğretim programı, ders işlenişi ve derslerin işlendiği sınıf ortamı açısından durumunu

ele almıştır. Araştırmaya katılan Türkiye’deki eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okullarında bu öğrencilerle müzik dersi işleyen özel eğitim sınıf öğretmenleri ve müzik öğretmenleridir. Uygulanmakta olunan müzik dersi öğretim programı ile ilgili öğretmen görüşleri temel alınarak elde edilen veriler doğrultusunda bir öğretim programı model önerisi hazırlanmıştır.

Ceylan (2012)’ de yapılan çalışmada İşitme Engelli Çocukların topluma entegre olabilmeleri, diğer insanlarla ve çocuklarla sağlıklı iletişim kurabilmeleri, iyi eğitim alabilmeleri, kaliteli bir yaşam sürebilmeleri açısından sözel açıklama becerilerini geliştirebilmeleri önemliliğinden bahsedilmiştir ve buradan hareketle araştırmada, işitme engelli çocuklarda müzik eğitiminin sözel açıklama becerilerine etkisi incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 5-6 yaş aralığındaki işitme engelli 20 öğrenci oluşturmuştur. Çalışma grubu 10 deney ve 10 kontrol olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Araştırmada Sözel Açıklama Becerileri Testi kullanılmıştır. Kullanılan test çalışma öncesinde ve sonrasında deney ve kontrol grubundaki öğrencilere uygulanmıştır. Araştırma sonucunda; Deney grubunun ön test ve son test puanları arasında ve deney ve kontrol gruplarının son test puanları arasında anlamlı farklılık bulunması, deneyin başarılı olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Özeke-Kocabaş (2012)’de yaptığı çalışmada özel eğitimde müziğin kullanımı ve müzik aktivitelerinden, Türkiye’ deki gelişmelerden bahsetmiştir. Çocuklara müziğin akademik, sosyal, duygusal ve toplumsal gelişimlerine katkıda bulunduğundan bahsetmiştir. Müziğin çocukların hayatında önemli rol oynadığını etkili bir sanat olduğunu söylemiştir. Ve Türkiye’ de müzikle ilgili yapılan bilimsel çalışmalara ve gelişmelere yer vermiştir.

Yapılan araştırmalarda da görüldüğü gibi müzik hayatımızın her alanını kaplamaktadır. Ve araştırma sonuçlarında ise müziğin özel eğitim de öğretilmesi hedeflenen davranış veya becerilerin öğretimi esnasında olumlu etkilerin olduğu gözlemlenmiş ve incelenmiş, müziğin öğretimde kullanılması ulaşmamız gereken hedefe daha kısa zamanda varmamızı sağladığı kanıtlanmıştır. Özel eğitim ve müzik alanında ülkemizde yapılan araştırmaların sınırlı sayıda olduğu dikkat çekicidir. Yapılan

araştırmada her iki alanda disiplinler arası müzik araştırmalarına gerek uygulama gerek yöntem gerekse müziğin bir araç olarak kullanıldığı çalışmalara bir örnek olacağı düşünülmektedir.

2.2.1.2. Özel eğitim alanı'nda, Türkiye'de video model olma öğretim yöntemiyle yapılan araştırmalar

Video ile model olma öğretim yöntemi ile ilgili dünya genelinde birçok araştırma yapılmıştır. Araştırma oranı ülkemize oranla yurt dışında daha fazla olsa da ülkemizde de video ile model olma öğretim yöntemi ile ilgili araştırmalar yapılmıştır. Bu alanda yapılan araştırmaların bir kısmı şunlardır.

Halisküçük ve Çifci- Tekinarslan (2007)' de yapılan bir başka araştırmada zihinsel yetersizliği olan öğrencilere makarna pişirme becerisinin öğretiminde videoyla model olmanın etkililiğini belirlemektir. Araştırmada tek denekli araştırma yöntemlerinden denekler arası çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya üç zihinsel yetersizliği olan öğrenci katılmıştır. Zihinsel yetersizliği olan öğrencilere beceri öğretiminde videoyla model olmanın etkili olduğunu, öğretim bittikten sonra beceriyi koruduklarını, farklı ortam, farklı zaman, farklı araç-gereç ve malzemelere genellebildikleri görülmüştür.

Öncül ve Özkan- Yücesoy (2010), orta ve ileri düzeyde zihin yetersizliği olan yetişkinlere günlük yaşam becerilerinin öğretiminde videoyla model olmanın etkilerini değerlendirmiştir. Araştırmada (a) videoyla model olmanın zihin yetersizliği olan yetişkinlere günlük yaşam becerilerinin öğretiminde etkili olup olmadığı, (b) kazanılan becerilerin öğretim sona erdikten bir yıl sonra korunup korunmadığı ve (c) kazanılan becerilerin farklı araç gereçlere genellenip genellenmediği sorularına yanıt aranmıştır. Araştırmada videoyla model olmanın etkililiğini belirlemek üzere denekler arası yoklama evreli çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Çalışmaya yaşları 23-37 arasında değişen üç kadın katılmıştır. Çalışmanın bağımlı değişkenleri günlük yaşam becerileri (hijyenik ped değiştirme, para tanıma ve diş fırçalama), bağımsız değişkeni videoyla

model olmadır. Araştırma sonucunda, günlük yaşam becerilerini öğrendiklerini, kazandıkları becerilerin kalıcılığını sağladıklarını ve kazandıkları becerileri farklı becerilere genellediklerini görülmüştür.

Değirmenci (2010)' da yapılan çalışmada da zihinsel yetersizliği olan bireylere otel kat hizmetleri becerilerinin öğretiminde videoyla model olma stratejisinin etkililiği ve deneklerin video aracılığı ile sunulan hedeflenmeyen bilgi kazanım düzeyleri incelenmiştir. Aynı zamanda, araştırmaya katılan deneklerin öğretmenlerinin öğrencilerine otel kat hizmetleri becerilerinin videoyla model olma stratejisi ile öğretimi hakkındaki görüşlerinin neler olduğu ve hedef becerileri içeren meslek dalında çalışan personelin araştırmaya katılan deneklerin sergiledikleri otel kat hizmetleri becerilerinin niteliği ve bu bireylerin istihdam edilebilirlikleri hakkındaki görüşlerinin neler olduğu incelenmiştir. Araştırmaya hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan, 18–21 yaşları arasında dört öğrenci katılmıştır. Araştırmada otel kat hizmetleri becerilerinin öğretiminde videoyla model olmanın etkililiği tek denekli araştırma yöntemlerinden davranışlar arası yoklama evreli çoklu yoklama modeli kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın bulguları, videoyla model olma stratejisinin hafif derecede zihinsel yetersizliği olan bireylerin otel kat hizmetleri becerilerini kazanmalarında etkili olduğunu ve deneklerin uygulama oturumları sona erdikten sonra da bu becerilerin kalıcılığını sağlayarak farklı ortama genelleyebildiklerini göstermiştir.

Karasu (2011)' de yaptığı araştırmada Otizmli bireylerin eğitimlerinde video ile model olma uygulamalarının değerlendirilmesi: bir alan yazın derlemesi ve meta- analiz örneği oluşturmuştur. Yapmış olduğu çalışmanın da ise Otizmli bireylerin eğitimlerinde teknolojinin de gelişmesi ile beraber video ile model kullanımı konusunda ilerlemeler kaydedildiğini belirtmiştir. Bu yöntemin etkililiğinin test edildiği tek denekli araştırma modellerine dayanan araştırmaların, niteliksel ve niteliksel özetlemeleri alan yazını takip etmekte olan uygulamacı ve araştırmacılar için yardımcı olacağını düşünerek bu çalışmayı gerçekleştirmiştir. Yaptığı çalışma da otizmli bireylerle gerçekleştirilmiş, 2005 sonrası yayınlanmış, tek denekli araştırma modeli kullanmış 24 adet makale incelemiştir. Ayrıca örtüşmeyen verilerin yüzdesi yöntemi ile etki büyüklüğü hesaplamaları da yapılarak, niceliksel sonuçlar da elde etmiştir. Toplamda 59

katılımcının yer aldığı bu çalışmada iletişim, günlük yaşam becerileri, öz bakım becerileri ve mesleki eğitim becerilerinin geliştirilmesi konularına odaklandıkları belirlemiştir. Bu çalışmalar sonucunda otizmlili bireylerin hedeflenen davranışlar üzerinde gelişme gösterdiklerine dair veriler elde edilmekle birlikte bazı sorular da ortaya çıktığını ifade etmiştir.

Ergenekon (2012)'de yaptığı çalışmada otizmlili çocukların ev kazalarında video modelle temel ilk yardımın öğretilmesini incelemiştir. Araştırmada tek denekli araştırma desenlerinden davranışlar arası çoklu yoklama modeli kullanmıştır. Araştırmaya üç otizmlili öğrenci katılmıştır. Araştırmada kesmelerde, sıyrıklarda, hafif yanıklarda video ile ilk yardım becerilerinin öğretiminin etkili olduğu ve bunu genelledebildiklerinden bahsetmektedir. %78 oranında ise becerilerin normal gelişme gösterdiğinden bahsedilmektedir.

Avcıoğlu (2013)'de, yaptığı çalışmanın amacı normal gelişim gösteren öğrencilerin zihinsel engelli öğrencilerle karşılaştıklarında onlara karşı nasıl davranmaları gerektiğini göstermek için video model olmanın etkililiğini incelemiştir. 10-11 yaş aralığında Ankara'da bir özel eğitim sınıfına giden dört zihinsel engelli öğrenci katılmıştır. Eş grup ise 3 kız ve 2 erkek olmak üzere 11 yaşında 5. Sınıf ortaokul öğrencisidir. Araştırma bulgularında video ile model olma yöntemiyle zihin engelli bir bireyle karşılaşıldığında nasıl davranılması gerektiği öğretilmiştir. Ve bu becerileri araştırmaya katılan eş grup öğrencileri kazanmışlardır. Ve kazanım sonrasında devam ettirmişlerdir. Farklı durumlarda ve farklı insanlarla da nasıl davranmaları gerektiğini göstermiştir. Öğrencilerin anneleri ve öğretmenlerin görüşlerine değinildiğinde ise, öğrencilere bu tür becerinin öğretilmesinden memnun olduklarını söylemişlerdir.

Yapılan araştırmalara baktığımızda zihinsel yetersizlik gösteren çocuklara beceri veya davranış öğretiminde video model olma öğretim yönteminin çocuklar üzerinde olumlu, etkili ve verimli sonuçlar sağladığı görülmüştür.

2.2.2. Özel eğitim’ de uluslararası alan yazında yapılan araştırmalar

Bu bölümde özel eğitimde, uluslararası alan yazında müzikle ve video model olma öğretim yöntemi ile yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.2.2.1. Özel eğitim’ de uluslararası alan yazında müzikle ilgili yapılan araştırmalar

Özel eğitim de yurt dışında da müzik ile ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Onların bir kısmı şunlardır;

Havlat (2006)’ da yapılan bir araştırmada orta ve ağır otistik çocukların sözel ve sözel olmayan iletişimlerine müzik terapinin etkisi araştırılmıştır. Araştırmaya 5 otistik çocuk katılmıştır ve göz kontağı becerisi, sözel olmayan iletişim becerileri ve sözel iletişim gibi beceriler seçilmiştir. Araştırmanın sonucunda ise müzik terapi seansları boyunca çocukların iletişim becerilerinde bir artış gözlemlenmiştir.

Obiozor (2010)’ da yayınlanan bir makale de öğrencilerin olumlu ve aktif katılımlarını teşvik, iyi bir okula devam etmesi için teşvik, iyi davranışları sergilemesi için teşvik, öfke yönetimi ile anlaşma ve sınıfta öğrenmeye motive etmek için bir öğretim müfredat stratejisi olarak yapılan çalışmadan bahsetmektedir. Kullanılan müzikle sonuç olumlu ve öğretmenler hem de öğrenciler için tatmin edici olmuştur. Öğrenci başarısını elde etmek için yaratıcı öğretim yöntemleri, farklılaştırılmış öğretim ve uygun sınıf yönetimi uygulamaları hazırlamak için öneriler vardır ve sunulmuştur.

Yu Kuan Chiang (2008)’de yapılan bir araştırmada, bir müzik okulunda erken çocukluk dönemindeki özel gereksinimli çocuklarla müzik terapi çalışması ve bu çalışmaya yönelik bakıcıların ve profesyonellerin müzik terapi algıları araştırılmıştır. Araştırmanın amacı bakıcıların ve diğer profesyonellerin süreç içinde müzik terapi sürecini nasıl algıladıklarını araştırmaktır. Farklı engel çeşitlerinden tanı almış çocuklar çalışmaya katılmıştır. Her çocuk 3 aydan 9 aya kadar haftada bir kere bireysel müzik

terapi seanslarına katılmıştır. Araştırma sonucunda bakıcılar ve dil terapistler müzik terapi hakkında konuşmak için daha fazla cesaretlendirilmeleri gerektiği şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

M.R. (2005) ‘ de yaptığı araştırmada otizmlı çocukların dikkat becerilerinin gelişimine müzik terapisinin etkililiğini incelemiştir. Çocuğun dikkati küçükken gelişir ve dolayısıyla bu çocuğun gelecekte sosyal bilişsel becerileri, sosyal duygusal becerilerini ve dil gelişimini etkileyen bir faktördür. Müzik terapi de anlayış, motivasyon ve iş birliği becerilerini artırmak için etkili bir yöntemdir. Müzik terapinin son elli yıldır otizmlı tanısı konulmuş çocuklarda kullanılan bir yöntem olduğundan bahsetmiştir. Bu çalışmada otistik spektrum bozukluğu tanısı olan çocuklarda dikkat davranışlarının müzik terapi ile gelişimine etkililiğini inceler. Davranışların iyileşme gösterdiği de sekiz bireysel müzik terapi seansı sonrası %70 olarak kaydedilmiştir. Araştırma sonucunda ise otizmlı çocukların ortak dikkat becerilini artırmak için müzik terapinin etkili bir yöntem olduğu belirtilmiştir.

Malezya Sains Üniversitesi (2012) ‘de yaptığı bir araştırmada otistik çocukların genellikle davranış problemleri olduğundan huzursuz, ve kıpır kıpır oldukları ve vurma gibi eğilimler sergilediklerini, bağırarak veya çığlık atarak öfke nöbetleri geçirdikleri, dikkatlerini toplama da zorlandıkları ve bu yüzden de uyumsuz davranışlar sergilediklerini ifade etmiştir. Üstelik bu davranış kalıplarının aşırı derece olduğu durumlardan da bahsetmişlerdir. Bu nedenle, bu araştırmada toplam 41 çocuk katılmıştır. İki gruba ayırmışlardır. Birinci grup yaş aralığı 2-10 olan 18 çocuktan (5 kız- 13 erkek), ikinci grup ise yaş aralığı 11-22’dir. Müzik terapi haftalık her iki takıma da 10 ay boyunca dönüşümlü olarak kullanılmıştır. Her oturumun süresi bir saat olarak belirlenmiştir. elde edilen bulgulara baktığımızda müzik terapinin, özellikle bu çocukların davranışları üzerinde huzursuzluk, öfke, sinir nöbetleri geçirmelerinin üzerinde olumlu etki olduğunu göstermiştir.

Kim, Wigram ve Gold (2009)’ da yapılan bir araştırmada duygusal, motivasyonel ve kişiler arası cevap vermede doğaçlama müzik terapinin çocuk ve terapist arasındaki müzikal etkileşim ve sosyal- motivasyon yönlerinin etkisini

incelemiştir. Çalışmanın sonucunda otistik çocuklarda, sosyal, duygusal ve motivasyonel gelişimi sağlayan müzik terapiniyi destekleyen önemli kanıtlar bulunmuştur.

Otistik çocuklar için müzik terapi yapılan araştırmalarda, hem zihinsel hem de fiziksel olarak etkili bir yardımcı olduğunu göstermiştir. Bazı hastaneler bugün kullanılan müzik terapisi zihni yatıştırdığını ve stresi kolaylaştırdığını birçok araştırma ile kanıtlamıştır. Müzik terapinin duygusal, psikolojik ve fizyolojik sağlığını geliştirmede yardımcı olabileceğini gözlenmiştir. Müzik terapistler aynı zamanda motor ve iletişim becerileri gibi özel dikkat gerektiren hastalarla da çalışmışlardır. Orada müzik terapi kullanımı ile tedavi edilebilir fiziksel engelli, durum bozuklukları, psikiyatrik bozukluk, iletişim bozukluğu, ilişki sorunları, yaşlanma, madde bağımlılığı ve zihinsel yetersizlik gösteren bireylere de müzik tedavi kullanıldığı ve olumlu etkilerinin olduğu görüşmüştür.

Müzik terapinin otizmli çocukların tedavisinde yardımcı olduğu belirtilmiştir. Dans ve şarkı ile otistik çocukların yürütüldüğü, sosyal faaliyetlerde müzik oturumları düzenlendiği, müzik aleti çalmayla başlanıldığı belirtilmiştir (www.datehookup.com 03.11.2013 saat:21.00).

Kim, Wigram ve Gold (2010)'da Otizmli çocuklarda müzik terapiyi şu şekilde açıklamıştır. Müzik her insan kültüründe ortak iletişim biçimidir. Herkesin ihtiyaç ve zevklerine hitap edebilir. Müzik terapi bilişsel ve duygusal sorunlar geniş bir yelpaze olan bireyler işlevsel yeteneklerini geliştirmek için, yardımcı olmak için müzikal etkileşim kullanmak için köklü bir teknik olduğunu söylemiştir. Yetişkin ve otizm spektrum üzerinde çocuk ile etkileşerek, müzik terapistleri, düşük anksiyete becerileri inşa ve hatta yeni iletişim becerilerini geliştirmeyi sağlar. Müzik terapisi otistik bozukluğu olan bireylerin iletişim gibi alanlarda, sosyal becerileri, duygusal sorunları, davranış, bilişsel, motor / algısal beceri ve özgüven ya da kendi kaderini tayin becerilerini geliştirmek için yardımcı olabilir. Otistik spektrum üzerinde insanlar sık sık özellikle ilgi ve müziğe duyarlıdır. Müzik motive ve ilgi çekici olduğundan, arzulanan yanıt için doğal bir "güçlendiricidir" olarak da kullanılabilir olduğunu belirtmiştir.

Özel Eğitim- Amerikan Müzik Birliği' ne göre müzik terapinin özel eğitimde çocukları desteklediği, çocukların davranışları üzerinde etkili olduğu özel ihtiyaçları olan kişilere hizmet veren müziği kullanarak beceri öğrenimini sağlayan servis olarak bilinmekte olduğunu söylemiştir.. Araştırmada, müzik terapi konuşma ve şarkı söyleme, ritim ve motor davranış arasındaki bağlantıları destekleyerek dikkat ve davranış geliştirmeyi sağlar. Ritmik hareket kaba motor becerileri (hareketlilik, çeviklik, denge, koordinasyon) geliştirmeye yardımcı olur yanı sıra solunum desenler ve kas gevşemesine etki edeceğini belirtmiştir.

Yapılan araştırmalarda da görüşmüştür ki, müzik genellikle bir terapi yöntemi olarak kullanılmış ve otistik spektrum tanısı konulmuş çocuklar üzerinde etkili olduğu incelenmiştir.

Bu araştırma da ise müzik terapi olarak değil, öğrencilere becerileri öğretimi sırasında, becerilerin alt basamaklarından oluşturulmuş şarkının bir araç olarak kullanılması söz konusudur.

2.2.2.2. Özel eğitimde uluslararası alan yazında video model olma öğretim yöntemi ile ilgili yapılan araştırmalar

Özel Eğitim'de video model olma öğretim yöntemi ile ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Uluslararası yapılan araştırmaların bir kısmı şunlardır;

Hine ve Wolery (2006) 'da Okulöncesi otizmlilerde oyun becerilerinin öğretiminde video ile model olma bakış açısını incelenmiştir. Araştırmaya otizmlili iki kız çocuğu katılmıştır. Araştırmada tek denekli araştırma desenlerinden davranışlar arası çoklu yoklama modeli ve denekler arası çoklu başlama modeli kullanılmıştır. Araştırma sonunda ise istenilen hedefe ulaşıldığı ve yöntemin etkili olduğu görülmüştür.

Keen, Brannigan, ve Cuskelly (2007)' de Otizmlili çocukların tuvalet eğitiminde video model olmanın etkisini incelemiştir. Araştırmaya 4-6 yaş arası 5 otizmlili erkek

öğrenciler katılmıştır. Tek denekli araştırma yöntemlerinden gruplar arası çoklu yoklama modeli uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda ise üç öğrencinin video model ile tuvalet eğitimini kazandığı gözlenmiştir.

Laarhoven ve Laarhoven- Myers, T. V. Leslie, M.Z. (2007) 'de yapılan çalışmada mesleki becerilerde gelişimsel yetersizlik gösteren bireyler için video model olma ve yine video temelli hata düzeltmede cep bilgisayarın kullanımının etkililiğini incelemiştir. Araştırmaya biri down sendromlu zeka seviyesi 47 olan, diğeri asperger sendromlu zeka seviyesi 78 olan 18 yaşında iki erkek çocuk katılmıştır. Araştırmada tek denekli desenlerden davranışlar arası çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Araştırma sonucunda ise yöntemin etkili olduğu görülmüştür.

Bellini, Akullian ve Hopf (2007)' de yapılan araştırmada ise otizimli genç çocukların sosyal ilişki başlamanın artması için videoyla kendine model olma yöntemi incelenmiştir. Araştırmada, tek denekli desenlerden denekler arası çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya 4-5 yaşlarında iki erkek çocuk katılmıştır. Araştırmanın sonucunda ise video ile kendine model olmanın etkili olduğu görülmüştür.

Scattone (2008)' de ki araştırmada sosyal beceriler ve video olma ile Asperger Sendromlu bir erkek çocuğa konuşma becerilerinin artırılması incelenmiştir. Araştırmaya 9 yaşında Asperger Sendromlu bir erkek çocuk katılmıştır. Araştırma deseni olarak davranışlar arası çoklu başlama yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda belirlenen üç hedef davranışın (göz kontağı kurma, gülme ve iletişim başlatma) ikisinde başarılı olunduğu görülmüştür.

Buggey vd. (2009)' da ki çalışmada okulöncesi otizimli çocuklarda sosyal ilişkinin başlamasını kolaylaştırmak için video modelin kullanılmasını incelemişlerdir. Araştırmaya yaşları 3-4 arasında değişen ikisi kız, ikisi erkek toplam dört otizimli çocuk katılmıştır. Araştırmada denekler arası çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda ise tek bir denekte istenilen hedefe tam olarak ulaşılmamıştır. Diğer üç denekte video modelin etkili olduğu görülmüştür.

McDonald vd. (2009)'da ki araştırmada otizimli çocuklara karşılıklı hayali oyun ğretiminde video model olmanın kullanımı incelenmiştir. Araştırmaya 5 ve 7 yaşlarında otizimli iki erkek ocuk katılmıştır. Araştırmada ortamlar arası çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Araştırma sonucunda karşılıklı hayali oyun ğretiminde video modelin başarılı olduğu görülmüştür.

Sancho vd. (2010)'da yapılan araştırmada otizimli çocuklarda oyun becerilerinin ğretiminde iki farklı video modelin kullanılmasını incelemişlerdir. Araştırmaya 5 yaşında otizimli iki erkek ocuk katılmıştır. Araştırmada iki farklı model kullanılmıştır. Denekler arası çoklu başlama modeli ve dönüşümlü uygulamalar modeli. Araştırma sonucunda ise iki desende de video modelin etkili olduğu görülmüştür.

Tetreault ve Lerman (2010)'da yapılan bir başka çalışmada otizimli çocuklara sosyal becerilerin ğretiminde video modelin bir çeşidi olan kişisel görüş noktası ile incelenmiştir. Araştırmaya 4-8 yaşlarında otizimli iki erkek bir kız ğrenci katılmıştır. Araştırma deseni davranışlar arası çoklu yoklama modelidir. Araştırmada  çocuktan ikisinde bağımlı değişken etkili iken bir çocukta becerinin gerçekleşmesi için bir takım ipuçlarının olması gerektiği görülmüştür.

Allen vd. (2010)' da yapılan araştırmada otizimli ergen ve genç yetişkinlerde mesleki becerilerin ğretiminde video modelin kullanımı incelenmiştir. Araştırma 2010 yılında yapılmıştır. Araştırmada tek denekli araştırma yöntemlerinden denekler arası çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya 16- 25 yaşa arağında dört erkek ğrenci katılmıştır. Araştırma sonunda deneklere öğretilmesi hedeflenen becerilerin amacına ulaştığı ve video modelin etkili görülmüştür.

Hart ve Whalon (2012)' de yapılan bir başka çalışmada zihin engelli ve otizimli gençlerde iPad üzerinde akademik becerilerin artmasında kendini modellemenin kullanımı incelenmiştir. Yapılan son araştırmalarda video model olmanın ve kendini modellemenin otizimli öğrencilerde birçok becerinin ğretiminde etkili olduğunu söylemişlerdir. Araştırmada ABAB modeli kullanılmıştır. 16 yaş 10 sınıf otizimli erkek

öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda ise video modelin olumlu etkilerinin olduğu görülmüştür.

Video model olma öğretim yöntemi, yurt dışında yapılan araştırmalar sosyal beceriler, mesleki beceriler, akademik beceriler, oyun becerileri, konuşma becerileri ve tuvalet eğitimi becerileri üzerinedir. Yapılan araştırmalara baktığımızda video model olma öğretim yönteminin etkili olduğu görülmüştür.

III. BÖLÜM

3. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, bağımlı ve bağımsız değişkenler, katılımcılar, uygulama ortamı, araç-gereçler, uygulama süreci, verilerin toplanması ve verilerin analizi yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Zihinsel yetersizliği olan çocuklara günlük yaşam becerilerinin öğretiminde videoyla model olma ve şarkıyla desteklenmiş videoyla model olmanın etkililiklerinin ve verimliliklerinin karşılaştırıldığı bu çalışmada tek-denekli araştırma modellerinden uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli kullanılmıştır.

Uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modelinin, iki ya da daha fazla bağımsız değişkenin iki ya da daha fazla geriye dönüşü olmayan bağımlı değişken üzerindeki etkilerinin karşılaştırılmasında kullanılan bir karşılaştırmalı tek-denekli araştırma modelidir (Kurt 2012).

Uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli geriye dönüşü olan ve geriye dönüşü olmayan davranışlar üzerinde araştırma yapmak için kullanıldığı bilinmektedir. Ancak, Kurt (2012)' a göre, uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modelinin geriye dönüşü olmayan davranışlar üzerinde çalışmanın daha uygun olduğunu ve genellikle bu amaçla kullanıldığı belirtmektedir.

Uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeline bakıldığında dönüşümlü uygulamalar modeline benzediği görülmektedir. Kurt (2012)'a göre, iki modelin en önemli farkı ise, dönüşümlü uygulamalar modelinde bağımsız değişkenlerin etkisi sadece bir bağımlı değişken üzerinde karşılaştırılırken, uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modelinde bu karşılaştırmanın birden fazla bağımlı değişken üzerinde yapılmasıdır. Uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modelinde her bir bağımsız değişken için bir bağımlı değişken belirlenir. Bu bağımlı değişkenler tek- basamaklı davranışlar ya da zincirleme davranışlar olabilir. Öğretilmesi hedeflenen davranışlar zincirleme davranışsa eğer, bu davranışların beceri analizleri hazırlanır. Kazandırılması hedeflenen davranışlar ister tek- basamaklı ister zincirleme davranış olsun Wolery'e (2010)' a göre, sıralanan beş özelliği karşılaması gerekir. Bu özelliklerden birincisi, davranışlar geriye dönüşü olmayan davranışlar olmalıdır. İkincisi, davranışlar katılımcıların davranış dağarcığında olmayan davranışlar olmalıdır. Üçüncüsü, davranışlar işlevsel olarak birbirinden bağımsız olmalıdır. Dördüncüsü, davranışlar işlevsel olarak birbirine benzer olmalıdır. Beşinci ve sonuncusu ise, davranışların eşit zorluk düzeyinde olmasıdır (Aktaran: Kurt 2012).

Araştırmada öğretilmesi hedeflenen becerileri seçerken geriye dönüşü olmayan davranışlar olmasına, davranışın katılımcıların davranış dağarcığında olmamasına, işlevsel olmasına, birbirinden bağımsız ve eşit zorluk düzeyinde olmasına, başlama düzeyi evresi düzenlemek bir gereklilik değilken deneysel kontrolü sağlama açısından başlama düzeyi evresinin düzenlenmesine modelde bağımsız değişkenlerin hızlı dönüşümlerinin sağlanması hususunda dikkat edilmiş ve uzman görüşü onayı ile belirlenen becerilerin çalışılmasına dikkat edilmiştir.

Uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modelinde başlama düzeyi evresi zorunlu değildir ancak özel eğitim alanında uzman kişiler başlama düzeyi evresinin düzenlenmesini önermektedir. Başlama düzeyi evresi öğretim oturumlarına geçilmeden önce deneğin bağımlı değişkeni sergilemeye yönelik performans düzeyini belirlemek için düzenlenmektedir. Dolayısıyla öğretim oturumlarına geçilmeden önce her bir öğrencide, her bir davranışta kararlı veri elde edilinceye kadar üç oturum başlama düzeyi performansı alınmıştır. Daha sonra videoyla model olma ve şarkıyla

desteklenmiş videoyla model olma öğretim oturumlarının uygulama evresine geçiş yapılmıştır. Bu evrede ise bağımsız değişkenler videoyla model ve şarkıyla desteklenmiş videoyla modelin hızlı dönüşümleri sağlanmıştır ve bu dönüşüm her iki öğretim uygulamasının gün içerisinde farklı saatlerde uygulanmasına dikkat edilmiştir. Öğretilmesi hedeflenen becerilerin hangi öğretim uygulaması ile öğretileceği bir kâğıda yazılmıştır ve torbaya koyularak öğrenciler arasında kendi aralarında kura çekerek yansız atama yolu ile karar verilmiştir. Her iki beceride de ölçüt karşılanıncaya kadar öğretim oturumlarına devam edilmiştir. Uygulama öğretimi bittikten 7, 14, 24. gün sonra öğretilmesi hedeflenen becerilerin kalıcılığını devam edip etmediğini belirlemek üzere izleme oturumları düzenlenmiştir.

3.2. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri

Araştırmanın bağımlı değişkenleri “kazak katlama ve ayakkabı boyama” becerileridir. Bu becerilerin hangi öğretim uygulaması ile öğretileceği öğrenciler arasında kendi aralarında kura çekerek yansız atama yolu ile karar verilmiştir.

Öğretilmesi hedeflenen beceriler seçilerken bazı hususlara dikkate edilmiştir. Öğrencilerin eğitime devam ettiği okul, iş okulu olduğu için öğrenciler okula başladıktan belli bir süre geçince işe yerleştirilmektedir. Yerleştirilen iş alanları ise genelde mağaza, bel-tur, garson, belediyenin belli bir yer belirlemesi sonucu, o yerde ayakkabı boyama gibi yerlerdir. Böylelikle öğrenciler sosyal anlamda da kendilerini geliştirmekte ve bağımsız olarak çalıştıkları için çalışmalarının sonucu olarak da para kazandıkları için kendi üzerlerinde olumlu etki yaratmaktadır.

Araştırmanın bağımsız değişkenleri, videoyla model olma öğretim yöntemi ve şarkıyla desteklenmiş videoyla model olmadır. Araştırma kapsamında videoyla model olma öğretim yöntemi ve şarkıyla desteklenmiş video modelin etkililiklerinin ve verimliliklerinin farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

3.2.1. Olası tepkiler ve kayıt süreci

Araştırmada yer alan deneklerin olası tepkileri; yoklama, uygulama, izleme ve genelleme sürecinde birbirinden farklılık göstermektedir. Bir sonraki bölümde yoklama, uygulama, izleme ve genelleme oturumlarında gerçekleşmesi olası olan tepkilerden bahsedilmektedir.

3.2.1.1. Yoklama ve izleme oturumundaki olası denek tepkileri

Yoklama ve izleme oturumlarında deneklerden doğru tepki, yanlış tepki ve tepkide bulunmama olmak üzere üç çeşit tepki göstermesi beklenmiştir. Doğru tepki, deneğe beceri yönergesi sunulduğunda üç- beş saniyede tepkide bulunması, öğretilmesi hedeflenen becerinin, beceri analizinde yer alan alt basamakları yerine getirmesidir. Yanlış tepki, deneğe beceri yönergesi sunulduğunda üç-beş saniyede her hangi bir tepkide bulunmaması, tepkide bulunmaya başladığında beceri analizinin yanlış basamağını gerçekleştirmek için bir girişimde bulunmasıdır. Tepkide bulunmama ise, deneğin hiçbir şekilde tepkide bulunmaması durumudur. Tepkide bulunmama durumu araştırma sürecinde yanlış tepki olarak değerlendirilmiştir. Deneğin göstermiş olduğu, doğru tepki ve yanlış tepkiler, yoklama ve izleme oturumları veri toplama formuna (Ek- 5) kaydedilmiştir.

3.2.1.2. Videoyla model olma öğretim yöntemi ve şarkıyla desteklenmiş video modelin sunulduğu uygulama oturumlarında olası denek tepkileri

Videoyla model olma öğretim yöntemi ve şarkıyla desteklenmiş video modelin sunulduğu öğretim oturumlarında deneğin göstermesi istenen tepkiler yoklama ve izleme oturumlarında gerçekleşmesi beklenen tepkilerle aynıdır. Deneğin gösterdiği doğru ve yanlış tepkiler, videoyla model olma öğretim yöntemi ve şarkıyla desteklenmiş video modelin öğretim oturumları veri toplama formuna (Ek- 4) kaydedilmiştir.

3.3. Katılımcılar

Pilot uygulama denekleri, uygulamadaki denekler, uygulamacı ve gözlemcilerden oluşmaktadır.

3.3.1. Pilot uygulama denekleri

Araştırmada pilot uygulama ve uygulama yapılacak denekler İstanbul ili Eyüp Sultan ilçesinde bulunan Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi Okulu'nda Eğitim-Öğretimine devam eden 140 öğrencinin arasından seçilmiştir. Pilot uygulama grubunu oluşturacak denekleri ve uygulama deneklerini seçmek için öğrencilerin ön koşul becerileri olan işitme kaybı olmamasına, başat elin ne anlama geldiğine, kazak katlama becerisi ve ayakkabı boyama becerisini yerine getirmesinde gereksinim duymasına, kazağın etek kısmının ne anlama geldiğini bilmesine, çapraz kelimesini bilmesine, verilen yönergeleri takip etmesine, dikkatini en az 5 dakika süre ile bir etkinliğe yöneltebilmesine, sözel ve motor becerilerine sahip olabilmesine ve çalışmaya istekli olma şartlarını taşımlarına dikkat edilmiştir. Araştırmanın ön koşul becerileni seçerken öğrencilerin sınıf öğretmenlerinin görüşlerine, ailelerin görüşlerine, araştırmacının gözlemlerine ve zihinsel yetersizliği olan çocukların okulunda eğitim veren özel eğitim alan mezunu öğretmenlerin görüşlerine başvurulmuştur. Yapılan gözlem sonucu 15-19 yaş aralığında değişen 6 öğrencinin aileleriyle görüşülmüş, ailelerinden izin alınarak pilot uygulamada ve uygulamada denek olarak seçilmiştir. Araştırmada deneklerin kendi isimleri kullanılmamış, deneklere kod isim verilmiştir.

Araştırmanın pilot çalışmasında Kübra, 17 yaşında zihinsel yetersizlik tanısı almış bir kız öğrencidir. Kübra, çoğu öz bakım becerilerini bağımsız gerçekleştiren bir öğrencidir. Ancak günlük yaşam becerilerini gereksinime ihtiyacı vardır. Arkadaşları ile iletişim becerileri iyidir. Tez canlı bir yapıya sahiptir ve herhangi bir işi yapamayacağını dile getirerek sürekli bir kaygı içerisinde. Herhangi bir problem davranışı yoktur. Bunların yanında Kübra, matematik dersinde ritmik sayar, eldesiz toplama, çıkarma işlemleri yapar. Eldeli toplama ve çıkarma işlemi yapmada gereksinimi vardır. Türkçe dersinde kendisinden bir parçanın okunması istendiğinde heceleyerek okuma

alışmaları yapar. Hikâneyi anlamada ve hikâye ile yöneltlen sorulara cevap vermesinde gereksinimi vardır. Hayat bilgisi dersinde okulunu, sınıfını, öğretmenini ayırt eder. Sınıf kurallarına ve okul kurallarına uyar. Vücudun ana bölümleri, mevsimler, aile bireylerinin görevleri, acil telefon numaralarını öğrenmede gereksinimi vardır. Haftanın beş günü okula gelmekte başka bir eğitim merkezinden destek eğitim almamaktadır. Çalışmanın belirlenen ön koşul becerilerini yerine getirmektedir.

Emre, 16 yaşında zihinsel yetersizlik tanısı almış bir erkek öğrencidir. Emre, öz bakım becerilerini bağımsız olarak gerçekleştirmektedir. Kübra’da olduğu gibi günlük yaşam becerilerinde gereksinime ihtiyacı vardır. Arkadaşları, öğretmenleri ve çevresiyle iletişimini çok iyi kurabilmektedir. Kendini sevdiren ortama kolaylıkla uyum sağlayan ve kendini kabul ettiren bir yapısı vardır. Bununla birlikte matematik dersinde 1’er 1’er 30’a kadar ritmik sayar. 1’er 1’er 10’dan geriye ritmik sayar. Eldesiz toplama ve çıkarma işlemlerini yapmada gereksinimi vardır. Türkçe dersinde sesli ve sessiz harfleri ayırt etmektedir. Okuma yazma konusunda desteklenmeye ihtiyacı vardır. Hayat bilgisi dersinde okulunu, sınıfını, öğretmenini ayırt eder. Sınıf kuralları ve okullarına uymada gereksinime ihtiyacı vardır. Mevsimleri ayırt eder. Mevsimlere göre nasıl giyineceğini ayırt etmede desteklenmeye ihtiyacı vardır. Haftanın dört günü okula gelmekte diğer bir gün olan Cuma günleri ise evlerine yakın bir rehabilitasyon merkezinde bireysel ve grup eğitimine gitmektedir. Herhangi bir problem davranışı yoktur. Çalışmanın belirlenen ön koşul becerilerini yerine getirmektedir. Dikkatini bir etkinliğe odaklarken her zaman olmamakla birlikte zaman zaman sözel uyaran verilmesi gerekmektedir.

Pilot uygulamada olduğu gibi araştırmanın uygulama kısmında yer alan deneklere de kod adı verilmiştir.

3.3.2. Uygulama denekleri

Uygulamada yer alan deneklerin demografik özellikleri tablo 1. ‘de aşağıdaki gibi gösterilmiştir.

Tablo 3.1. Deneklerin demografik özellikleri

DENEĞİN KOD ADI	CİNSİYETİ	YAŞI	SINIFI	TANISI
Elif	Kız	16	9	Zihinsel Yetersizlik
Emirhan	Erkek	17	10	Zihinsel Yetersizlik
Kerim	Erkek	19	12	Zihinsel Yetersizlik
Hamza	Erkek	18	11	Zihinsel Yetersizlik

Araştırmanın uygulama kısmında Elif 16 yaşında zihinsel yetersizlik tanısı almış bir kız öğrencidir. Ayrıca günlük yaşam ve öz bakım becerilerinin çoğu davranışını gerçekleştiren bir öğrencidir. Ancak bazı davranış ve becerileri öğrenmede gereksinime ihtiyacı vardır. Arkadaşları ve çevresiyle iletişimi oldukça iyidir. Kendisine verilen herhangi bir sorumluluk ne olursa olsun yerine getirmeye çalışır. Alıcı dili açıktır. Bir davranış veya beceri çalışırken öğretimlerin sonunda tam olarak öğrenemese dahi ileri derecede olumlu davranışlar sergiler. Bununla birlikte Elif, matematik dersinde ritmik sayar. Doğal sayıları ayırt eder. Eldesiz toplama işlemi yapar. Eldesiz çıkarma işlemi yapmada, eldeli toplama ve çıkarma işlemi yapmada gereksinime ihtiyacı vardır. Türkçe dersinde Elif, sesli ve sessiz harfleri ayırt eder. Seslerden hece, hecelerden kelime oluşturur. İki ve üç kelimeden oluşan cümle oluşturur. Okumada, yazmada ve okuduğunu anlamada desteklenmeye ihtiyacı vardır. Hayat bilgisi dersinde Elif, mevsimleri ayırt eder. Okulunu, sınıfını, öğretmenini ayırt eder. Sınıf kuralları ve okul kurallarına uyar. Mevsimlere göre nasıl giyinilmesi gerektiği konusunda desteklenmeye ihtiyacı vardır. Haftanın beş günü de düzenli bir şekilde okula gelmekte, devamsızlık yapmamaktadır. Araştırmanın belirlenen ön koşul becerilerini yerine getirmektedir.

Emirhan, 17 yaşında zihinsel yetersizlik tanısı almış bir erkek öğrencidir. Öz bakım becerilerini ve günlük yaşam becerilerini bağımsız olarak gerçekleştirmede gereksinime ihtiyacı vardır. Emirhan'ın da çevresiyle iletişimi oldukça iyidir. Bir ortama girdiği zaman veya ortamdan ayrıldığı zaman iletişimi başlatır ve bitirebilir. Arkadaşları ve çevresi tarafından sevilen bir kişidir. Müziği çok sevmektedir. Okulda müzik korosundadır. Bununla birlikte Emirhan, matematik dersinde ileri doğru ritmik sayar. Geriye doğru ritmik saymada desteklenmeye ihtiyacı vardır. Doğal sayıları ayırt eder. Eldesiz toplama ve çıkarma işlemi yapar. Eldeli toplama ve çıkarma işlemleri yapmada desteklenmeye ihtiyacı vardır. Türkçe dersinde Emirhan, kelimelerden cümle oluşturur. Okumada, yazmada ve okuduğunu anlamada gereksinime ihtiyacı vardır.

Hayat bilgisi dersinde Emirhan, sınıfını, okulunu, öğretmenini ayırt eder. Sınıf kurallarına uyar. Okul kurallarına uymada gereksinime ihtiyacı vardır. Mevsimleri ayırt eder. Mevsimlerin özelliklerini ayırt eder. Mevsimlere göre nasıl giyinilmesi gerektiğini ayırt eder. Vücudun bölümleri, acil telefon numaralarını ayırt etmede gereksinime ihtiyacı vardır. Haftanın beş günü okula düzenli bir şekilde gelmektedir. Araştırmanın belirlenen ön koşul becerilerine sahiptir.

Kerim, 19 yaşında zihinsel yetersizlik tanısı almış bir erkek öğrencidir. Öz bakım becerileri ve günlük yaşam becerilerini bağımsız olarak gerçekleştirmede gereksinime ihtiyacı vardır. Kerim fazla konuşmayan, içe dönük bir öğrencidir. Tek basamaklı “ Evet, hayır, tamam, gel. ” gibi cümleler kurarak iletişim kurar. Dil ve konuşma problemi vardır. Arkadaşlarıyla ve çevresiyle uyumu olmasına rağmen iletişime geçme de zaman zaman zorluk çekmektedir. Bununla birlikte Kerim, matematik dersinde örüntü oluşturur. Doğal sayıları ayırt eder. Eldesiz ve eldeli toplama, çıkarma işlemi yapar. Toplama ve çıkarma işlemi içeren problem kurma, problemi çözme becerilerinde desteklenmeye ihtiyacı vardır. Türkçe dersinde Kerim, dil ve konuşma problemi yaşadığından dolayı okumada, yazmada sınırlılık göstermektedir. Hayat bilgisi dersinde Kerim, okulunu, sınıfını, öğretmenini, mevsimleri ayırt eder. Sınıf kuralları ve okul kurallarına uyar. Mevsimlerin özelliklerini ayırt etmede desteklenmeye ihtiyacı vardır. Mevsimlere göre nasıl giyinilmesi gerektiği konusunda gereksinime ihtiyacı vardır. Haftanın beş günü de okula düzenli bir şekilde gelmektedir. Ayrıca okulda destek hizmet için açılan sınıfta haftanın 3 saati okuma yazma dersi almaktadır. Araştırmanın belirlenen ön koşul becerilerine sahiptir.

Hamza, 18 yaşında zihinsel yetersizlik tanısı almış bir erkek öğrencidir. Öz bakım ve günlük yaşam becerilerini bağımsız olarak geliştirmede gereksinimi vardır. Hamza, içe dönük, oldukça yavaş bir öğrencidir. Arkadaşlarıyla iletişimde hiçbir sorun yaşamamaktadır. Herhangi bir problem davranışta göstermemektedir. Bununla birlikte Hamza, matematik dersinde ileri doğru ritmik sayar. Doğal sayıları ayırt eder. Eldesiz ve eldeli toplamı işlemi yapmada desteklenmeye ihtiyacı vardır. Türkçe dersinde sesleri ayırt eder. Seslerden hece oluşturur. Hecelerden kelime oluşturur. Kelimelerden cümle oluşturur. Okuma ve yazmada desteklenmeye ihtiyacı vardır. Hayat

bilgisi dersinde Hamza, okulunu, sınıfını ve öğretmenini ayırt eder. Sınıf kurallarına uyar. Okul kurallarına uymada gereksinime ihtiyacı vardır. Mevsimleri ayırt eder. Mevsimlerin özelliklerini ayırt etmede desteklenmeye ihtiyacı vardır. Haftanın beş günü de düzenli bir şekilde okula gelmektedir. Araştırmanın belirlenen ön koşul becerilerine sahiptir.

3.3.3. Uygulamacı

Araştırmayı yürüten uygulamacı, özel eğitim alanında lisans mezunu ve Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü ‘Zihinsel Engelliler Eğitimi’ Özel Eğitim Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans öğrencisidir. Uygulamacı beş yıllık öğretmenlik deneyimine sahiptir.

3.3.4. Gözlemci

Araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenine ilişkin güvenilirlik ve uygulama verileri uygulamacı ve özel eğitim bölümü mezunu bir öğretmen tarafından toplanmıştır. Araştırmada bağımlı ve bağımsız değişkenine ilişkin güvenilirlik verileri toplanmıştır.

3.4. Uygulama Ortamı

Araştırmanın pilot uygulama kısmı okulun uygun bir sınıfında gerçekleşmiştir. Uygulama sürecinde ise başlama düzeyi, yoklama, öğretim oturumları okulun uygun bir sınıfında gerçekleşmiştir.

3.5. Araç Gereçler

Araştırmada veri kaydetmek için iphone 5, veri kayıt formları, kalem, öğretim oturumunda videoyu izletmek için Asus marka bilgisayar, ses sistemi, hoparlör, kazak, ayakkabı boyası, gazete, bir çift ayakkabı, çöp kutusu kullanılmıştır. Çalışma sırasında deneklerin doğru tepkilerini pekiştirmek için önceden alınmış pekiştireçler hazır bulunmuştur. Çocuklara uygun pekiştireçleri belirlemek için aileleri ile görüşme esnasında pekiştireç formu doldurtulmuş ve ona uygun pekiştireç seçilmesine dikkat edilmiştir.

3.6. Uygulama Süreci

Bu bölümde becerilere karar verme ve beceri analizlerinin yapılması, hedef becerilere ilişkin şarkı sözlerinin hazırlanması, öğretim videolarının hazırlanması, pilot uygulama oturumları, pilot uygulama öğretim oturumları, uygulama oturumları, verilerin toplanması ve verilerin analizinden bahsedilecektir.

3.6.1. Becerilere karar verme ve beceri analizlerinin yapılması

Araştırmada, öğretilmesi hedeflenen becerilere karar verilmeden önce deneklerin sınıf öğretmenleri ile görüşme yapılarak hangi öğrencilerin araştırma için uygun olup olmadığı hakkında bilgi alınmıştır. Alınan bilgiler doğrultusunda belirlenen öğrencilerin aileleriyle de görüşülmüş, izin alınmış sonrasında ise günlük yaşam becerilerini içeren kaba değerlendirme kayıt formuyla öğrencilerin performansları alınmıştır. Öğrencilerin yapamadıkları beceriler rapor haline getirilmiş, öğretilmesi hedeflenen beceriler özel eğitim alanında uzman kişilerin onayı alınarak bu şekilde belirlenmiştir.

Araştırmada öğretilmesi hedeflenen becerilerin öğretimi için uygulayıcı becerilerin analizlerini hazırlamıştır. Hazırlanan beceri analizleri tekrar özel eğitim alanında uzman kişilere sorulmuş ve görüşleri doğrultusunda beceri analizinde düzeltilmesi gereken yerler küçük değişikliklerle yeniden yapılmıştır.

3.6.2. Hedef becerilere ilişkin şarkı sözlerinin hazırlanması

Kazak katlama ve ayakkabı boyama becerisinin videoyla model olma öğretim yöntemi ve şarkıyla desteklenmiş video modelin etkililik ve verimlilik çalışmasını belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada her iki becerinin, beceri analizleri yapılmıştır. Araştırmayı yürütecek olan uygulayıcı hazırlanan beceri analizlerine paralellik gösterecek şekilde şarkı sözlerini yazmıştır. Daha sonra hazırlanan bu beceri analizi ile şarkı sözlerinin alt basamaklarla uygunluğu konusunda uzman görüşü soru formu hazırlamıştır. Hazırlanan soru formunda uzmanlara, 4 tanesi kapalı uçlu soru ve 2 tanesi açık uçlu olmak üzere toplam 6 soru sorulmuştur. Birinci soruda, “ Ekte gönderilen kazak katlama becerisinin alt basamaklarında eksiklik var mıdır?” sorusu sorulmuştur. Uzmanlar soruya “ hayır “ cevabını vermişlerdir. İkinci soruda, “Ekte gönderilen kazak katlama becerisine ilişkin yazılan şarkı sözü alt basamakları kapsayacak şekilde yazılmış mıdır?” sorusu sorulmuştur. Uzmanlar soruya “evet” cevabını vermişlerdir. Üçüncü soruda, “Ekte gönderilen ayakkabı boyama becerisinin alt basamaklarında eksiklik var mıdır?” sorusu sorulmuştur. Uzmanlar soruya “ hayır “ cevabını vermişlerdir. Dördüncü soruda, “Ekte gönderilen kazak katlama becerisine ilişkin yazılan şarkı sözü alt basamakları kapsayacak şekilde yazılmış mıdır?” sorusu sorulmuştur. Uzmanlar soruya “ evet” cevabını vermişlerdir. Beşinci soruda, “ Ekte gönderilerin kazak katlama ve ayakkabı boyama becerisinin alt basamaklarında varsa eksiklik nelerdir? Bir iki cümleyle yazar mısınız?” sorusu sorulmuştur. Uzmanlar herhangi bir eksikliğin olmadığını, beceri analizi ile şarkı sözlerinin paralellik gösterdiğini belirtmişlerdir. Altıncı soruda, “ Ekte gönderilen kazak katlama ve ayakkabı boyama becerisinin alt basamaklarını içeren şarkı sözünde varsa eksiklikler nelerdir? Bir iki cümleyle yazar mısınız?” sorusu sorulmuştur. Uzmanlar şarkı sözlerinde bir eksikliğin olmadığını yazılı olarak ifade etmişlerdir (Ek-4).

3.6.3. Hedef becerilere ilişkin şarkıların hazırlanması

Şarkı sözlerinin tamamlanmasından sonra, sözler ezgilerle birleştirilerek bestelenmiştir. Bestelerin oluşturulmasında her iki şarkının da (Kazak katlama,

ayakkabı boyama) birbirine yakın tempolarda ve yakın ses aralıklarında olmasına, ses atlamalarının olmamasına ve şarkının söz birlikteliğini bozmayacak şekilde prozodi yapısına dikkat edilmeye çalışılmıştır. Oluşturulan tartımların sade bir yapıda bulunmasına, melodik cümlelerin çocukların dikkatini çekebilecek özellikte olmasına, ayrıca çeşitli hecelerle (lay,lay) söz cümlesi ve melodik cümle paralelliğini sağlanmasına, müziğin video ile birleştirilmesi sonrasında görüntü ve sesin aynı anda birlikte ilerlemesi için şarkının sözsüz olan eşlik bölümünün tekrarının yapılması gibi düzenlemeler de yapılmıştır. Daha sonra bestelenen şarkıların piyano eşlikleri yapılmış, tamamlanan eşliklerden sonra şarkılar, deneyimli bir müzik eğitimcisinin seslendirmesi sonucu bilgisayar ortamında kayıt altına alınmıştır. Öğretilmesi hedeflenen becerilerin analizleri ve şarkı sözleri Tablo 2. 'de yer almaktadır.

Tablo 3.2. Ayakkabı boyama becerisinin beceri analizi şarkı sözleri

Ayakkabı Boyama Becerisi	Ayakkabı Boyama Şarkı Sözleri
1. Gazeteyi alır.	Gazeteyi aldım. Lay lay lay
2. Gazeteyi yere serer.	Sonra yere serdim. Lay lay lay
3. Ayakkabıyı alır.	Ayakkabı ve boyayı üstüne koydum,
4. Ayakkabıyı gazetenin üzerine koyar.	Boyanın kapağını açtım ve durdum.
5. Boyayı bir alır.	Ayakkabının teki şu an elimde
6. Boyanın kapağını açar.	Elimi de soktum ben içine
7. Boyanın kapağını yere bırakır.	Boyayı da aldım diğer elime
8. Ayakkabının tekini eline alır.	Başladım boyamaya dairesel şekilde.
9. Ayakkabının içine elini sokar.	Ayakkabıyı boyadım koydum gazeteye
10. Ayakkabıyı dairesel şekilde boyar.	Diğer tekini aldım hemen elime
11. Boyanan ayakkabıyı gazeteye bırakır.	Elim sanki içinde dans ediyor
12. Ayakkabının diğer tekini eline alır.	Ayakkabılar boyanıp, temizleniyor.
13. Ayakkabının içine elini sokar.	Ayakkabılar boyandı bir güzelce
14. Ayakkabıyı dairesel şekilde boyar.	Sanki göz kırıyorlar orda öylece
15. Boyanan ayakkabıyı gazeteye bırakır.	Boyanın kapağını kapatmalıyım
16. Boyanın kapağını yerden alarak boyayı kapatır.	Ayakkabıyı boyayı yerine koymalıyım
17. Boyayı yerine koyar.	Şarkımızda bitiyor ne yapmalıyım
18. Ayakkabıyı yerine koyar.	Gazeteyi yerden kaldırmalıyım
19. Gazeteyi katlar.	Ayakkabı boyamak çok eğlenceli
20. Gazeteyi çöpe atar.	Bunu haftada bir tekrarlamalıyım.

Tablo 3.3. Kazak katlama becerisinin beceri analizi şarkı sözleri

Kazak Katlama Becerisi	Kazak Katlama Şarkı Sözleri
1. Kazağı eline alır.	Kardeşim daha çok küçük
2. Kazağın arka yüzeyini kendine bakacak şekilde tutar.	Kazağını katlayamaz
3. Kazağı düz bir zemine koyar.	Öğretmeliyim ben ona
4. Kazağın kollarını yana açar.	Zamanımız oldukça az
5. Başat eliyle kazağın bir kolunun lastik kısmından tutar.	Kazağımı elime alırım
6. Diğer eliyle ise kazağın eteğinden tutar.	Arka yüzeyini tutarım
7. Tuttuğu kolu kazağın üzerine bırakır.	Düz bir zemine koyarak
8. Kazağın üzerine bıraktığı kolun lastik kısmından tekrar tutar.	Kollarını yana açarım
9. Tuttuğu kolu omuz hizasında çapraz şekilde katlayarak kolu kazağın etek kısmına bırakır.	Başat elimle kolunun
10. Diğer kolun lastik kısmını bir eliyle tutar.	Lastik kısmından tutarım
11. Kazağın etek kısmını da diğer eliyle tutar.	Diğer elimle de eteği tutar
12. Tuttuğu kolu kazağın üzerine bırakır.	Bedeninin üzerine koyarım
13. Kazağın üzerine bıraktığı kolun lastik kısmından tekrar tutar.	Koyduğum aynı kolu
14. Tuttuğu kolu omuz hizasında çapraz şekilde katlayarak kolu kazağın etek kısmına bırakır.	Çapraz şekilde katlarım
15. Elleriyle kazağı düzeltir.	Omuz hizasına getirip
16. Kazağın etek kısmından tutar.	Etek kısmına bırakırım
17. Tuttuğu etek kısmını omuzlarına bırakır.	Diğer kola geldi sıra
18. Elleriyle kazağı düzeltir.	Aynı işlem hep aklımda
19. Kazağın iki tarafından elleriyle tutarak kazağın ön yüzeyini çevirir.	Tuttuğum kazağın kolunu
20. Kazağı elleriyle düzeltir.	Koydum diğerinin yanına
	Koyduğum aynı kolu
	Çapraz şekilde katlarım
	Omuz hizasında hey
	Etek kısmına bırakırım
	Ellerimle hemen düzelttim
	Etek kısmına gitti elim
	Tuttuğum etek kısmını
	Omuzlarına getirdim
	Ellerimle düzelttim
	İki yanından tuttu elim
	Ön yüzeyini çevirip
	Ellerimle bir güzel düzelttim
	Kazak katlamak benim
	işimdir
	Ben bu işimi çok severim
	Birkaç kere denersem eğer
	Kardeşıme de öğretirim.

3.6.4. Öğretim videolarının hazırlanması

Hazırlanan, kayıt altına alınan şarkı sözleri ve videolar değerlendirilmek üzere özel eğitim alanında uzman kişilerin görüşlerini almak için izlettirilmiştir. Uzmanlar kazak katlama ve ayakkabı boyama becerisinin kendi doğal ortamlarında olması gerektiğini söylemiş ve becerilerin kendi doğal ortamında olmak kaydı ile videoların yeniden oluşturulması gerektiğini belirtmişlerdir. Uzman görüşleri dikkate alınarak

öğretim videoları yeniden kayıt altına alınmıştır. Kayıt altına alınan videoları değerlendirmek için tekrar uzman görüş onayı alınmış ve videolar uygulama sürecine hazır hale getirilmiştir.

3.6.5. Pilot uygulama oturumları

Araştırmanın uygulama sürecinde oluşabilecek olası sorunlara yönelik gerekli uyarlamaların yapılabilmesi için pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulamada istenilen ön koşul becerilerine sahip Eyüp Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi Okulu'na giden iki öğrenci ile çalışılmıştır. Pilot uygulamada öğrencilerin üç kez başlama düzeyi verileri alınmıştır. Pilot uygulama öğretim oturumları da iphone 5 telefon ile kayıt altına alınmıştır. Başlama düzeyleri kazak katlama becerisinde kazağı her iki öğrencide eline almaktadır ancak diğer gelen alt becerileri yapmada gereksinimleri olduğu gözlenmiştir. Ayakkabı boyama becerisinde ise başlama düzeyi %0'dır. Öğrenciler kazak katlama ve ayakkabı boyama becerisinde deneyimleri olmasına rağmen sınırlılığa sahiptir. Öğrencilerden başlama düzeyine ilişkin performans alındıktan sonra hafta içi her gün bir beceri çalışılarak sekiz öğretim oturumu gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulamada başlama düzeyi yoklama oturumları ve günlük yoklama oturumları olmak üzere iki yoklama oturumu da gerçekleştirilmiştir. Başlama düzeyi yoklama oturumlarında tek fırsat yöntemi kullanılmıştır ve kayıt altına alınmıştır. Günlük yoklama oturumları ise birinci öğretim oturumu hariç her öğretim oturumundan önce düzenlenmiştir.

3.6.6. Pilot uygulama öğretim oturumları

Pilot uygulama öğretim oturumları bireysel olarak yapılmıştır. Öğretilmesi planlanan hedef beceriler müzikle desteklenmiş video model olma öğretimi ve video model olma öğretim uygulamaları yansız atama yoluyla olmuştur. Her bir deneğe hangi öğretim uygulaması ile hangi becerinin öğretildiği tablo 4.' de belirtilmiştir.

Tablo 3.4. Pilot uygulamadaki her iki öğretim uygulamalarının deneklere ve çalışmada öğretilen becerilere dağılımı

Denekler	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma
Kübra	KK-ŞV	AB-V	KK-ŞV	AB-V	KK-ŞV
	AB-V	KK-ŞV	AB-V	KK-ŞV	AB-V
Emre	AB-V	KK-ŞV	AB-V	KK-ŞV	AB-V
	KK-ŞV	AB-V	KK-ŞV	AB-V	KK-ŞV
AB: Ayakkabı Boyama KK: Kazak Katlama				ŞV: Şarkıyla Video V: Video	

Pilot uygulamada her iki öğretim uygulamasında da sekiz öğretim oturumu düzenlenmiştir. Her iki öğretim uygulamasında da öğretimi yapılan beceri için her gün, uygun saat aralıklarında günde bir oturum ve bir oturumda da bir deneme yapılmıştır. Yanıt aralığı 3-5 saniye olarak belirlenmiştir. Öğretim oturumlarında denek doğru tepki verdiğinde sürekli pekiştirme tarifesıyla pekiştirilmiştir. (Mesela; Harika, çok güzel, aferin vb.) yanlış tepki verildiğinde ise görmezden gelinerek değerlendirmeye son verilmiştir. Deneklerin dikkatini çalışmaya çekmek için sözel ve yiyecek pekiştireçleri kullanılmıştır. Bu öğretim oturumların veri kayıtları için veri toplama formları kullanılmıştır.

3.6.7. Uygulama

Bu bölümde yoklama, (başlama düzeyi, günlük yoklama) öğretim, izleme ve genelleme oturumları açıklanmıştır.

Uygulama sürecinin tüm aşamaları araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Oturumlar veri kayıt altına alınmış, videoya çekilmiştir. Uygulama haftanın her günü, öğrencilerin derslerini aksatmayacak şekilde planlanarak, rehber odasında bire bir gerçekleşmiştir. Her bir oturumda bir denemeye yer verilmiştir. Yanıt aralığı 3-5 saniye arasında belirlenmiş. Uygulamacı çalışma öncesinde kullanılacak araç gereçleri hazır bulundurmuştur.

Başlama Düzeyi Yoklama Oturumları: Başlama düzeyi yoklama oturumları öğretime başlamadan önce düzenlenmiştir. Üç oturum üst üste kararlı veri elde edinceye

kadar tutulmuştur. Başlama düzeyine ilişkin dört deneğinde ayakkabı boyama becerisinde başlama düzeyi%0'dır. Kazak katlama becerisinde ise %5'tir. Başlama düzeyinde veri toplamak amacıyla tek fırsat yöntemi kullanılmıştır. Ve deneğe beceri yönergesi verilmiş, 3-5 saniye içinde tepki vermesi beklenmiş ve deneğin vermiş olduğu tepki yoklama oturumundaki doğru tepki bölümüne işaretlenmiştir. Denek beceriyi yaparken “-” aldığı basamakta değerlendirme sonlandırılmış, “-” aldığı basamaktan sonraki basamaklarda yanlış tepki olarak işaretlenmiştir.

Başlama düzeyi oturumu şu şekilde uygulanmıştır. Araştırmacı deneğin çalışmaya dikkatini çekmek için dikkat sağlayıcı ipucu sunmuştur. (örneğin; Kübra, Merhaba. Nasılsın? Bugün benimle çalışmaya hazır mısın?) . Denek çalışmaya hazır olduğunu işaretle veya sözel olarak belirtirse, araştırmacı tarafından sözel olarak pekiştirilmiş. (Örneğin: Aferin sana, harikasin!). Daha sonra araştırmacı deneğe beceriyi gerçekleştirmesi için yönergeyi sunmuştur. (Örneğin: Kazağı Katla). Tepkide bulunması için deneğe 3-5 saniye arasında süre tanınmıştır. Bu süre içerisinde deneğin beceriyi gerçekleştirmesi beklenmiştir. Denek doğru tepki verdiğiğinde pekiştirilmemiş, yanlış tepki verdiğiğinde ise görmezden gelinerek oturum sonlandırılmıştır.

Günlük Yoklama Oturumları: Günlük yoklama oturumları, birinci öğretim oturumu hariç her öğretim oturumundan önce deneklerin performans düzeylerini belirlemek amacıyla düzenlenmiştir. Bu oturumlarda da başlama düzeyinde izlenen sürecin aynısı izlenilmiştir. Elde edilen verilerin kaydı içinde yoklama ve izleme oturumları veri toplama formaları kullanılmıştır.

Videoyla Model Olma Yöntemi ve Şarkıyla Desteklenmiş Video Modelin Öğretim Oturumları: Başlama düzeyinde kararlı veri elde edildikten sonra yansız atama yoluyla video model olma öğretim yöntemi ve şarkıyla desteklenmiş video model olma uygulamasına atanmış günlük yaşam becerilerinin öğretimine başlanmıştır. Video model olma öğretim yöntemi ve şarkıyla desteklenmiş video model olma öğretim uygulamalarının deneklere ve çalışmada öğretilen becerilere dağılımı Tablo 5.'de yer almaktadır.

Tablo 3.5. Videoyla öğretim yöntemi ve şarkıyla video modelin öğretim uygulamalarının deneklere ve çalışmada öğretilen becerilere dağılımı

Denekler	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma
Elif	KK-ŞV	AB- V	KK-ŞV	AB- V	KK-ŞV
	AB-V	KK-ŞV	AB-V	KK-ŞV	AB-V
Emirhan	AB- V	KK-ŞV	AB- V	KK-ŞV	AB- V
	KK-ŞV	AB-V	KK-ŞV	AB-V	KK-ŞV
Kerim	KK-ŞV	AB- V	KK-ŞV	AB- V	KK-ŞV
	AB-V	KK-ŞV	AB-V	KK-ŞV	AB-V
Hamza	AB- V	KK-ŞV	AB- V	KK-ŞV	AB- V
	KK-ŞV	AB-V	KK-ŞV	AB-V	KK-ŞV
AB: Ayakkabı Boyama KK: Kazak Katlama				ŞV: Müzikli Video V: Video	

Öğretim oturumlarında uygulamacı ve denek bilgisayar ekranının önünde yan yana oturmuşlardır. Uygulamacı deneğin dikkatini çalışmaya çekmek için dikkat sağlayıcı ipucu sunmuştur. (Örneğin; Merhaba Elif, Nasılsın? Benimle çalışmaya hazır mısın?) Denek çalışmaya hazır olduğunu ifade ettiğinde uygulamacı tarafından pekiştirilmiştir. (örneğin; “Aferin, harika!”) Müzikle desteklenmiş videoyu izledikten sonrada denek videoyu izlediği için sözel, sosyal ve yiyecek pekiştireci sunmuştur. (Örneğin; “Aferin sana, çok güzel izledin.” diyerek sözel, başını veya sırtını sıvazlayarak da sosyal pekiştirme sunmuştur.) Uygulamacı ve denek uygulamayı gerçekleştirecekleri zaman uygulamacı deneğe dikkat sağlayıcı ipucu sunmuştur. (Örneğin; “Şimdi seninle videoda izlediğimiz gibi aynısını yapacağız. Hazır mısın?”) Denek hazır olduğunu ifade ettikten sonra uygulayıcı tarafından sözel olarak pekiştirilmiştir. (Örneğin; “Aferin, çok güzel.”) Sonrasında uygulayıcı deneğe beceri yönergesini sunmuştur. (Örneğin; “Kazağı katla?”) Deneğe tepkide bulunması için 3-5 saniye arasında süre verilmiştir. Denek doğru tepki verdiğiğinde pekiştirilmiştir. (Aferin, çok güzel.) Yanlış tepki verdiğiğinde ise görmezden gelinerek değerlendirmeye son verilmiştir. Deneğin dikkatini sağlamak için sözel, sosyal ve yiyecek pekiştireci uygulanmıştır. Uygulama süresince şu aşamalara ayrıca dikkat edilmiştir:

1. Yoklama oturumlarında kullanılacak malzemeler öğrencilerin rahatlıkla görebileceği ve ulaşabileceği yere konmuştur.
2. Uygulama esnasında ve yoklama oturumlarında deneğin dikkatinin dağılmaması için öğretimin ve yoklama oturumlarının öncesinde bir öğretmenin video kayıt yapacağı, diğer öğretmeninde bizi izleyeceği bilgisi verilmiştir.

3. Öğretim esnasında öğrencilerin videoyu izlerken dikkatlerini videoya vermeleri hususunda öğrencilere zaman zaman sözel yönergelerde bulunmuştur.
4. Uygulamacı öğretim esnasında veya sonrasında çocukları rahatsız etmeyecek şekilde ses vurgu ve tonunu ayarlamada özen göstermiştir.
5. Uygulamacı müziğin sesini uygun yükseklikte, öğrencinin şarkı sözlerini rahatça anlayabilmesi ve algılayabilmesi için hoparlör kullanmıştır.
6. Uygulama tek bir uygulamacı tarafından yapılmış, bir öğretmen tarafından hem videoya alınmış ve hem bir başka öğretmen tarafından olmak üzere iki öğretmen tarafından gözlem yapılmıştır.

İzleme Oturumları: İzleme oturumları, belirlenen hedef davranışlarda öğretim oturumları bittikten 7, 14 ve 24. günde yoklama oturumlarına benzer şekilde düzenlenmiştir. Denekler becerinin tüm basamaklarını gerçekleştirdiklerinde sözel ve yiyecek pekiştireçlerle pekiştirilmiştir. (Örneğin: “Aferin sana, çok güzel katladın.” “Çok güzel boyadın”).

Genelleme Oturumları: Bu araştırmada genelleme yoklama oturumları materyal ve ortam değiştirilerek yapılmıştır. Deneklerin uygulama boyunca katladıkları kazak değiştirilerek daha farklı bir kazak, daha farklı bir ayakkabı boyası çeşidi kullanılmıştır. Ayrıca ortam olarak da rehber odasından farklı uygun bir sınıf ortamında yapılmıştır. Genelleme oturumları ön test- son test genellemesi şeklinde yapılmıştır. Ön-test genelleme oturumu başlama düzeyi evresindeki oturumların ardından, son-test genelleme oturumu ise son yoklama oturumunun ardından yapılmıştır. Basamaklara doğru tepkide bulunan öğrenciler sözel ve yiyecek pekiştireçlerle davranışları pekiştirilmiştir. (Örneğin: “Çok güzel, aferin”).

3.7. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada etkililik, verimlilik, güvenilirlik ve sosyal geçerlilik verisi olmak üzere dört tür veri toplanmıştır.

3.7.1. Etkililik verilerinin toplanması

Etkililik verilerinin toplanmasında kazak katlama ve ayakkabı boyama becerisine deneklerin vermiş olduğu doğru ve yanlış tepkiler kaydedilmiştir. Beceriler yirmi alt basamakta toplandığı için, her bir alt basamak %5 olarak kabul edilmiş ve doğru tepki yüzdesi böylelikle hesaplanmıştır. Bu veriler günlük yoklama oturumlarında toplanmıştır.

Etkililik verileri toplanırken yoklama, izleme, genelleme oturumları veri toplama formları kullanılmıştır. Araştırmada kalıcılık verileri de toplanılmıştır. Kalıcılık verileri, öğretim bittikten 7, 14 ve 24 gün sonra düzenlenen yoklama oturumlarında toplanmıştır, analiz edilmiştir.

3.7.2. Verimlilik verilerinin toplanması

Videoyla model olma öğretim yöntemi ve şarkıyla desteklenmiş video model uygulamasının verimlilik açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere; (a) ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen oturum sayısı, (b) ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen deneme sayısı, (c) ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen toplam öğretim süresi ve (d) ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen hata yüzdesine ilişkin veri toplanmıştır. (Ek-6)

3.7.3. Güvenirlik verilerinin toplanılması

Araştırmada gözlemciler arası güvenirlilik ve uygulama güvenirliliği olmak üzere iki çeşit güvenirlilik verisi toplanmıştır. Araştırma boyunca düzenlenen oturumların en az %40'ında gözlemciler arası ve uygulama güvenirliliği verisi toplanmıştır.

3.7.3.1. Gözlemciler arası güvenirlik verilerinin toplanılması

Gözlemciler arası güvenirlik verileri yoklama, öğretim, izleme ve genelleme oturumlarında gözlemciler tarafından toplanarak uygulama öncesi hazırlanan yoklama, öğretim, izleme ve genelleme formlarına (Ek- 7) kaydedilmiştir.

3.7.3.2. Uygulama güvenirliği

Uygulama güvenirliği verileri gözlemcilere arası güvenlik verileri gibi gözlemciler tarafından yoklama, öğretim, izleme ve genelleme oturumlarında toplanarak uygulama öncesi hazırlanan yoklama, izleme ve genelleme formları (EK- 7) kullanılmıştır.

Yoklama, izleme ve genelleme oturumlarında uygulama verileri araştırmacı tarafından toplanırken; araç- gerecin hazırlanması, pekiştirecin hazırlanması, dikkati sağlama, beceri yönergesinin sunulması, tepkide bulunma süresinin beklenilmesi ve deneğin çalışmaya katılımını oturum sonunda pekiştirme davranışları dikkate alınmıştır.

Video model olma öğretim yöntemi ve şarkıyla desteklenmiş video model olma öğretim oturumlarında uygulama verileri araştırmacı tarafından toplanırken; video için araç-gerecin hazırlanması, pekiştirecin hazırlanması, deneğin dikkatinin sağlanması, deneğin video görüntüsünü izlemesi, video görüntüsünü izlemesini pekiştirme ve değerlendirmeye geçtikten sonra tekrar araç- gerecin hazırlanması, deneğin dikkatinin sağlanması, beceri yönergesinin sunulması, deneğin tepkide bulunma süresinin beklenilmesi ve oturum sonunda deneğin çalışmaya katılımını pekiştirme davranışları dikkate alınmıştır.

3.7.4. Sosyal geçerlilik verilerinin toplanılması

Araştırmada günlük yaşam becerilerinin öğretiminde kullanılan video model olma öğretim yöntemleri ve müzikle desteklenmiş video model olma öğretim yöntemi

hakkında bir özel eğitim kurumunda görev yapan azami on öğretmenin görüşlerini belirlemek üzere sosyal geçerlilik soru formu geliştirilmiştir. Soruların 7'si kapalı uçlu, 3'ü açık uçlu olmak üzere 10 sorudan oluşmaktadır. (Ek- 8)

3.8. Verilerin Analizi

Bu bölümde etkililik, verimlilik, güvenirlik ve sosyal geçerlilik verilerinin analizleri yer almaktadır.

3.8.1. Etkililik verilerinin analizi

Araştırmada kazak katlama ve ayakkabı boyama becerisine deneklerin vermiş olduğu doğru ve yanlış tepkiler kaydedilerek etkililik verilerinin yüzdeleri hesaplanmıştır. Elde edilen veriler grafiksel analiz ile çözümlenerek analiz edilmiştir. Bulguların analiz edildiği grafikte yatay eksen oturum sayılarını, dikey eksen ise deneklerin göstermiş olduğu doğru davranış yüzdesini göstermektedir.

3.8.2. Verimlilik verilerinin analizi

Videoyla model olma öğretim yöntemi ve şarkıyla desteklenmiş video model uygulamasının verimlilik açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere; (a) ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen oturum sayısı, (b) ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen deneme sayısı, (c) ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen toplam öğretim süresi ve (d) ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen hata yüzdesine ilişkin verilerin karşılaştırılmasıyla belirlenmiştir.

3.8.3. Güvenirlik verilerinin analizi

Bu bölümde gözlemciler arası güvenirlik ve uygulama güvenirliği analizi yer almaktadır.

3.8.3.1. Gözlemciler arası güvenilirlik

Bu araştırmada gözlemciler arası güvenilirlik verilerinin analizi için “ $[(\text{Görüş Birliği} / \text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}) \times 100]$ (Tekin-İftar, 2012) formülü kullanılmıştır. Her bir denek için yoklama, günlük yoklama, öğretim, izleme ve genelleme oturumlarında elde edilen güvenilirlik katsayılarına Tablo 7. ‘ da yer verilmiştir. Araştırmada elde edilen güvenilirlik katsayıları %100 olduğu görülmüştür.

3.8.3.2. Uygulama güvenilirliği

Bu araştırmada uygulama güvenilirliği verilerinin analizi için “ gözlenen uygulamacı davranışının planlanan uygulamacı davranışına bölünüp x 100” (Tekin-İftar, 2012) formülü kullanılmıştır. Araştırmada öğretim sürecinde tüm deneklerde ortalama %100 güvenilirlik düzeyinde gerçekleşmiştir.

Tablo 3.6. Her bir denek için başlama düzeyi, öğretim, günlük yoklama, izleme ve genelleme oturumlarında elde edilen gözlemciler arası güvenilirlik katsayıları

Denekler	Beceri/ Uygulama	Başlama Düzeyi	Öğretim	Günlük Yoklama	İzleme	Genelleme
Elif	KK- ŞV AB- V	%100	%100	%100	%100	%100
Emirhan	AB- ŞV KK- V	%100	%100	%100	%100	%100
Kerim	KK- ŞV AB- V	%100	%100	%100	%100	%100
Hamza	AB- ŞV KK- V	%100	%100	%100	%100	%100

3.8.4. Sosyal geçerlilik verilerinin analizi

Bu araştırma günlük yaşam becerilerinin öğretiminde kullanılan müzikli ve müziksiz video model olma yöntemlerinin uygunluğu ve öğretim yöntemi olarak kullanılabilirliği hakkında bir özel eğitim kurumunda görev yapan azami on öğretmenin görüşlerini belirlemek üzere sosyal geçerlilik soru formu geliştirilmiştir. Soruların 7’si kapalı uçlu, 3’ü açık uçlu olmak üzere 10 sorudan oluşmaktadır. Veriler analiz edilirken frekans ve yüzde hesaplaması yapılmıştır. Öğretmenlerin görüşleri nitel olarak analiz edilmiştir.

IV. BÖLÜM

4. Bulgular

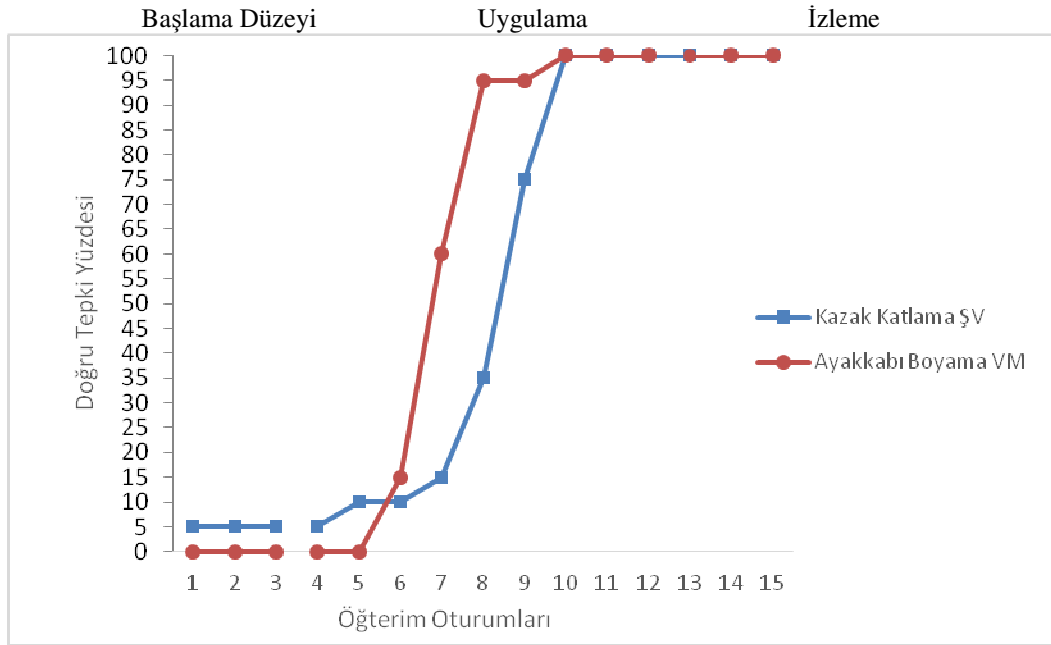
Bu bölümde araştırmaya katılan zihinsel yetersizliği olan çocukların kazak katlama ve ayakkabı boyama becerisini kazanma ve bu becerileri devam ettirmeden, verilerin kararlılığına ilişkin bulgulardan, öğrencilerin becerileri öğrenmelerine ilişkin grafiklerinden, kazak katlama ve ayakkabı boyama becerilerinin genelleme düzeyine ilişkin bulgulardan, sosyal geçerlilik bulgularından ve araştırmaya yönelik yorumlardan bahsedilmektedir.

4.1. Video Model Olma ve Şarkıyla Desteklenmiş Video Modelin Öğretim Uygulamalarının Etkililiklerinin Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan deneklerin kazak katlama ve ayakkabı boyama becerilerinin öğretiminde video model olma ve şarkıyla desteklenmiş video modelin öğretim uygulamalarıyla günlük yaşam becerileri öğrenmelerine ilişkin veri grafikeri Şekil 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, ve 8’ de yer almaktadır. Her bir deneğe ilişkin çizgi ve sütun grafiği vardır. Bu grafiklerde başlama düzeyi, uygulama ve izleme oturumlarının verileri, deneklerin öğretimi yapılan hedef becerilere ilişkin verdikleri doğru tepki yüzdeleri; sütun grafiğinde ise genelleme oturumlarının verileri ile deneklerin öğretimi yapılan hedef becerilerine ilişkin verdikleri doğru tepki yüzdeleri yer almaktadır. Bir sonraki bölümde, deneklerin her iki öğretim uygulaması ile kendilerine öğretilen hedef becerilerine ilişkin performans düzeyleriyle ilgili açıklamalarla birlikte birinci ve ikinci alt probleme ilişkin bulgulara yer verilmektedir.

4.1.1. Elif'in video model olma ve şarkıyla video model olma öğretim uygulamalarının etkililikleri

Elif'in grafikte de görüldüğü üzere başlama düzeyi evresinde her iki uygulamayı göz önünde bulundurursak şarkıyla video modelin uygulandığı kazak katlama becerisinde %5 oranında doğru davranış tepkisi vermiştir. Sadece video modelin kullanılacağı ayakkabı boyama becerisinde ise doğru tepki sergilemediği görülmüştür. Elif'in şarkıyla video modelin uygulandığı kazak katlama becerisinin öğretim uygulamasının ilk oturumunda %5 oranında doğru tepki sergilediği, ikinci ve üçüncü oturumunda %10, dördüncü oturumunda %15, beşinci oturumunda %35, altıncı da %75, yedinci, sekizinci ve dokuzuncu oturumlarında ise %100 oranında doğru tepkiyi sergilemeye devam ettiği görülmüştür. İzleme aşamasında 10, 17 ve 24 gün sonra da öğrendiği kazak katlama becerisinde %100 doğruluk düzeyi ile koruduğu görülmüştür. Ayakkabı boyama becerisi öğretilirken kullanılan video modelin öğretim uygulamasının ilk ve ikinci oturumunda %0 oranında doğru davranış tepkisi verirken, üçüncü oturumunda %15, dördüncü oturumunda %60, beşinci ve altıncı oturumunda %95, yedinci, sekizinci ve dokuzuncu oturumlarında %100 oranında doğru tepkiyi sergilemeye devam ettiği görülmüştür. İzleme aşamasında 10, 17 ve 24. gün sonra da öğrendiği ayakkabı boyama becerisinde %100 doğruluk düzeyi ile koruduğu görülmüştür (bk. Şekil 1).

Şekil 4.1. Elif'in başlama düzeyi, uygulama, izleme oturumlarında kazak katlama ve ayakkabı boyama becerilerine ilişkin doğru tepki yüzdeleri.

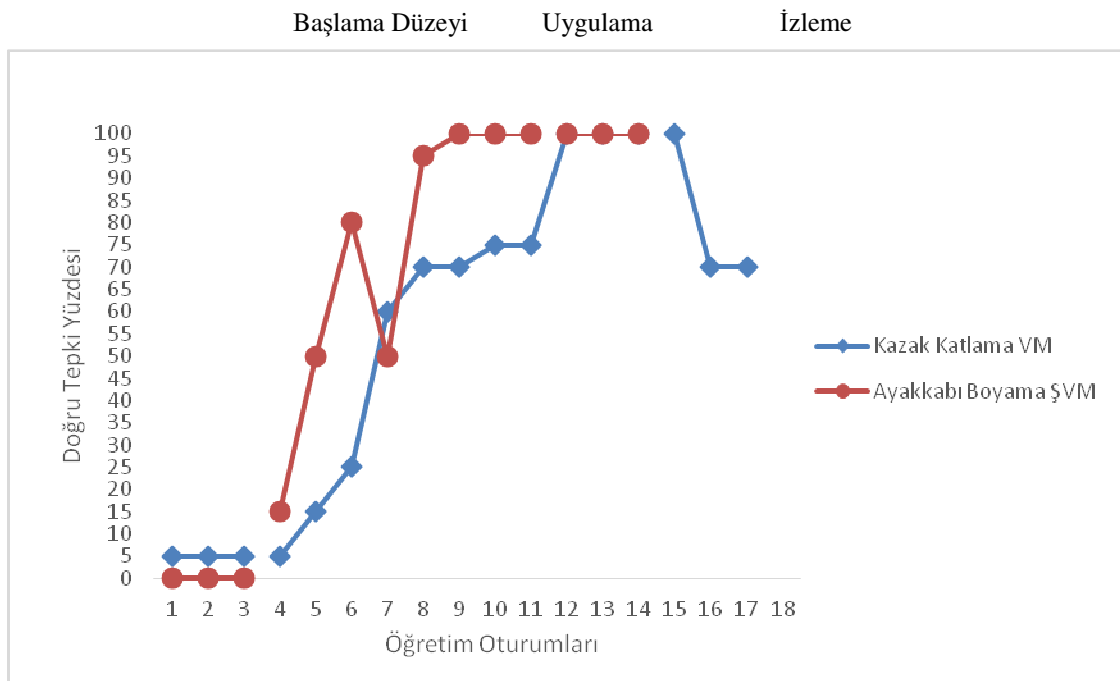
Öğretim uygulamasındaki veriler analiz edildiğinde, Elif 9 oturum şarkıyla video model olma öğretim yöntemi sonucu kazak katlama becerisine ilişkin %100 doğru tepkide bulunmuştur. Elif 9 oturum video model olma öğretim yöntemi sonucu ayakkabı boyama becerisine ilişkin %100 doğru tepkide bulunmuştur.

4.1.2. Emirhan'ın video model olma ve şarkıyla video model olma öğretim uygulamalarının etkililikleri

Emirhan'ın grafikte başlama düzeyi evresinde her video modelin uygulandığı kazak katlama becerinde %5 oranında doğru davranış tepkisi vermiştir. Şarkıyla video model olma yönteminin kullanılacağı ayakkabı boyama becerisinde başlama düzeyinde ise hiç doğru tepki sergilemediği görülmüştür. Emirhan'ın video modelin uygulandığı kazak katlama becerisinin öğretim uygulamalarına bakıldığında ilk oturumunda %5 oranında doğru tepki sergilediği, ikinci oturumunda %15 oranında, üçüncü oturumunda %25 oranında, dördüncü oturumunda %60 oranında, beşinci ve altıncı oturumunda %70 oranında doğru tepki sergilediği, yedinci ve sekizinci öğretim oturumunda %75

oranında, dokuzuncu, onuncu ve on birinci öğretim oturumlarında ise %100 oranında doğru tepki sergilediği gözlemlenmiştir. İzleme aşamasında 10. Gününde doğru tepki yüzdesi %100'dür. Ancak öğretim oturumları bittikten 17 ve 24 gün sonra yapılan yoklama oturumlarında ise Emirhan'ın bu beceriye ilişkin doğru tepki sayısı %70 'te kaldığı gösterilmiştir.

Emirhan'ın ayakkabı boyama becerisi öğretilirken kullanılan şarkıyla video model olma öğretim uygulamasının ilk oturumunda %15 oranında doğru tepki verdiği, ikinci oturum uygulaması sonucunda bu oranın %50'ye ulaştığı, üçüncü öğretim oturumunda %80 olduğu, dördüncü oturumda ise tekrar %50 düştüğü görülmüştür. Beşinci oturumda Emirhan doğru tepki yüzdesini %95'e çıkarmıştır. Altıncı, yedinci ve sekizinci oturumlarda davranış %100 oranında gerçekleşmiştir. İzleme aşamasında 10, 17 ve 24 gün sonra yapılan yoklama oturumlarında Emirhan'ın bu beceriyi %100 koruduğu görülmüştür. (bk. Şekil 2.)

Şekil 4.2. Emirhan'ın başlama düzeyi, uygulama, izleme oturumlarında kazak katlama ve ayakkabı boyama becerilerine ilişkin doğru tepki yüzdeleri.

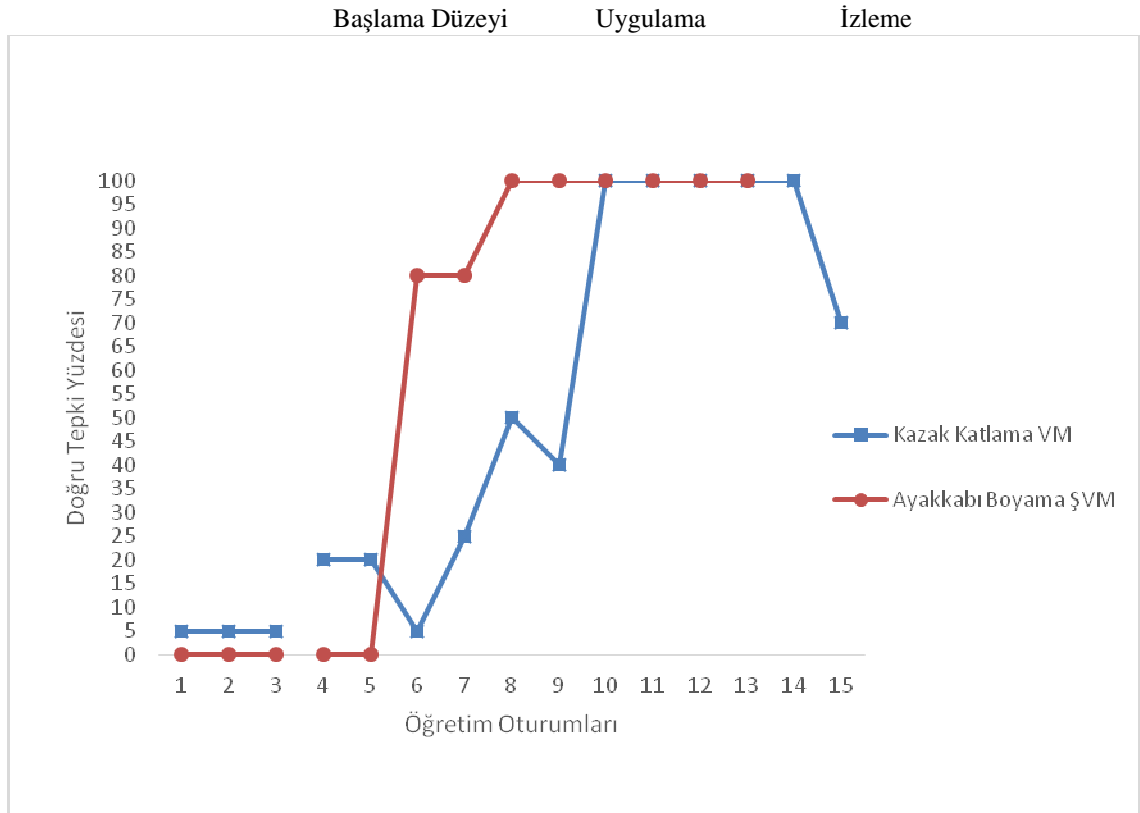
Uygulama evresindeki veriler günlük yoklama oturumlarında alınan verilere ilişkin bilgileri içermektedir.

Öğretim uygulamasındaki veriler analiz edildiğinde, Emirhan 11 oturum video model olma öğretim yöntemi sonucu kazak katlama becerisine ilişkin %100 doğru tepkide bulunmuştur. Emirhan 8 oturum şarkıyla video model olma öğretim yöntemi ayakkabı boyama becerisine ilişkin %100 oranında doğru tepkide bulunmuştur.

4.1.3. Kerim'in video model olma ve şarkıyla video model olma öğretim uygulamalarının etkililikleri

Kerim'in grafikte başlama düzeyi evresinde video modelin uygulandığı kazak katlama becerinde %5 oranında doğru davranış tepkisi vermiştir. Şarkıyla video model olma yönteminin kullanılacağı ayakkabı boyama becerisinde başlama düzeyinde ise hiç doğru tepki sergilemediği görülmüştür. Kerim'in video modelin uygulandığı kazak katlama becerisinin öğretim uygulamalarına bakıldığında ilk ve ikinci öğretim uygulaması yoklama oturumu sonucunda verdiği doğru tepki %20 oranında sergilediği görülmüştür. Kerim üçüncü öğretim uygulaması sonucu doğru tepki yüzdesini %5 olarak göstermiş, dördüncü öğretim oturumunda %25, beşinci öğretim oturumu sonrası doğru tepki yüzdesi %50, altıncı oturum sonrası %40, yedinci, sekizinci ve dokuzuncu öğretim oturumlarında ise doğru tepki yüzdesi %100 olarak kaydedilmiştir. İzleme aşamasında 10 ve 17 gün sonra da bu beceriye ilişkin doğru tepki yüzdesini %100 koruduğu gözlemlenmiştir. Öğretim bittikten 24 gün sonra yapılan yoklama oturumunda ise Kerim'in bu beceriye ilişkin doğru tepki sayısı %70'te kaldığı görülmüştür.

Kerim'in ayakkabı boyama becerisi öğretilirken kullanılan şarkıyla video model olma öğretim uygulamasının ilk ve ikinci oturumunda hiç tepki vermediği, üçüncü ve dördüncü oturum uygulaması sonucunda oranın %80 olduğu, beşinci, altıncı ve yedinci öğretim oturumlarında ise doğru tepki yüzdesi %100 olduğu görülmüştür. İzleme aşamasında 10, 17, 24 gün sonra yapılan yoklama oturumlarında Kerim'in bu beceriyi %100 koruduğu görülmüştür. (bk. Şekil 3.)

Şekil 4.3. Kerim'in başlama düzeyi, uygulama, izleme oturumlarında kazak katlama ve ayakkabı boyama becerilerine ilişkin doğru tepki yüzdeleri.

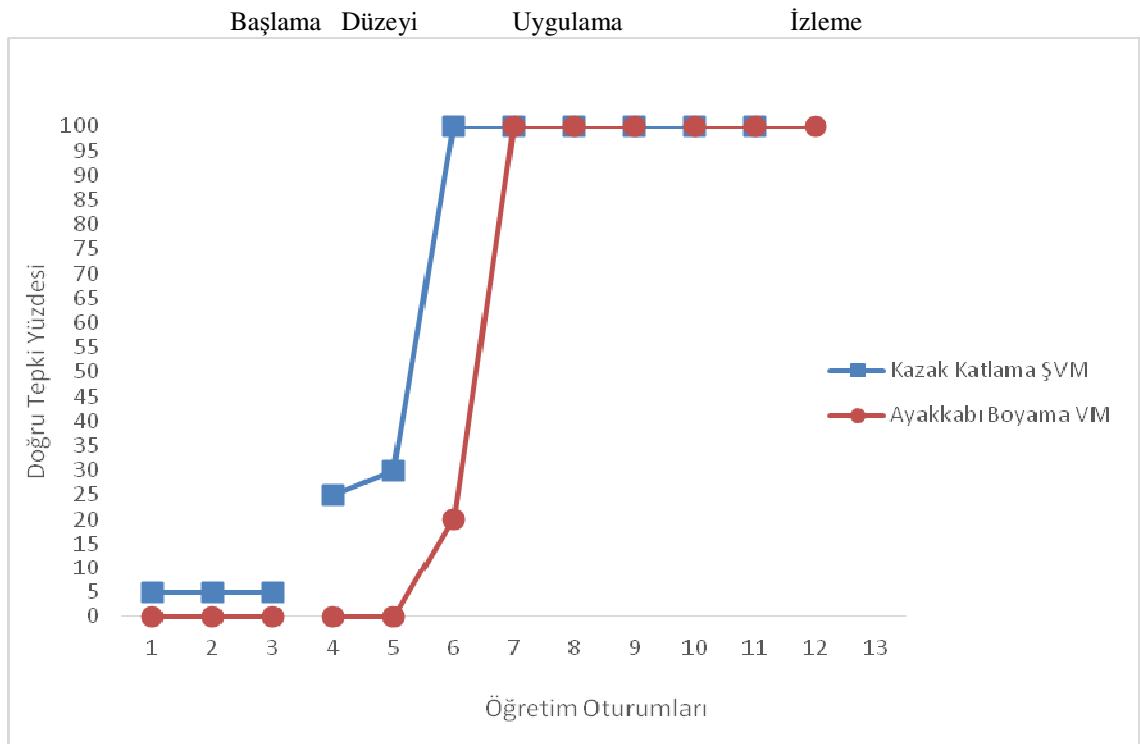
Uygulama evresindeki veriler günlük yoklama oturumlarında alınan verilere ilişkin bilgileri içermektedir.

Öğretim uygulamasındaki veriler analiz edildiğinde, Kerim 9 oturum video model olma öğretim yöntemi sonucu kazak katlama becerisine ilişkin %100 doğru tepkide bulunmuştur. Kerim 7 oturum şarkıyla video model olma öğretim yöntemi ayakkabı boyama becerisine ilişkin %100 oranında doğru tepkide bulunmuştur.

4.1.4. Hamza'nın video model olma ve şarkıyla video model olma öğretim uygulamalarının etkililikleri

Hamza'nın grafikte de görüldüğü üzere başlama düzeyi evresinde şarkıyla video modelin uygulandığı kazak katlama becerisinde %5 oranında doğru davranış tepkisi

vermiştir. Video modelin kullanılacağı ayakkabı boyama becerisinde ise doğru tepki sergilemediği görülmüştür. Hamza'nın şarkıyla video modelin uygulandığı kazak katlama becerisinin öğretim uygulamasının ilk iki oturumunda %25 oranında doğru tepki sergilediği, ikinci öğretim uygulaması sonucu yoklama oturumunda %30, dördüncü, beşinci ve altıncı öğretim uygulaması yoklama oturumunda %100 oranında doğru tepki verdiği gözlenmiştir. İzleme aşamasında 10, 17 ve 24 gün sonra da öğrendiği kazak katlama becerisinde %100 doğruluk düzeyi ile koruduğu görülmüştür. Ayakkabı boyama becerisi öğretilirken kullanılan video modelin öğretim uygulamasının ilk ve ikinci oturumunda hiç doğru davranış tepkisi vermemiştir. Üçüncü öğretim oturumunda %20 oranında, dördüncü, beşinci ve altıncı öğretim oturumlarında ise %100 oranında doğru tepki sergilediği görülmüştür. İzleme aşamasında 10, 17 ve 24 gün sonra da öğrendiği ayakkabı boyama becerisinde %100 doğruluk düzeyi ile koruduğu görülmüştür (Bkz. 4.)

Şekil 4.4. Hamza'nın başlama düzeyi, uygulama, izleme oturumlarında kazak katlama ve ayakkabı boyama becerilerine ilişkin doğru tepki yüzdeleri.

Uygulama evresindeki veriler günlük yoklama oturumlarında alınan verilere ilişkin bilgileri içermektedir.

Öğretim uygulamasındaki veriler analiz edildiğinde, Hamza 5 oturum şarkıyla video model olma öğretim yöntemi sonucu kazak katlama becerisine ilişkin %100 doğru tepkide bulunmuştur. Hamza 6 oturum video model olma öğretim yöntemi sonucu ayakkabı boyama becerisine ilişkin %100 doğru tepkide bulunmuştur.

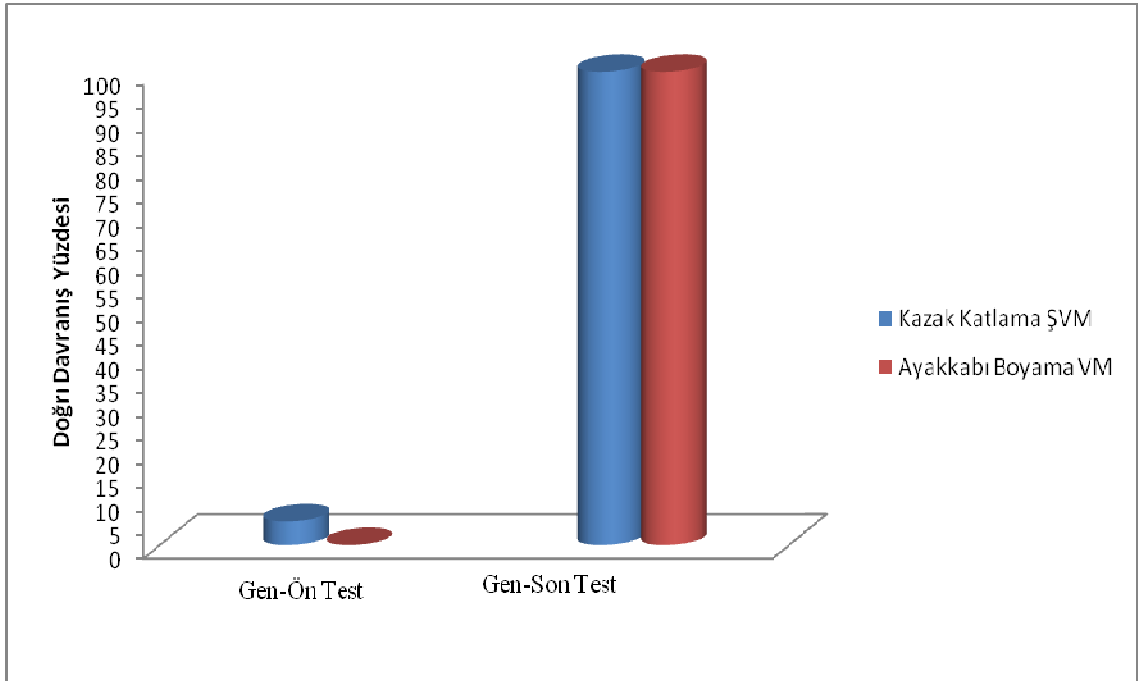
Veri analizleri incelediğimizde, zihinsel yetersizliği olan çocuklara video model olma yöntemi kullanılarak sunulan öğretim programı “ kazak katlama” becerisinin, yine zihinsel yetersizliği olan çocuklara şarkıyla desteklenmiş video modelin kullanılarak sunulan öğretim programı “ Ayakkabı Boyama” becerisinin %100 doğruluk düzeyinde oturum farkı ile her ikisinin de etkili olduğu görülmüştür.

4.2. Video Model Olma ve Şarkıyla Desteklenmiş Video Modelin Öğretim Uygulamalarının Genelleme Oturumlarına İlişkin Verileri

Bu bölümde Elif, Emirhan, Kerim ve Hamza’nın genelleme oturumlarına ilişkin veriler yer almaktadır.

4.2.1. Elif’in video model olma ve şarkıyla desteklenmiş modelin öğretim uygulamalarının genelleme oturumları

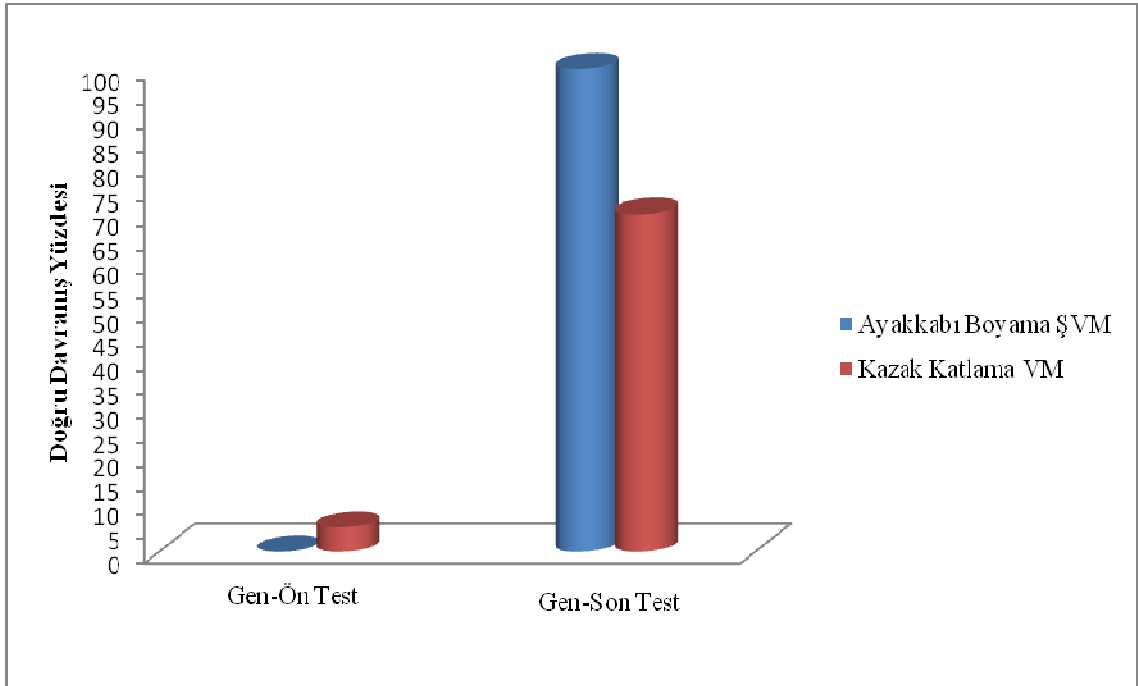
Genelleme oturumlarında Ön-Test’te Elif’in kazak katlama hedef davranışına ilişkin sadece %5 oranında doğru tepki sergilediği görülürken, ayakkabı boyama becerisine ilişkin hiç doğru tepki sergilemediği görülmüştür. Son-Test genelleme oturumlarında ise Elif’in farklı ortam ve farklı araç- gereçlere kazak katlama ve ayakkabı boyama becerilerinde genelleme gözlenmiştir. (bk. Şekil 5.)

Şekil 4.5. Elif'in genelleme oturumlarında kazak katlama becerisi ve ayakkabı boyama becerisine ilişkin doğru tepki yüzdeleri

4.2.2. Emirhan'ın video model olma ve şarkıyla desteklenmiş modelin öğretim uygulamalarının genelleme oturumları

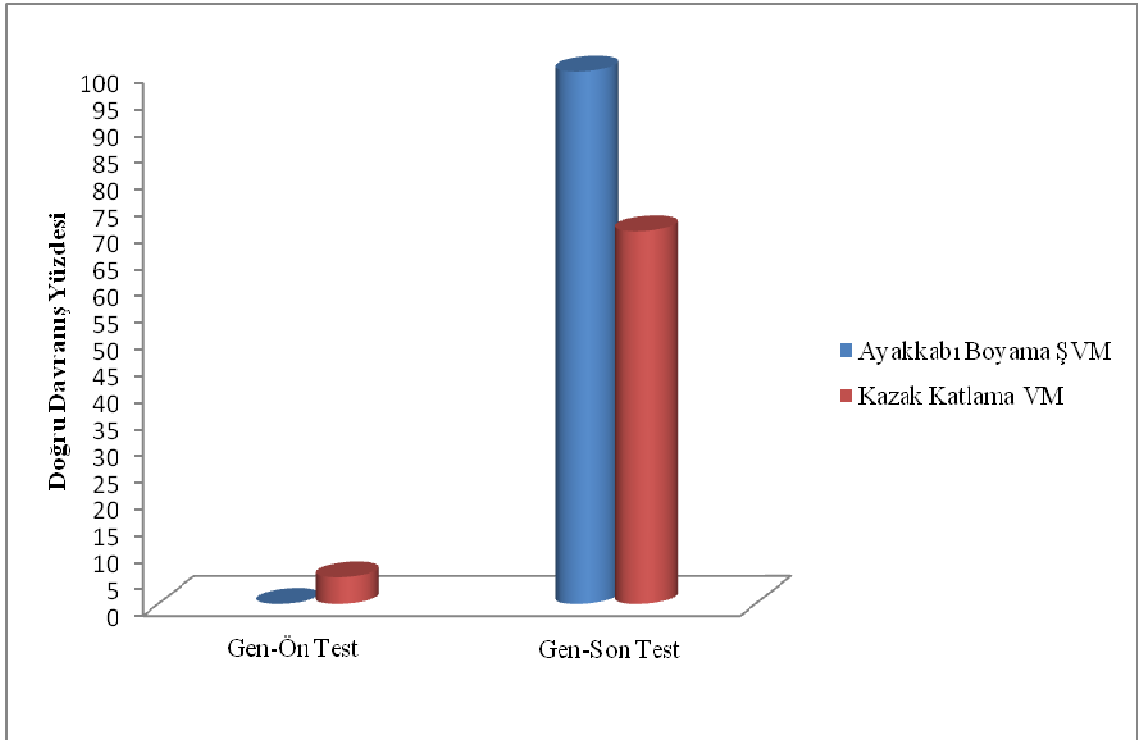
Genelleme oturumlarında Ön-Test'te Emirhan'ın kazak katlama hedef davranışına ilişkin sadece %5 oranında doğru tepki sergilediği görülürken, ayakkabı boyama becerisine ilişkin hiç doğru tepki sergilemediği görülmüştür. Son-Test genelleme oturumlarında ise Emirhan'ın farklı ortam ve farklı araç- gereçlere kazak katlama becerisinde genellemesi %70 doğru tepkiyi geçmemiştir. Ayakkabı boyama becerisinde ise genelleme gözlenmiştir. (bk. Şekil 6.)

Şekil 4.6. Emirhan'ın genelleme oturumlarında kazak katlama becerisi ve ayakkabı boyama becerisine ilişkin doğru tepki yüzdeleri

4.2.3. Kerim'in video model olma ve şarkıyla desteklenmiş modelin öğretim uygulamalarının genelleme oturumları

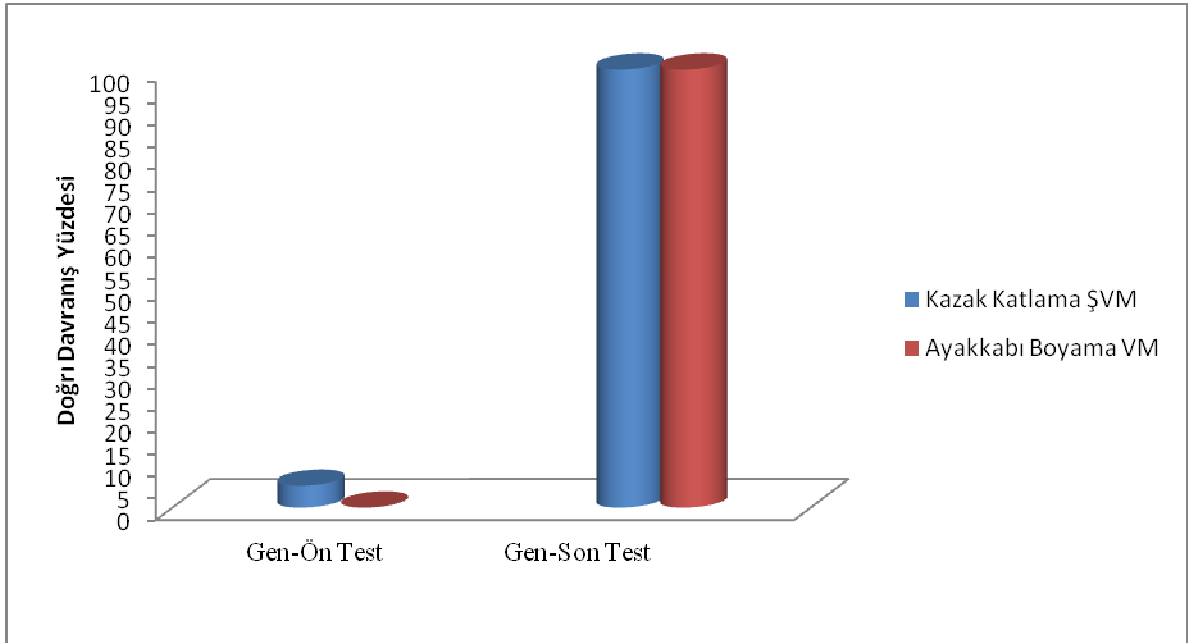
Genelleme oturumlarında Ön-Test'te Kerim'in kazak katlama hedef davranışına ilişkin sadece %5 oranında doğru tepki sergilediği görülürken, ayakkabı boyama becerisine ilişkin hiç doğru tepki sergilemediği görülmüştür. Son-Test genelleme oturumlarında ise Kerim'in farklı ortam ve farklı araç- gereçlere kazak katlama becerisinde genellemesi %70 doğru tepkiyi geçmemiştir. Ayakkabı boyama becerisinde ise genelleme gözlenmiştir. (bk. Şekil 7.)

Şekil 4.7. Kerim'in genelleme oturumlarında kazak katlama becerisi ve ayakkabı boyama becerisine ilişkin doğru tepki yüzdeleri

4.2.4. Hamza'nın video model olma ve şarkıyla desteklenmiş modelin öğretim uygulamalarının genelleme oturumları

Genelleme oturumlarında Ön-Test'te Hamza'nın kazak katlama hedef davranışına ilişkin sadece %5 oranında doğru tepki sergilediği görülürken, ayakkabı boyama becerisine ilişkin hiç doğru tepki sergilemediği görülmüştür. Son-Test genelleme oturumlarında ise Hamza'nın farklı ortam ve farklı araç- gereçlere kazak katlama becerisinde genelleme %100 oranında gözlenmiştir. Ayakkabı boyama becerisinde ise doğru tepki yüzdesi %100'dır. (bk. Şekil 8.)

Şekil 8. Hamza'nın genelleme oturumlarında kazak katlama becerisi ve ayakkabı boyama becerisine ilişkin doğru tepki yüzdeleri

Genelleme oturumlarını incelediğimizde zihinsel yetersizliği olan çocuklara “Kazak Katlama ve Ayakkabı Boyama” becerilerinin öğretiminde, video model olma öğretim yöntemi ve şarkıyla desteklenmiş video modeli konu ile ilgili alt becerileri kazanmaları aşamasında etkililikleri farklılık gösterdiği görülmüştür. Şarkıyla desteklenmiş video modelin daha etkili olduğu ve kazanılan becerilerin kalıcılığını sağladığı görülmüştür.

4.3. Video Model Olma ve Şarkıyla Desteklenmiş Video Modelin Öğretim Yönteminin Verimliliklerinin Karşılaştırılması

İki öğretim uygulamasının verimlilik açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere (a) ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen oturum sayısı, (b) ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen deneme sayısı, (c) ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen toplam öğretim süresi ve (d) ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen hata yüzdesine ilişkin veri toplanmıştır. Tablo 8’ da tüm denekler için bu değişkenlere ilişkin veriler gösterilmektedir.

Tablo 4.1. Video model olma yöntemi ve şarkıyla video modelin öğretime ilişkin verimlilik verileri

Denekler	Beceri/ Uygulama	Oturum Sayısı	Süre dk:sn	Hata Sayısı/ Yüzdesi
Elif	KK- ŞVM	9	32,03 dk.	85-%42,5
	AB- VM	9	24,01 dk	67-%33,5
Emirhan	AB- ŞVM	8	29,26 dk.	92- %46
	KK-VM	11	30.19 dk.	81-%40,5
Kerim	AB- ŞVM	7	22,42 dk.	48-% 24
	KK-VM	9	26,01 dk.	88-% 44
Hamza	KK- ŞVM	5	22,27 dk.	29- % 14,5
	AB- VM	6	16,16 dk.	56- % 28
KK: Kazak Katlama		ŞVM: Şarkıyla Video Model		
AB: Ayakkabı Boyama		VM: Video Model		

Tablo 8’da yer alan verilere göre Elif şarkıyla video modelin sunulduğu 9 öğretim oturumu sonucunda kazak katlama becerisini %100 doğruluk düzeyinde tepkide bulunmuştur. Elif ölçüt düzeyinde tepki sergileyinceye kadar kazak katlama becerisi için 9 deneme gerçekleştirmiş; öğretim oturumları toplam 32 dk. 03 sn. sürmüştür. Elif bu düzeyde doğru tepkide bulununcaya kadar 85 yanlış tepki göstermiştir.

Elif’e video model olma öğretiminin sunulduğu 9 öğretim oturumu sonucunda ayakkabı boyama becerisini %100 doğruluk düzeyinde tepkide bulunmuştur. Elif ölçüt düzeyinde tepki sergileyinceye kadar ayakkabı boyama becerisi için 9 deneme gerçekleştirmiş; öğretim oturumları 24 dk. 01 sn. sürmüştür. Elif bu düzeyde doğru tepkide bulununcaya kadar 67 yanlış tepki göstermiştir.

Emirhan’a video model olma öğretimin sunulduğu 11 öğretim oturumu sonucunda kazak katlama becerisini %100 doğruluk düzeyinde tepkide bulunmuştur. Emirhan ölçüt düzeyinde tepki sergileyinceye kadar kazak katlama becerisi için 11 deneme gerçekleştirmiş; öğretim oturumları 30 dk. 19 sn. sürmüştür. Emirhan bu düzeyde doğru tepkide bulununcaya kadar 81 yanlış tepki göstermiştir.

Emirhan’a şarkıyla video modelin sunulduğu 8 öğretim oturumu sonucunda ayakkabı boyama becerisini %100 doğruluk düzeyinde tepkide bulunmuştur. Emirhan ölçüt düzeyinde tepki sergileyinceye kadar ayakkabı boyama becerisi için 8 deneme gerçekleştirmiş; öğretim oturumları 29 dk. 26 saniye sürmüştür. Emirhan bu düzeyde doğru tepkide bulununcaya kadar 92 yanlış tepki göstermiştir.

Kerim video model olma öğretimin sunulduğu 9 öğretim oturumu sonucunda kazak katlama becerisini %100 doğruluk düzeyinde tepkide bulunmuştur. Emirhan ölçüt düzeyinde tepki sergileyinceye kadar kazak katlama becerisi için 9 deneme gerçekleştirmiş; öğretim oturumları 26 dk. 01 sn. sürmüştür. Kerim bu düzeyde doğru tepkide bulununcaya kadar 88 yanlış tepki göstermiştir.

Kerim'e şarkıyla video modelin sunulduğu 7 öğretim oturumu sonucunda ayakkabı boyama becerisini %100 doğruluk düzeyinde tepkide bulunmuştur. Kerim ölçüt düzeyinde tepki sergileyinceye kadar ayakkabı boyama becerisi için 7 deneme gerçekleştirmiş; öğretim oturumları 22 dk. 42 saniye sürmüştür. Emirhan bu düzeyde doğru tepkide bulununcaya kadar 48 yanlış tepki göstermiştir.

Hamza şarkıyla video modelin sunulduğu 5 öğretim oturumu sonucunda kazak katlama becerisini %100 doğruluk düzeyinde tepkide bulunmuştur. Hamza ölçüt düzeyinde tepki sergileyinceye kadar kazak katlama becerisi için 5 deneme gerçekleştirmiş; öğretim oturumları toplam 22 dk. 27 sn. sürmüştür. Elif bu düzeyde doğru tepkide bulununcaya kadar 29 yanlış tepki göstermiştir.

Hamza'ya video model olma öğretiminin sunulduğu 6 öğretim oturumu sonucunda ayakkabı boyama becerisini %100 doğruluk düzeyinde tepkide bulunmuştur. Elif ölçüt düzeyinde tepki sergileyinceye kadar ayakkabı boyama becerisi için 6 deneme gerçekleştirmiş; öğretim oturumları 16 dk. 16 sn. sürmüştür. Elif bu düzeyde doğru tepkide bulununcaya kadar 56 yanlış tepki göstermiştir.

Tablodan da anlaşılabacağı üzere zihinsel yetersizliği olan çocuklara “Kazak Katlama ve Ayakkabı Boyama” becerilerinin öğretiminde, video model olma öğretiminin ve şarkıyla desteklenmiş video modelin öğretimi sırasında uygulamalar arasında ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen oturum sayısı, ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen deneme sayısı, ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen toplam öğretim süresi ve ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen toplam hata yüzdesi açısından farklılık olduğu görülmektedir. Dolayısıyla şarkıyla desteklenmiş video modelin daha verimli olduğu söylenebilir.

4.4. Sosyal Geçerlik

Bu bölümde beşinci alt probleme ilişkin bulgulardan bahsedilmiştir. Araştırmada öğretilmesi hedeflenen becerilerin önemi, bu becerileri öğretirken kullanılan yöntemler ve sonucunda davranış değişikliği ile ilgili bir özel eğitim mesleki eğitim merkezi okulunda eğitim veren öğretmenlerin ve idarecilerin görüşleri alınarak çalışmanın sosyal geçerliliği incelenmiştir.

Öğretmen ve idarecilere “ Sosyal Geçerlilik Formu” dosya içinde dağıtılmış ve soruları yanıtlamaları istenilmiştir. Öğretmen ve idarecilere 7 tanesi kapalı uçlu soru ve 3 tanesi açık uçlu olmak üzere toplam 10 soru sorulmuştur. Öğretmen ve idarecilerin “ Sosyal Geçerlilik Forumu’nda” yer alan sorulara verdikleri yanıtlar izleyen bölümde açıklanmaktadır.

Birinci soruda, “Orta düzeyde zihinsel yetersizlik gösteren çocuklarla yaptığınız öğretim çalışmalarında müzikle desteklenmiş video model olma yöntemini kullanır mıydınız?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya on beş öğretmen ve idareci “ evet” yanıtını vermiştir. Altı öğretmen ve idareci ise “hayır” cevabını vermiştir.

İkinci soruda, “Orta düzeyde zihinsel yetersizlik gösteren çocuklarla çalışan eğitimci arkadaşlarınıza müzikle desteklenmiş video model olma yöntemini kullanmalarını önerir miydiniz?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya on yedi öğretmen ve idareci “evet” yanıtını vermiştir. İki tane öğretmen ve idareci “kararsızım” yanıtını vermiştir. Bir tane öğretmen ve idareci ise “hayır” yanıtını vermiştir.

Üçüncü soruda, “Günlük yaşam becerilerinin ve diğer derslerin öğretiminde hedef davranış ve becerileri müzik dersiyle ilişkilendirmeyi düşünür müydünüz?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya bütün öğretmen ve idareciler “evet” yanıtını vermişlerdir.

Dördüncü soruda, “müzikle desteklenmiş video model olma öğretiminin öğretilen beceri ve davranışların genellemesi olasılığının yüksek olduğu görüşüne

katılıyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. On dokuz öğretmen ve idareci “evet” yanıtını vermiştir. Bir tane öğretmen ve idareci “ kararsızım” cevabını vermiştir.

Beşinci soruda, “Müzikle desteklenmiş video model olma öğretiminin orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin eğitim ortamlarında uygun olduğu görüşüne katılıyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya bütün öğretmen ve idareciler “ evet” yanıtını vermişlerdir.

Altıncı soruda, “Günlük yaşam becerilerinin bütün davranışlarını içeren müzikle desteklenmiş video model olma öğretimi olsaydı dersi anlatırken kullanır mıydınız?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya bütün öğretmen ve idareciler “evet” yanıtını vermişlerdir.

Yedinci soruda, “Anne- baba ve destek eğitimi sağlayan diğer kişilerinde orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan çocuğa günlük yaşam becerilerinin öğretiminde müzikle desteklenmiş video model olma öğretimini kullanarak daha etkili ve kısa sürede sonuca varabileceği görüşüne katılıyor musunuz?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya bütün öğretmen ve idareciler “evet” yanıtını vermişlerdir.

Sekizinci soruda, “Müzikle desteklenmiş video model olma öğretiminin günlük yaşam becerilerinin öğretiminde kullanılması hakkında ne düşündüğünüzü birkaç cümleyle anlatır mısınız?” sorusu sorulmuştur. Bir öğretmen, bu soruya “öğrencilerin farklı görsel, işitsel materyallerin kullanıldığı öğretim ortamlarında öğrenmelerinin daha kolay ve eğlenceli olacağını ” ifade etmiştir. Bir başka öğretmen de, “aynı anda görsele ve kulağa hitap ettiğinden öğretimin kısa sürede sonuçlanacağına, öğretilen konuların belleğine iyice yerleşeceğine, gördüğü davranışların kolay unutulmayacağına, olumlu-olumsuz davranışları ayırt etmede zorlanmayacağı görüşüne katıldığını” ifade etti. Bir diğer öğretmen ise, “öğrencilerin görerek öğrenmesinin daha kolay olduğunu, müzikte öğrencinin yapması gereken beceri basamakları sıralanacağı için ipucu kullanılarak öğrenci daha kolay öğrenecektir. Hem görsel hem işitsel olarak öğrenciyi desteklediği için yararlı olacağını” ifade etmiştir. Bir başka gelen yanıtta, “ öğrenciler açısından müzikle desteklenmiş video model olma sunumunun etkili olacağına inanıyorum.

Bizlerin bile müzik ve görsellikle bilgileri hafızamızda daha kolay kaydettiğimiz gerçektir. Bundan ötürü öğretici bir uygulama olacağına inanıyorum.” Şeklinde ifade etmiştir. Diğer cevaplara bakıldığında ise genel olarak öğretmenler “ uygulama’nın etkili olacağı, kavrama, anlama ve çocuğun gelişimini, olumlu yönde etkileyeceğini, öğretilmesi hedeflenen beceri veya davranışların daha kısa sürede öğreneceklerini” belirtmişlerdir.

Dokuzuncu soruda, “Müzikle desteklenmiş video model olma öğretimin görüntülerinde yola çıkarak varsa beğendiğiniz yanlarını bir iki cümleyle açıklar mısınız?” sorusu sorulmuştur. Öğretmenler ve idareciler, “ grsel ve işitsel hafıza ve kodlama yöntemi ile öğrencilerin gelişmelerini olumlu yönde hizmet etmesi ve eğlenerek öğrenmeleri, diğer yandan hem eğlenceli, öğretici, konuların iyi seçilmesi, müziğin ve grsel uyumun çok iyi olması, müziklerin ğretim basamaklarını detaylı şekilde içermesi, müzikle desteklenmiş video ile model olma öğretiminin öğrencinin konuya dikkatini vermesi açısından akıllarda daha kalıcı olduğunu ve faydalı olduğunu” ifade ettiler.

Onuncu soruda, “Müzikle desteklenmiş video model olma öğretiminin görüntülerinde yola çıkarak varsa beğenmediğiniz yanlarını bir iki cümleyle ifade eder misiniz?” sorusu sorulmuştur. Bütün ğretmen ve idareciler bu soruya yanıt vermediği görülmüştür.

Hazırlanan 7 kapalı uçlu 3 açık uçlu soruları genel olarak değerlendirdiğimizde becerileri öğretirken kullanılan iki yöntem arasından şarkıyla desteklenmiş video modelin daha işlevsel ve etkili olduğunu, çocuklara kavram ve beceri ğretiminde etkili olabileceği, şarkıyla desteklenmiş video modelin diğer derslerle de ilişki kurarak öğrenmenin daha etkin olabileceği sonucuna ulaşabiliriz.

V. BÖLÜM

5. Tartışma ve Öneriler

Bu bölümde araştırma sonuçları önceden yapılmış araştırmaların sonuçları ile karşılaştırılmış ve sonuçlar farklı araştırma bulgularıyla desteklenmiştir. Bununla birlikte öneriler başlığı altında uygulamaya yönelik ve ileride yapılacak araştırmalara yönelik önerilerden bahsedilmiştir.

5.1. Tartışma

Bu araştırmada, günlük yaşam becerilerinden kazak katlama ve ayakkabı boyama becerisi öğretim programı hazırlanmıştır. Hazırlanan bu programdan yola çıkılarak oluşturulmuş şarkının, söz konusu günlük yaşam becerilerinin öğretiminde etkililiğinin ve verimliliğinin farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırmada, özel eğitime yönelik eğitim-öğretim hizmeti sunan bir devlet okulundaki eğitimcilerin araştırmayla ilgili görüşlerine de yer verilmiştir. Kazak katlama becerisi ve ayakkabı boyama becerisine ilişkin öğretim oturumları sonlandırıldıktan sonraki takip eden zaman diliminde bu becerilerin kalıcılığı ve başka ortamlarda genelleme düzeyi incelenmiştir.

Araştırma bulguları, zihinsel yetersizliği olan çocuklara günlük yaşam becerilerinin öğretiminde video model olma öğretim yöntemi ve şarkıyla desteklenmiş video modelin etkililiklerinin farklılaştığı yönündedir. Başka bir deyişle, video model olma ve şarkıyla desteklenmiş video modelin uygulama oturumlarına bakıldığında, zihinsel yetersizliği olan bir çocuğa günlük yaşam becerilerinin öğretiminde şarkıyla desteklenmiş video modelin daha etkili olduğu söylenebilir.

Zihinsel yetersizliği olan çocukların günlük yaşam becerilerinin öğretiminde video model olma ve şarkıyla desteklenmiş video modelin etkililiğini amaçlayan bu araştırmanın bulguları incelendiğinde, araştırmaya katılan deneklere öğretilmesi hedeflenen becerilerin öğretiminde şarkıyla desteklenmiş video modelin hem görsel hem de işitsel olduğu için çocuklar üzerinde daha etkili olduğu ve çocuklara katkı sağladığı düşünülebilir. Alan yazına bakıldığında zihinsel yetersizliği olan çocuklara günlük yaşam becerilerinin video model olma ve şarkıyla desteklenmiş video modelin etkililiklerini incelemeye dayalı çalışmalara rastlanılmamıştır. Zihinsel yetersizliği olan çocuklara yönelik uluslararası alan yazında günlük yaşam becerilerinin farklı tekniklerle öğretilmesiyle ilgili birçok çalışma yapılmış ancak bu tür araştırmaya benzer bir araştırmaya rastlanmamıştır ve bu araştırmanın özgün olduğu, yeni araştırmalara yol göstereceği düşünülmektedir.

Öğrencilere günlük yaşam becerilerinin öğretimi yapılırken birçok teknik ve yöntem uygulanmaktadır. Video model olma öğretim yöntemi, müzikle öğretim yöntemi bunlardan bir tanesidir. Ülkemizde ve yurt dışı alan yazın tarandığında müzikle öğretim yöntemi ve video model olma öğretim yöntemiyle ilgili birçok araştırma yapılmış, yapılmakta ve etkililikleri de yapılan araştırmaların hepsinde belirtilmiştir.

Eskioğlu (2003)'na göre, müziğin çocukların duygusal ve sosyal gelişimlerine, bedensel ve psikomotor gelişimine, çocukta dil gelişimine, konsantrasyon üzerindeki etkisini, gelişmekte olan çocuğun gelecekteki meslek seçimine kadar etkisinden bahsetmiştir. Dolayısıyla yapılan araştırmanın etkililik bulgularına bakıldığında şarkıyla desteklenmiş video model ile tutarlı olduğu gözlenmiştir. Çünkü, öğretim oturumlarına başlanmadan önce “Hazır mısın?” diye çocuğa yöneltilen sorularda, çocuğun müziğe karşı olan ilgisinden dolayı hevesle “Evet” diyerek öğretim oturumlarına katılması çocuğun duygusal gelişimini olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Artan (2001)'de müzik etkinliklerinin tüm engel tiplerindeki çocuklar için sayısız yararlar sağladığını söylemiştir. Yapılan bu araştırmada öğretim oturumları bittikten sonra deneklerin kendilerini daha iyi bir şekilde ifade ettikleri gözlemlenmesi müziğin sayısız yararları arasından bir tanesi olduğu söylenebilir. Bununla birlikte Öner (2006)'da öğrenme güçlüğü olan çocukların müziğe, yaklaşık üçte ikisinin duyarlılık gösterdiğini

belirtmiştir. Dolayısıyla bu araştırmaya katılan pilot uygulama ve uygulama deneklerine baktığımızda her birinin çalışmaya istekli bir şekilde katılmak istemesi yapılan araştırmayla paralellik gösterdiği düşünülebilir. Öztürk (2007)' de müziğin ruhsal, toplumsal ve duygusal gelişimde katkısından bahsetmiştir. Berrakçay (2008)' de otizm bozukları olan çocuklardaki problem davranışların azaltılmasında etkili olduğunu belirtirken, Yılmaz (2010)'da otistik çocuklarda müziğin kendilerini ifade ederken yeni bir yol açtıklarını söylemiştir. Bu nedenle bu araştırmada da çocuklar stajyer öğrenci olarak mağazalarda ve belturlarda iş imkanı olacağından ve bu becerilerde çalışacakları iş yerlerinde yapmaları gerektiği beceriler olduğundan dolayı çocuklar, bir işi yapabilme duygusu kazanmış, kendilerine öz güvenleri gelmiş ve kendilerini ifade ederken bu araştırma daha rahat ifade etmelerinde yeni bir yol açmıştır diyebiliriz. Ceylan (2011)'de müziğin okul öncesinde engellilerde dikkat eksikliğini geliştirmede etkili olduğunu incelemiştir. Yurt dışında yapılan birçok araştırmada görülmüştür ki, müzik genellikle bir terapi yöntemi olarak kullanılmıştır ve otizm tanılı çocukların üzerinde etkili olduğu incelenmiştir. Yapılan araştırmalarda da görüldüğü üzere öğrenmede müziğin etkisi oldukça açıktır. Dolayısıyla deneklerin bu araştırmada dikkat sürelerinde de artma gözlemlendiğinden dolayı yukarıdaki araştırma ile tutarlı olduğu söylenebilir. Bunun gibi video model olma öğretim yönteminin de etkililiği ile yapılan birçok araştırmadan bahsetmiştik. Ülkemizde video model olma öğretim yöntemi ile yapılan araştırmalara bakıldığında Halisküçük, ve Çifci- Tekinarslan (2007), Öncül ve Ökan-Yücesoy (2010), Değirmenci (2010), Ergenekon (2012), Avcıoğlu (2013) ' de yaptıkları araştırmada zihinsel yetersizliği olan öğrencilere beceri öğretiminde video model olma yönteminin etkili olduğunu ve deneklerin öğretim oturumları sona erdikten sonra da öğretilen becerilerin kalıcılığını sağlayarak farklı ortama genelleştirebildiklerini göstermişlerdir. Erim ve Yöndem (2009)' da video model gitar destekli öğretimin, gitar tutuş, sağ el, sol el performansları ve tek sesli bir eser üzerindeki performansa olumlu etkisi olduğu görülmüştür. Yurt dışı video model olma öğretim yöntemi ile yapılan araştırmalara bakıldığında ise Hine ve Wolery (2006), Laarhoven ve Laarhoven- Myers, Leslie (2007), Bellini, Akullian, ve Hopf (2007), McDonald vd. (2009), Sancho vd. (2010), Allen vd. (2010), Hart ve Whalon (2012)'de yaptıklarını araştırmalarda video model olma öğretim yönteminin etkili olduğunu belirtmişlerdir. Bu araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, deneklerin ikisinde becerilerin öğretiminde video model olma

öğretim yönteminin de olumlu etkisi olduğu, hatta öğretimin sonrasında öğretilen becerilerin kalıcılığını sağlayıp, becerileri farklı ortamlarda da genelleyebildiklerinden dolayı yurdumuzda ve yurt dışında video model olma öğretim yöntemi ile yapılan araştırmaların sonuçlarıyla tutarlılık gösterdiği söylenebilir.

Bu araştırmada günlük yaşam becerilerinin öğretimi yapılmadan önce farklı bir öğretim düzenlemesi yapılmıştır. Öğretim, öğretilmesi hedeflenen günlük yaşam becerilerinin alt basamaklarıyla paralellik gösterecek şekilde şarkı sözü yazılıp, yazılan bu şarkı sözleriyle paralellik gösterecek şekilde video hazırlanmıştır. Araştırmada, şarkıyla video modelin etkili ve başarılı olmasının nedeni videonun dikkati bir noktaya topluyor olması, hem görsele hem de işitsele hitap olmasıdır. Dolayısıyla, videoda geçen becerinin her bir alt basamak şarkı sözleriyle paralellik göstermiş ve öğrencinin beceriyi kısa sürede aklında yer etmesini, öğrenmesini sağlamıştır. Öğretim oturumları bittikten sonra denekler beceri ile birlikte şarkıyı da öğrenmişlerdir ve bundan mutlu olduklarını ifade etmişlerdir. Elif'in annesi, genelleme oturumu da bittikten sonra, Elif evde kendi kazağını ya da aile bireylerinden birinin kazağını katlarken şarkıyı da söylediğini ve bu işi yaparken mutlu bir şekilde başını iki yana sallayarak müziğin ritmine uygun hareketler yaptığını belirtmiştir.

Araştırmanın ilk bulgusu incelendiğinde, şarkıyla desteklenmiş video modelin zihinsel yetersizliği olan çocuklara öğretilmesi hedeflenen günlük yaşam becerilerinin öğretiminde video model olma yöntemine göre daha etkili olduğu görülmüştür.

Araştırmada her bir denek için her iki öğretim yöntem için öğretilmesi hedeflenen becerileri öğrenene kadar öğretim oturumu düzenlenmiştir. Elif 7. oturumdan itibaren şarkıyla desteklenmiş video modelin olduğu kazak katlama becerisini öğrenmeye başlamıştır. Kararlı veri elde edilinceye kadar öğretim oturumlarına devam edilmiştir ve üç kez üst üste kararlı veri elde edilince uygulama oturumlarına son verilmiştir. Ayakkabı boyama becerisinin yer aldığı video model olma öğretim yönteminde ise Elif 7. oturumdan itibaren beceriyi öğrenmeye başlamıştır. Kararlı veri elde edilinceye kadar öğretim oturumlarına devam edilmiştir ve üç kez üst üste kararlı veri elde edilince uygulama oturumlarına son verilmiştir.

Karşılaştırıldığında ise her iki öğretim yönteminin de beceri öğretiminde etkili olduğu görülmüştür. Emirhan, şarkıyla video model olma öğretiminin olduğu ayakkabı boyama becerisini 6. Öğretim oturumundan itibaren öğrenmeye başlamıştır. Kararlı veri elde edilinceye kadar oturumlar devam edilmiştir. Kararlı veri elde edildikten sonra öğretim 8. Öğretim oturumu ile sonlandırılmıştır. Kazak katlama becerisinin yer aldığı video model olma öğretim yöntemindeki öğretim oturumlarına bakıldığında Emirhan 9. Öğretim oturumundan itibaren öğrenmeye başlamıştır. Kararlı veri elde edilinceye kadar öğretim oturumlarına devam edilmiştir. 11. Öğretim oturumu ile öğretim sonlandırılmıştır. Her iki öğretim yöntemini karşılaştırdığımızda şarkıyla video model olma öğretim yönteminin daha etkili olduğu görülmüştür. Kerim, şarkıyla video model olma öğretimin olduğu ayakkabı boyama becerisini 5. Öğretim oturumunda itibaren öğrenmeye başlamıştır. Kararlı veri elde edilinceye kadar oturumlara devam edilmiştir. Kerim, 7. Öğretim oturumundan itibaren öğrenmeye başlamıştır. Kararlı veri elde edilinceye kadar öğretim oturumlarına devam edilmiştir. 9. Öğretim oturumu ile öğretim sonlandırılmıştır. Her iki öğretim yöntemini karşılaştırdığımızda şarkıyla video model olma öğretiminin daha etkili olduğu görülmüştür. Hamza, 3. Öğretim oturumundan itibaren şarkıyla video model olma öğretiminin olduğu kazak katlama becerisini öğrenmeye başlamıştır. Kararlı veri elde edilinceye kadar oturumlara devam edilmiştir. 5. Öğretim ile birlikte öğretim sonlandırılmıştır. Ayakkabı boyama becerisinde ise Hamza, 4. Öğretim oturumundan itibaren beceriyi öğrenmeye başlamıştır. Kararlı veri elde edilinceye kadar öğretim oturumlarına devam edilmiştir. 6. Öğretim oturumu ile birlikte öğretim sonlandırılmıştır. Her iki öğretim yöntemini karşılaştırdığımızda şarkıyla video model olma öğretiminin daha etkili olduğu görülmüştür. Şarkıyla desteklenmiş video modelin dikkati bir noktaya toplama yönünde etkili olduğu da görülmüştür.

Araştırmanın sosyal geçerlilik bulguları incelendiğinde kazak katlama ve ayakkabı boyama becerilerinin video model olma ve şarkıyla desteklenmiş video modelin öğretimi yapıldıktan sonra şarkıyla desteklenmiş video modelin de zihinsel yetersizliği olan çocuklara eğitim veren öğretmenlere yarar sağladığı görülmüştür.

5.2. Öneriler

Bu bölümde, bu araştırma sonucunda uygulamaya yönelik öneriler ve ileride bu konuyla ilgili yapılacak araştırmalara yönelik öneriler belirlenmiştir.

5.2.1. Uygulamaya yönelik öneriler

1. Zihinsel yetersizlik gösteren bireylere, kavram ve beceri öğretiminde şarkıyla video model olma öğretiminin kullanılabileceği,
2. Akademik becerilerin öğretiminde şarkıyla video model olma öğretiminin kullanılabileceği,
3. Şarkıyla video model olma öğretimi hem kulağa hem de göze hitap ettiği için diğer derslerle birlikte sosyal becerilerin öğretiminde de etkili bir şekilde kullanılabileceği,
4. Şarkıyla video model olma öğretim yöntemi kazak katlama ve ayakkabı boyama becerisinin dışında diğer becerilerin öğretiminde de kullanılabileceği,
5. Kazak katlama ve ayakkabı boyama becerisi farklı yöntem ve tekniklerle de çalışılabileceği,
6. Öğretilmesi hedeflenen beceriye şarkıyla video model olma öğretimine paralel olacak şekilde oluşturulan şarkının bir çocuk tarafından seslendirilmesinin öğretimin daha etkili olabileceği düşünüldüğünden önerilir.

5.2.2. İleride yapılacak araştırmalara yönelik öneriler

- ❖ Zihinsel yetersizlik gösteren bireylere belirlenen bir başka günlük yaşam becerisinin öğretilmesinde video model olma ve şarkıyla video model olma öğretiminin etkililiklerinin farklılaşıp farklılaşmadığı ve hangi yaklaşım ile öğretimin daha verimli olduğu araştırılabilir.

- ❖ Zihinsel yetersizlik gösteren bireylere belirlenen bir başka günlük yaşam becerisi veya becerilerinin etkililik ve verimliliklerinin karşılaştırılması,
- ❖ Zihinsel yetersizliği olan ve Otizmi olan bireylere günlük yaşam, öz bakım, akademik becerilerin öğretilmesinde şarkıyla öğretim programının kullanılabileceği,
- ❖ Şarkıyla video model olma öğretim yöntemi farklı öğretim yöntem ve tekniklerle de karşılaştırma yapılabileceği önerilir.
- ❖ Mevcut araştırma yinelenerek okul dışında becerinin genelleme açısından becerinin devam edip etmediğine bakılabilir.
- ❖ Aynı araştırmadan yola çıkarak sosyal becerilerin öğretilmesinde de bu teknik ve yöntem kullanılabilir.
- ❖ Beceri ile paralellik gösteren şarkının bir başka araştırmada bir yetişkine değil de bir çocuğa söylettirilmesi öğretimin etkililiği açısından önerilebilir.

KAYNAKÇA

- AAIDD. (2010). *FAQ on the AAIDD definition on intellectual disability*.
http://www.aadd.org/intellectualdisabilitybook/content_7473cfm?navID=366
Erişim tarihi: 18.02.2015.
- Akçamete, G. & Kargın, T. (1994) Hizmet içi eğitim programının öğretmenlerin işitme engelli çocuklara yönelik tutumlarına etkisi. *Özel Eğitim Dergisi*, 1(4), 13-19.
- Allen, K.D. Wallace, D. P. ,Renes, D. Bowen, S.L. ,& Burke, R. V. (2010) Use of Video Modeling to Teach Vocatioanal Skills to Adoloscents and Young Adults With Autism Spectrum Disorders. *Education and Treatment of Children Volume 33(3)*, 339-349.
- Artan, İ. (2001) Engelli Çocukların Eğitiminde Etkili Bir Teknik; Müzik. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 21, Sayı/2*, 43-55.
- Autism. 2009 Jul;13(4):389-409. doi: 10.1177/1362361309105660. Emotional, motivational and interpersonal responsiveness of children with autism in improvisational music therapy. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/19535468>.
Erişim tarihi: 10.04.2014.
- Avcıoğlu, H. (2013) Effectiviness of Video Modeling in Traning Students With İntellectual Disabilities to Greet People When They Meet. *Educational Sciences: Theory& Practice- 13(1)*, 466-477.
- Aykut, Ç. ve Varol, N. (2007) Zincirleme becerilerin kazandırılmasında ipucunun sistematik olarak azaltılması işlem süreci ile yapılan beceri öğretiminin etkililiğı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(3), 221-238.

- Batu, S. ve Uysal, A. (2006) Normal gelişim gösteren çocuklara çeşitli özür gruplarından akranlarına yardım etmeyi simülasyon yoluyla öğretim etkililiği. *Eurasian Journal of Educational Reserch*, 22, pp, 12-25.
- Bellini, S. , Akullian, J. ve Hopf, A. (2007) İncrasing Social Engagement in Young Children With Autism Spectrum Disorders Using Self- Modeling. *School Pyschology*, 36(5), 80-90.
- Berrakçay, O. (2008) *Bir Müziksel Terapi Modeli Olarak ‘‘ Etkileşimli Ritim Tekrarı Alıştırması’nın’’ Otistik Spektrum Bozuklukları Olan Çocuklardaki Problem Davranışların Azaltılmasındaki Etkileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi.
- Bilir, Ş. , Bal, S. ve Erturan, N. (1992). İleri derecede işitme özürlü olan 4-5 yaş grubu çocuklara dil gelişimi eğitimlerinde.” dudaktan okuma” ve “ cued speech” tekniklerinin karşılaştırılması. *Özel Eğitim Dergisi*, 1(2), 13-21.
- Birkan, B. (2002) Gelişim yetersizliği olan çocuklara renk öğretiminde eş zamanlı ipucuyla öğretimin etkililiği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 169-186.
- Bozkurt, F. ve Gürsel, O. (2005) Effectiveness of constant time delay on teaching snack and drink preparation skills to children with mental retardation. *Education and Traning in Developmental Disabilities*, 40(4), 390-400.
- Bozkurt, S. S. ve Özen, A. (2011) *Otizmli çocuklara rol oyun becerilerinin öğretiminde akran ve yetişkin modelin kullanıldığı video modelin etkililiği ve verimliliği*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Buggey, T. , Hoomes, G. , Sherberger, M. E. ve Willions, S. (2009) Facilitating Social Initiations of Preschoolers With Autism Spectrum Disorder of Video Self- Modeling. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 20(10), 1-12.

- Cavkaytar, A. (1999) Zihin engellilere öz bakım ve ev içi becerilerin öğretiminde bir aile eğitimi programının etkililiği. *Özel Eğitim Dergisi*, 2(3), 40-50.
- Cenkseven, F. ve Akbaş, T. (2003). Kekeme ve kekeme olmayan çocukların anne-çocuk ilişkisini reddedici algılama düzeylerine göre öz- kavramlarının karşılaştırılması. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(25), 49-59.
- Ceylan, F. (2011) Okulöncesi Dönem İşitme Engelli Çocukların Müzik Eğitimi Etkinliklerinde Dikkat Eksikliği Geliştirme Becerisine Ait İnceleme. *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications 27-29 April, 2011 Antalya- Turkey*.
- Ceylan, F. (2012) Okulöncesi Dönem İşitme Engelli Çocuklarda Müzik Eğitimin Sözel Açıklama Becerilerine Etkisi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*. 1(2), 59-64.
- Çadır, D. (2008) *Zihinsel Engelli Öğrenciler İçin Müzik Terapi Yöntemine Göre Hazırlanan Sosyal Beceri Öğretim Programının Etkililiğinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çeşit, C. ve Ece, A. S. (2011) Türkiye’de Lisansüstü Düzeyde Yapılan Disiplinler Arası Müzik Araştırmaları ve Sonuçları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 17(4), 559- 617.
- Çakır- Doğan, C. (2011) Türkiye’deki İlköğretim Düzeyindeki Eğitilebilir Zihinsel Engelliler için Müzik Eğitiminin Durumu ve Öğretim Programı Önerisi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çankaya, Ö. (2011) Zihinsel engelli öğrencilere haroşa örgü örme becerisinin öğretiminde eş zamanlı ipucuyla öğretimin etkililiği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (2).

- Çevik, D. B. (2007). Müzik Öğretim Yöntemlerinden Orff Müzik Öğretisine Genel Bir Bakış. *BAÜ FBE Dergisi*, 9(1), 95-100.
- Diler, N. ve Varol, N. ,(2002) Resim iş becerilerinin öğretiminde tüm beceri ve ileri zincirleme yaklaşımlarının etkililiği. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 117-132.
- Dağseven- Emecan, D. ve Varol, N. (2008) *Zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere sosyal becerilerin kazandırılmasında doğrudan öğretim ve bilişsel süreç yaklaşımları ile yapılan öğretimin etkililiklerinin ve verimliliklerinin karşılaştırılması*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Devrim-Dayı, E. , & Özyürek, M. (2009) *Öğretmen adaylarının öğretme becerilerini edinmelerinde, ipucu ve dönüt verilerek yapılan öğretim ile sadece dönüt verilerek yapılan öğretimin etkililiği, verimliliği, sürekliliğe ve genellemeye olan etkileri*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Değirmenci, H. D. (2010) *Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylere Otel Kat Hizmetleri Becerisinin Öğretiminde Videoyla Model Olma Stratejisinin Etkililiği*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Özel Eğitim Anabilim Dalı.
- Erbaş, D. , & Yücesoy, Ş. (2002). Özel eğitim öğretmenliği programlarında yer alan uygulama derslerini yürütürken kullanılan iki farklı dönüt verme yönteminin karşılaştırılması. (*Elektronik versiyon*). *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 109-120.
- Ergenekon, Y. (2012) Teaching Basic First-Aid Skills Against Have Accidents To Children With Autism Through Video Modeling. *Educational Sciences: Theory & Practice*- 12(4), 2759-2766.
- Erim A. ve Yöndem S. (2014) *The Effect Of Video Model Aided Teaching On Guitar Performance*. Germany:Lap Lambert Academic Publishing.

- Ersoy, G., Tekin-Iftar, E. ve Kırcaali-Iftar, G. (2009). The effects of antecedent prompt and test procedure on teaching simulated menstrual care skills to females with developmental disabilities. (*Elektronik versiyon*) *Education and Training in Developmental Disabilities*, 44, 54-66.
- Esirgemez- Aykut, Ç. ve Varol, N. (2007) *Zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere günlük yaşam becerilerinin kazandırılmasında sabit bekleme süreli ve ipucunun sistematik olarak geri çekilmesi işlemi ile yapılan öğretimin etkililiklerinin ve verimliliklerinin karşılaştırılması*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Eskioğlu, İ. (2003). Müzik Eğitiminin Çocuk Gelişimi Üzerine Etkileri. *Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu. İnönü Üniversitesi, Malatya Bildiriler. S. 116-123* http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/I-Eskioğlu_1.html Erişim tarihi:15.04.2013.
- Günayer- Şenel, H. (1996). Yetersizliği olan ve olmayan gençlerin yetersizliğe yönelik tutumlarının karşılaştırılması. *Özel Eğitim Dergisi*, 2(2), 68-75.
- Güzel- Özmen, R. ve Ünal, H. (2008). Zihinsek engelli öğrencilere şekil kavramı öğretiminde iki öğretim yönteminin etkililiklerinin ve verimliliklerinin karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 8, 647-680.
- Güzel- Özmen, R. ve Vayıç, Ş. (2007). Oku- Altını Çiz- Böl- Birleştir stratejisinin zihinsel engelli öğrencilerin hece tanıma becerilerini kazanmalarında etkililiği. *Özel Eğitim Dergisi*, 8, (2), 1-18.
- Halisküçük, S. E. ve Çifci- Tekinarslan, İ. (2007) *zihinsel Yetersizliği Olan Öğrencilere Makarna Pişirme Becerisinin Öğretiminde Video Model Olmanın Etkililiği. A.İ.B.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 7, Sayı 2, 112-128.*

- Hart, J. E. , Whalon, K. J. (2012) Using Video Self Modeling Via iPads To Increase Acedemic Responding of an Adolescent with Autism Spectrum Disorder and İntellectual Disability. *Education and Training in Autism and Developmental Disabilities*, 47(4), 438-446.
- Havlat, J. J. (2006). *The Effects of Music Therapy On The Interaction Of Verbal and Non-Verbal Skills Of Students With Moderate to Severe Autism*. Master Thesis California State University'
- Hine, J. F. ve Wolery, M. (2006) Using Point- of View Modeling to Teach Play to Preschoolers With Autism. *Topics in Early Childhood Special Educatin*, 26, 83-93.
- İzgü, Ş. (1993) *İşitme Engelli Çocukların İlköğretim Programlarında Müzik Eğitimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Karasu, N. (2011) Otizmlı Bireylerin Eğitiminde Video İle Model Olma Uygulamalarının Değerlendirilmesi: Bir Alan Yazın Derlemesi ve Meta- Analiz Örneği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel EĞİTİM Dergisi* 2011, 12(2) 1-12.
- Keen, D. , Brannigan, K. L. ve Cuskelly, M. (2007) Toilet Training for Children With Autism: The Effects of Video Modeling Category. *Journal of Developmental and Pyscical Disabilities*, 19. , 291-303.
- Kırcaali- İftar, G. , Birkan, B. ve Uysal, A. (1998). Comparing the effects of structural and natural language use during direct instruction with mental reterdation. *Education and Traning in Mental Reterdation and Developmental Disabilities*, 33(4), 375-385.
- Kırşehirli, M. (2011) *Zihin Engelli Çocuklara Öz Bakım Becerilerinin Şarkı Yoluyla Öğretilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Kim J, Wigram T, Gold C. Music Therapy - Music Therapy for Autism by Lisa Jo Rudy 30 january 2010 www.autism.about.com
- Kurt, G. (2006) *Zihin Engelli Çocuklarda, Müzik Dinlemenin Öğrenme Üzerindeki Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kurt, O. , & Tekin- İftar, E. (2006). *Otistik özellikler gösteren çocuklara zincirleme serbest zaman becerilerinin öğretiminde sabit bekleme süreli öğretimin ve eş zamanlı ipucuyla öğretimin gömülü öğretimle sunulmasının etkililik ve verimliliklerinin karşılaştırılması*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Laarhoven, T. V. ve Laarhoven- Myers, T. V. Leslie, M.Z. (2007) The Effectiveness of Using a Pocket Pc as a Video Modeling and Feedback Device for Individuals With Developmental in Vocational Setting. *Assistive Technology Outcomes and Benefits*, 4(1), 28-45.
- McDonald, R. , Sacramone, S. , Mansfiel, R. Wiltz, K. ve Ahern, W. H. (2009) Using Video Modeling to Teach Reciprocal Pretend Play to Children With Autism. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 42, 43-55.
- Mechling, L. (2005) The Effect of Instructor-Created Video Programs to Teach Students with Disabilities: A Literature Review, *Journal of Special Education Technology*, 20(2), 25-36.
- M.R. (2005) Effectiveness of music therapy interventions on joint attention in children diagnosed with autism: a pilot study. *Psy.D. 169 p.*
- Obiozor, W. E. (2010). The Use Of Music To Teach Life Skills To Students With Emotional Disabilities in The Classroom. College of Education Bloomsburg University USA. *Us-China Education Review. (7) 1.*

- ÖEH. (2012). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü: http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111226_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeli_son.pdf erişim tarihi: 18.02.2015.
- Öncül, N. ve Özkan- Yücesoy, Ş. (2010) Orta ve İleri Düzeyde Yetersizliği Olan Yetişkinlere Videoyla Model Olma Kullanılarak Günlük Yaşam Becerilerinin Öğretilmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 10(3), 143-156.
- Öner, A. K. (2006) *Müziğin Öğrenme Güçlüğü Çeken Çocukların Duyarlılıklarına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özçevik, A. (2007) *Müzikle Tedavi ve Öğrenciler Üzerindeki Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi.
- Özeke- Kocabaş, E. (2012) Using Music and Musical Activities in Special Education: Developmants in Turkey. *International Online Journal of Primary Education*.(1)1, <http://www.iojpe.org/ojs/index.php/IOJPE/article/view/125/162> Erişim Tarihi: 07.05.2013.
- Özen, A. , Acar, Ç. , Tavlar, Ö. ve Çetin, Ö. (2002-2003) Öz bakım becerilerinin öğretiminde ipucunun giderek azaltılmasıyla öğretim yönteminin etkililiği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 169-186.
- Şahbaz, Ü. ve Eripek, S. (2005) *Zihin engelli öğrencilere çarpım tablosunun öğretiminde sabit bekleme süreli öğretimin hata düzeltmesiz ve hata düzeltmeli uygulamalarının karşılaştırılması*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Sancho, K. Sidener, T.M. , Reeve, S. A. , ve Sidener, D. W. (2010) Two Variations of Video Modeling Interventions for Teaching Play Skills to Children With Autism. *Education and Treatment of Children*, 33(3), 421-442.
- Scattone, D. (2008) Enhancing the Conversation Skills of a Boy With Asperger's Disorder Through Social Stories and Video Modeling. *Autism Developmental Disorder*, 38, 395- 400.
- Sucuoğlu, B. (2009). *Zihin Engelliler ve Eğitimleri*. Ankara, Kök Yayıncılık.
- Sun, M. ve Seyrek, H. (1998) ‘‘Okul Öncesi Müzik Öğretiminin Öğeleri’’ . *Müzik Öğretimi. Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Yayınları*, S. 43-62.
- Tekin-İftar, E. (2012) *Eğitim ve Davranış Bilimlerinde Tek- Denekli Aratırmalar*. Ankara, Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Temiz, E. (2011) Çocukların Müziksel Ses Özelliklerine Uygun Şarkı Söyleme Becerilerine İşitme Kaybı Değişkeninin Etkisi. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(1) 67-75.
- Tetreault, A. S. , 6 Lerman, D. C. (2010) Teaching Social Skills to Children With Autism Point of View Video Modeling. *Education and Treatment of Children*, 33(3), 395-419.
- The Use of Music and Movement Therapy to Modify Behaviour of Children with Autism See, C. M. Division of Industry and Community Network, Universiti Sains Malaysia. *Minden, 11800 Penang, Malaysia Pertanika J. Soc. Sci. & Hum.* 20 (4): 1103 - 1116 (2012).
- Topsakal, M. , Düzkantar, A. (2010) Zihin özürlü çocuklara oto yıkama becerisi öğretiminde hata düzeltilmesi yapılarak gerçekleştirilen eş zamanlı ipucuyla öğretimin etkililiği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi* 10 (2)

- Turan, D.(2006) *Özel Eğitim’de Müzikten Yararlanmada Karşılaşılan Sorunlarla İlgili Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Uçan, A. (1997) *Müzik Eğitimi (Temel Kavramlar – İlkeler- Yaklaşımlar)*. Ankara, Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçaner, B. ve Öztürk, B. (2009) Türkiye’de ve Dünyada Müzikle Tedavi Uygulamaları. *1. Uluslararası Eğitim ve Araştırma Kongre Bildirisi, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi*.
- Varol, N. (2005). *Beceri Öğretimi ve Öz Bakım*. (1. Baskı) Ankara: Kök Yayıncılık.
- Varol, N. (2011). *Beceri Öğretimi ve Öz bakım Becerilerinin Kazandırılması*. (5. Baskı) Ankara: Kök Yayıncılık.
- Whalon, K. J. (2012) Using Video Self-Modeling Via iPads to Increase Academic Responding of an Adolescent With Autism Spectrum Disorder and Disability. *Education and Training in Autism and Developmental Disabilities*, 47(4), 438-446.
- Yılmaz, E. (2010) *Otistik Çocuklarda Müzik Atölyesi Çevresinde Ortaya Çıkan Sözsüz İletişimin İşaretlerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi.
- Yu Kuan Chiang, J. (2008). *Music Therapy For Young Children Who Have Special Needs: the music therapy experience from the perspectives of carers and professionals*. Master Thesis The New Zealand School of Music. Welligton.’
- Yücesoy- Özkan, Ş. ve Gürsel, O. (2006). Zihinsel yetersizliği olan öğrencilere fotokopi çekme becerisinin öğretiminde eş zamanlı ipucuyla öğretimin etkililiği. *Özel Eğitim Dergisi*, 7(2), 29-45.

EKLER

EK-1 AİLE İZİN FORMU

Tuğba ERTEKİN'e video model olma öğretim yöntemi ve şarkıyla video model olma kullanarak çocuğuma ayakkabı boyama becerisi ve kazak katlama becerilerini öğretmesi için izin veriyorum. Bu çalışmanın amacı orta düzeyde zihinsel yetersizliği olan çocuklara günlük yaşam becerilerinin öğretiminde video ile model olma öğretimi ve şarkıyla video model olmanın etkililik ve verimliliklerinin karşılaştırılmasıdır.

Tuğba ERTEKİN'in çocuğumla periyodik çalışmalar yürüteceğini anlamış bulunmaktayım.

Çalışmada, gizliliğin esas olduğunu ve çocuğumun isminin hiçbir şekilde rapor edilmeyeceğini anlamış bulunmaktayım.

Çalışmanın, çocuğum için psikolojik ya da fiziksel bir risk taşımadığını anlamış bulunmaktayım.

Bu çalışmada alınacak görüntülerin, araştırma kapsamında öğretmenler, öğrenciler ya da değişik alanlardan uzmanlara izlettirebileceğini anlamış bulunmaktayım.

Bu çalışmada alınacak görüntülerin, Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü'nde öğretmen yetiştirmek amacıyla okutulan derslerde izlettirebileceğini anlamış bulunmaktayım.

İstedikimde, neden ileri sürmeden çocuğumu çalışmadan çekebileceğimi anlamış bulunmaktayım.

Tuğba ERTEKİN' in çalışma süresince kendisine soracağım tüm sorulara yanıt vereceğini anlamış bulunmaktayım.

Anne- Baba İmzası

Tarih

EK-2 PEKİŞTİREÇ BELİRLEME LİSTESİ

Dolduran Kişi:

NOT: Lütfen çocuğunuza uygun olanı işaretleyiniz

YİYECEK	SEVİYOR	AÇIKLAMALAR
Şeker		
Çukulata		
Kraker		
Meyve suyu		
Süt		
Bisküvi		
Bonibon		
Meyve		
Haley		
NESNE VE OYUNCAKLAR		
Renkli ataç		
Çıkartma/Etiket		
Kalem		
Boya		
Kalem başlığı		
Silgi		
Rozet		
Kurdele		
Boncuk		
Kitap		
Kartpostal		
Oyuncak		
Oyun kartı/taso		
SOSYAL ÖDÜLLER		
Bravo		
Aferin		
Harikasın		
Çok güzel		
Saçının okşanması		
Alkışlanma		
Sırtının sıvanması		
Alkışlanma		
Gülümseme		
Yanağının okşanması		
Etkinliğin panoya asılması		
Kucaklama		
Deftere/ gülen yüz/yıldız atma		
Deftere aferin yazma/ imza atma		
ETKİNLİK		
Resim yapmak/boyamak		
Müzik dinlemek		
Şarkı söyleme		
Öğretmene yardım etme		
Etkinliğe model olma		
Grup oyunlara başkan olma		
Parmak patates sünger baskısı yapma		
Tahtayı silme		

EK- 4 VİDEOYLA MODEL OLMA ÖĞRETİM YÖNTEMİ VE ŞARKIYLA VİDEO MODEL ÖĞRETİM OTURUMLARI VERİ TOPLAMA FORMU

Adı- Soyadı:

Araştırmacı:

Beceri:

		Oturumlar									
Sıra No	Beceri Basamakları	.././2014 Oturum No:	.././2014 Oturum No:	.././2014 Oturum No:	.././2014 Oturum No:	.././2014 Oturum No:	.././2014 Oturum No:	.././2014 Oturum No:	.././2014 Oturum No:	.././2014 Oturum No:	.././2014 Oturum No:
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											
13											
14											
15											
16											
17											
18											
19											
20											
Doğru Tepki Sayısı/ Yüzdesi											
Yanlış Tepki Sayısı/ Yüzdesi											
Tepkide Bulunmama Sayısı/ Yüzdesi											

EK- 5 YOKLAMA, İZLEME VE GENELLEME OTURMLARI VERİ TOPLAMA FORMU

Adı- Soyadı:

Araştırmacı:

Beceri:

		Oturumlar									
Sıra No	Beceri Basamakları	.././2014 Oturum No:	.././2014 Oturum No:	.././2014 Oturum No:	.././2014 Oturum No:	.././2014 Oturum No:	.././2014 Oturum No:	.././2014 Oturum No:	.././2014 Oturum No:	.././2014 Oturum No:	.././2014 Oturum No:
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											
13											
14											
15											
16											
17											
18											
19											
20											
Doğru Tepki Sayısı/ Yüzdesi											
Yanlış Tepki Sayısı/ Yüzdesi											
Tepkide Bulunmama Sayısı/ Yüzdesi											

EK- 6 YOKLAMA, İZLEME VE GENELLEME OTURUMLARI UYGULAMA GÜVENİRLİĞİ VERİ TOPLAMA FORMU

Öğrenci Adı- Soyadı:

Tarih:

Uygulamacı:

Gözlemci:

Oturum Sayısı	Araç Gerecin Hazırlanması	Pekiştirecin Hazırlanması	Dikkati Sağlama	Beceri Yönergesinin Sunulması	Tepkide bulunma süresinin beklenmesi	Pekiştirme
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						
11.						
12.						

**EK- 7 VIDEOYLA MODEL OLMA VE ŞARKIYLA DESTEKLENMİŞ VIDEO MODELİN
ÖĞRETİM UYGULAMA GÜVENİRLİĞİ VERİ TOPLAMA FORMU**

Öğrenci Adı- Soyadı:

Tarih:

Uygulamacı:

Gözlemci:

Oturum Sayısı	Video İçin Araç Gerecin Hazırlanması	Pekiştirecin Hazırlanması	Dikkati Sağlama	Video Görüntüsünün İzlenmesi	Video Görüntüsünün İzlenmesi Pekiştirme	Araç Gereci Hazırlama	Dikkati Sağlama	Beceri Yönergesinin Sunulması	Tepkide bulunma süresinin beklenmesi	Pekiştirme
1.										
2.										
3.										
4.										
5.										
6.										
7.										
8.										
9.										
10.										

EK- 8 VERİMLİLİK VERİLERİNİ TOPLAMA FORMU

Denek:

Tarih:

Öğretim Uygulamaları	Ölçüt Karşılanıncaya Kadar Gerçekleşen			
	Oturum Sayısı	Deneme Sayısı	Yanlış Tepki Sayısı	Toplam Süre
Video Model Olma Öğretim Yöntemi				
Şarkıyla Desteklenmiş Video Model				

EK- 9 SOSYAL GEÇERLİLİK SORU FORMU

Açıklama: Bu veri toplama formunda, size kısaca özetlenen araştırma ve müzikle desteklenmiş video ile sunumla gerçekleştirilen uygulamaların yer aldığı videolara ilişkin görüşlerinizi belirlemeye yönelik 7 kapalı uçlu ve 3 açık uçlu olmak üzere toplam 10 soru yer almaktadır. Kapalı uçlu sorularda görüşünüz için uygun olan seçeneği (x) şeklinde işaretlemeniz ve birkaç cümleyi içeren sorular için verilen boşlukları doldurmanız rica edilmektedir.

Yardımlarınız için teşekkür ederim.

Özel Eğitim Sınıf Öğretmeni
Tuğba ERTEKİN

Çalıştığınız Kurum:

Eğitim Düzeyiniz:

Doktora: () Yüksek lisans () Lisans() Meslek Yüksek Okulu ()

Mezun Olduğunuz Üniversite / Bölüm:

Mezuniyet Yılıınız:

Kaç Yıldır Özel Eğitim Öğretmeni olarak görev yapıyorsunuz? :

Daha önce çalıştığınız kurumlar ve isimleri:

Aşağıdaki boşluklara düşüncelerinize en yakın olanı işaretleyiniz/ yazınız.

1. Orta düzeyde zihinsel yetersizlik gösteren çocuklarla yaptığınız öğretim çalışmalarında müzikle desteklenmiş video sunumunu kullanır mıydınız?

Evet () Kararsızım () Hayır ()

2. Orta düzeyde zihinsel yetersizlik gösteren çocuklarla çalışan eğitimci arkadaşlarınıza müzikle desteklenmiş video ile model olma sunumunu kullanmalarını önerir miydiniz?

Evet () Kararsızım () Hayır ()

3. Toplumsal uyum becerileri ve diğer derslerin öğretiminde hedef davranış ve becerileri müzik dersiyle ilişkilendirmeyi düşünür müydünüz?

Evet () Kararsızım () Hayır ()

4. Müzikle desteklenmiş video ile model olma sunumunun öğretilen beceri ve davranışların genellemesi olasılığının yüksek olduğu görüşüne katılıyor musunuz?

Evet () Kararsızım () Hayır ()

5. Müzikle desteklenmiş video ile model olma sunumun hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin eğitim ortamlarında uygun olduğu görüşüne katılıyor musunuz?

Evet ()

Kararsızım ()

Hayır ()

6. Toplumsal uyum becerilerinin bütün davranışlarını içeren müzikle desteklenmiş video ile model olma sunumu olsaydı dersi anlatırken kullanır mıydınız?

Evet ()

Kararsızım ()

Hayır ()

7. Anne- baba ve destek eğitimi sağlayan diğer kişilerinde hafif düzeyde yetersizliği olan çocuğa toplumsal uyum becerilerinin öğretiminde müzikle desteklenmiş video ile model olma sunumu kullanarak daha etkili ve kısa sürede sonuca varabileceği görüşüne katılıyor musunuz?

Evet ()

Kararsızım ()

Hayır ()

8. Müzikle desteklenmiş video ile model olma sunumunun toplumsal uyum becerilerinin öğretiminde kullanılması hakkında ne düşündüğünüz birkaç cümleyle anlatır mısınız?

9. Müzikle desteklenmiş video ile model olma sunumunu görüntülerden yola çıkarak varsa beğendiğiniz yanlarını bir iki cümleyle ifade eder misiniz?

10. Müzikle desteklenmiş video ile model olma sunumunu görüntülerden yola çıkarak varsa beğenmediğiniz yanlarını bir iki cümleyle ifade eder misiniz?

EK-10 VIDEO MODEL OLMA ÖĞRETİM YÖNTEMİ UYGULAMA PLANI

BİRİNCİ BÖLÜM: Kimlik Bilgileri

1. Öğrencinin İsmi:	
2. Beceri:	Ayakkabı Boyama
3. Başlama Tarihi:	15.09.2014
4. Bitiş Tarihi:	10.10.2014
5. Öğretmen:	Tuğba ERTEKİN

İKİNCİ BÖLÜM: Amaç ve Ölçüt

6. Amaç: Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisine söylendiğinde beceri analizindeki basamakları izleyerek önünde bulunan ayakkabı boyar.
7. Ölçüt: %100
8. Öğretimsel Amaçlar:
 - Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde gazeteyi alır.
 - Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde gazeteyi yere serer.
 - Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde ayakkabıyı alır.
 - Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde ayakkabıyı gazetenin üzerine koyar.
 - Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde boyayı alır.
 - Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde boyayı gazetenin üzerine koyar.
 - Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde boyanın kapağını açar.
 - Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde ayakkabının tekini eline alır.
 - Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde ayakkabının içine elini sokar.
 - Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde diğer eline boyayı alır.
 - Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde ayakkabıyı dairesel şekilde boyar.
 - Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde boyanan ayakkabıyı gazeteye bırakır.
 - Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde ayakkabının diğer tekini eline alır.
 - Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde ayakkabının içine elini sokar.

- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde ayakkabıyı dairesel şekilde boyar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde boyanan ayakkabıyı gazeteye bırakır.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde boyanın kapağını kapatarak boyayı yerine koyar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde ayakkabıyı yerine koyar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde gazeteyi katlar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde gazeteyi çöpe atar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: Öğretim Süreci

9. Öğretimde Kullanılacak Materyal ve Öğretim Oturumu:

Video model olma öğretim yöntemiyle kazak katlama becerisinin öğretimi için kullanılacak materyaller Asus marka bir bilgisayar, ayakkabı beceri analizini gösteren video klip. Öğretimin etkili olması için uygulayıcı beceri basamaklarını videoda kendi gerçekleştirmiştir.

10. Öğretim Oturumunda Kullanılan Veri Kayıt Formu Kullanım Yönergesi:

Veri kayıt formunda kazak katlama becerisi için her oturumda değerlendirilmesi için gereken yirmi basamak vardır. Her bir basamağın uygun şekilde yerine getirilmesi durumunda değerlendirilen oturum sayısına karşısına “+” olarak,, beceri yerine getirilmemesi durumunda “-“ olarak işaretlenir. Öğrenci tüm beceri basamaklarını yerine getirdiğinde öğretim oturumu sonlandırılarak kayıt işlemi de sonlandırılır.

11. Öğretim Süreci:

Öğretim oturumlarında uygulamacı ve denek bilgisayar ekranının önünde yan yana oturur. Uygulamacı denegin dikkatini çalışmaya çekmek için dikkat sağlayıcı ipucu sunmuştur. (Örneğin; Merhaba Elif, Nasılsın? Benimle çalışmaya hazır mısın?) Denek çalışmaya hazır olduğunu ifade ettiğinde uygulamacı tarafından pekiştirilmiştir. (örneğin; “Aferin, harika!”) Videoyu izledikten sonrada denek videoyu izlediği için uygulayıcı sözel, sosyal ve yiyecek pekiştireci sunmuştur. (Örneğin; “Aferin sana, çok güzel izledin.” diyerek sözel, başını veya sırtını sıvazlayarak da sosyal pekiştirme sunmuştur.) Uygulamacı ve denek uygulamayı gerçekleştirecekleri zaman uygulamacı deneye dikkat sağlayıcı ipucu sunmuştur. (Örneğin; “Şimdi seninle videoda izlediğimiz gibi aynısını yapacağız. Hazır mısın?”) Denek hazır olduğunu ifade ettikten sonra uygulayıcı tarafından sözel olarak pekiştirilmiştir. (Örneğin; “Aferin, çok güzel.”) Sonrasında uygulayıcı deneye beceri yönergesini sunmuştur. (Örneğin; “Ayakkabıyı Boya?”) Deneğe tepkide bulunması için 3-5 saniye arasında süre verilmiştir. Denek doğru tepki verdiğinde pekiştirilmiştir. (Aferin, çok güzel.) Yanlış tepki verdiğinde ise görmezden gelinerek değerlendirmeye son verilmiştir. Deneğin dikkatini sağlamak için sözel, sosyal ve yiyecek pekiştireci uygulanmıştır.

Uygulama süresince şu aşamalara ayrıca dikkat edilmiştir:

- Yoklama oturumlarında kullanılacak malzemeler öğrencilerin rahatlıkla görebileceği ve ulaşabileceği yere konmuştur.
- Uygulama esnasında ve yoklama oturumlarında deneğin dikkatinin dağılmaması için öğretimin ve yoklama oturumlarının öncesinde bir öğretmenin video kayıt yapacağı, diğer öğretmeninde bizi izleyeceği bilgisi verilmiştir.
- Öğretim esnasında öğrencilerin videoyu izlerken dikkatlerini videoya vermeleri hususunda öğrencilere zaman zaman sözel yönergelerde bulunmuştur.
- Uygulamacı öğretim esnasında veya sonrasında çocukları rahatsız etmeyecek şekilde ses vurgu ve tonunu ayarlamada özen göstermiştir.
- Uygulama tek bir uygulamacı tarafından yapılmış, bir öğretmen tarafından hem videoya alınmış ve hem bir başka öğretmen tarafından olmak üzere iki öğretmen tarafından gözlem yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: Değerlendirme Süreci

12. Değerlendirecek Kişi: Tuğba ERTEKİN

13. Nerede Değerlendirilecek:

Sınıfta her öğretim sonrası önünde bulunan ayakkabıyı boyaması istenecektir.

14. Değerlendirme:

Değerlendirme oturumu bittikten sonra öğrenciden öğretilmesi hedeflenen beceriyi video olmadan yerine getirmesi istenir. Amaç öğrencinin beceriyi video olmadan beceriyi yapmasıdır. Değerlendirme bölümünde öğrenciye hiçbir şekilde yardım veya ipucu verilmez. Tek fırsat yöntemi ile değerlendirilir. Kayıt tutmak amacıyla yoklama ve izleme oturumları veri toplama formu kullanılır.

Bireysel Etkinlik Programı (Birinci Hafta)

Etkinlik	Zaman	Öğretim Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Değerlendirme	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Yoklama	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Değerlendirme	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Yoklama	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Değerlendirme	Video Model Olma Yöntemi

Bireysel Etkinlik Programı (İkinci Hafta)

Etkinlik	Zaman	Öğretim Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Yoklama	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu	Pazartesi	Video Model Olma Yöntemi

sonrasında	Değerlendirme	
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Yoklama	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Değerlendirme	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Yoklama	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Değerlendirme	Video Model Olma Yöntemi

Bireysel Etkinlik Programı (Üçüncü Hafta)

Etkinlik	Zaman	Öğretim Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Yoklama	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Değerlendirme	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Yoklama	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Değerlendirme	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Yoklama	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Değerlendirme	Video Model Olma Yöntemi

Bireysel Etkinlik Programı (İkinci Hafta)

Etkinlik	Zaman	Öğretim Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Yoklama	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Değerlendirme	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Yoklama	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Değerlendirme	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Yoklama	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Değerlendirme	Video Model Olma Yöntemi

EK-11 VIDEO MODEL OLMA ÖĞRETİM YÖNTEMİ UYGULAMA PLANI

BİRİNCİ BÖLÜM: Kimlik Bilgileri

15. Öğrencinin İsmi:	
16. Beceri:	Kazak Katlama
17. Başlama Tarihi:	15.09.2014
18. Bitiş Tarihi:	10.10.2014
19. Öğretmen:	Tuğba ERTEKİN

İKİNCİ BÖLÜM: Amaç ve Ölçüt

20. Amaç: Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisine söylendiğinde beceri analizindeki basamakları izleyerek önünde bulunan kazağı katlar.

21. Ölçüt: %100

22. Öğretimsel Amaçlar:

- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde kazağı eline alır.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde kazağın arka yüzeyi kendisine bakacak şekilde tutar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde kazağı düz bir zemine koyar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde kazağın kollarını yana açar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde başat eliyle kazağın bir kolunun lastik kısmından tutar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde diğer eliyle kazağın eteğinden tutar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde tuttuğu kolu kazağın üzerine bırakır.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde kazağın üzerine bıraktığı kolun lastik kısmında tekrar tutar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde tuttuğu kolu omuz hizasında çapraz şekilde katlayarak kolu kazağın etek kısmına bırakır.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde diğer kolun lastik kısmından tutar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde kazağın etek kısmını da diğer eliyle tutar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde tuttuğu kolu kazağın üzerine bırakır.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde kazağın üzerine bıraktığı kolun lastik kısmından tekrar tutar.

- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde tuttuğu kolu omuz hizasında çapraz şekilde katlayarak kolu kazağın etek kısmına bırakır
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde elleriyle kazağı düzeltir.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde kazağın etek kısmından tutar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde tuttuğu etek kısmını omuzlarına bırakır.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde elleriyle kazağı düzeltir.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde kazağın iki tarafından elleriyle tutarak kazağın ön yüzeyini çevirir.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde kazağı elleriyle düzeltir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: Öğretim Süreci

23. Öğretimde Kullanılacak Materyal ve Öğretim Oturumu:

Video model olma öğretim yöntemiyle kazak katlama becerisinin öğretimi için kullanılacak materyaller Asus marka bir bilgisayar, kazak katlama beceri analizi ile paralellik gösterecek şekilde hazırlanan video klip. Öğretimin etkili olması için uygulayıcı beceri basamaklarını videoda kendi gerçekleştirmiştir.

24. Öğretim Oturumunda Kullanılan Veri Kayıt Formu Kullanım Yönergesi:

Veri kayıt formunda kazak katlama becerisi için her oturumda değerlendirilmesi için gereken yirmi basamak vardır. Her bir basamağın uygun şekilde yerine getirilmesi durumunda değerlendirilen oturum sayısına karşısına “+” olarak,, beceri yerine getirilmemesi durumunda “-” olarak işaretlenir. Öğrenci tüm beceri basamaklarını yerine getirdiğinde öğretim oturumu sonlandırılarak kayıt işlemi de sonlandırılır.

25. Öğretim Süreci:

Öğretim oturumlarında uygulamacı ve denek bilgisayar ekranın önünde yan yana oturur. Uygulamacı deneğin dikkatini çalışmaya çekmek için dikkat sağlayıcı ipucu sunmuştur. (Örneğin; Merhaba Elif, Nasılsın? Benimle çalışmaya hazır mısın?) Denek çalışmaya hazır olduğunu ifade ettiğinde uygulamacı tarafından pekiştirilmiştir. (örneğin; “Aferin, harika!”) Videoyu izledikten sonrada denek videoyu izlediği için uygulayıcı sözel, sosyal ve yiyecek pekiştireci sunmuştur. (Örneğin; “Aferin sana, çok güzel izledin.” diyerek sözel, başını veya sırtını sıvazlayarak da sosyal pekiştirme sunmuştur.) Uygulamacı ve denek uygulamayı gerçekleştirecekleri zaman uygulamacı deneğe dikkat sağlayıcı ipucu sunmuştur. (Örneğin; “Şimdi seninle videoda izlediğimiz gibi aynısını yapacağız. Hazır mısın?”) Denek hazır olduğunu ifade ettikten sonra

uygulayıcı tarafından sözel olarak pekiştirilmiştir. (Örneğin; “Aferin, çok güzel.”) Sonrasında uygulayıcı deneğe beceri yönergesini sunmuştur. (Örneğin; “Kazağı katla?”) Deneğe tepkide bulunması için 3-5 saniye arasında süre verilmiştir. Denek doğru tepki verdiğinde pekiştirilmiştir. (Aferin, çok güzel.) Yanlış tepki verdiğinde ise görmezden gelinerek değerlendirmeye son verilmiştir. Deneğin dikkatini sağlamak için sözel, sosyal ve yiyecek pekiştireci uygulanmıştır.

Uygulama süresince şu aşamalara ayrıca dikkat edilmiştir:

- Yoklama oturumlarında kullanılacak malzemeler öğrencilerin rahatlıkla görebileceği ve ulaşabileceği yere konmuştur.
- Uygulama esnasında ve yoklama oturumlarında deneğin dikkatinin dağılmaması için öğretimin ve yoklama oturumlarının öncesinde bir öğretmenin video kayıt yapacağı, diğer öğretmeninde bizi izleyeceği bilgisi verilmiştir.
- Öğretim esnasında öğrencilerin videoyu izlerken dikkatlerini videoya vermeleri hususunda öğrencilere zaman zaman sözel yönergelerde bulunmuştur.
- Uygulamacı öğretim esnasında veya sonrasında çocukları rahatsız etmeyecek şekilde ses vurgu ve tonunu ayarlama özen göstermiştir.
- Uygulama tek bir uygulamacı tarafından yapılmış, bir öğretmen tarafından hem videoya alınmış ve hem bir başka öğretmen tarafından olmak üzere iki öğretmen tarafından gözlem yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: Değerlendirme Süreci

26. Değerlendirecek Kişi: Tuğba ERTEKİN

27. Nerede Değerlendirilecek:

Sınıfta her öğretim sonrası önünde bulunan kazağı katlaması istenecektir.

28. Değerlendirme:

Değerlendirme oturumu bittikten sonra öğrenciden öğretilmesi hedeflenen beceriyi müzikle desteklenmiş video olmadan yerine getirmesi istenir. Amaç öğrencinin beceriyi müzik ve video olmadan beceriyi yapmasıdır. Değerlendirme bölümünde öğrenciye hiçbir şekilde yardım veya ipucu verilmez. Tek fırsat yöntemi ile değerlendirilir. Kayıt tutmak amacıyla yoklama ve izleme oturumları veri toplama formu kullanılır.

Bireysel Etkinlik Programı (Birinci Hafta)

Etkinlik	Zaman	Öğretim Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Değerlendirme	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Yoklama	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Değerlendirme	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Yoklama	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Değerlendirme	Video Model Olma Yöntemi

Bireysel Etkinlik Programı (İkinci Hafta)

Etkinlik	Zaman	Öğretim Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Yoklama	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Değerlendirme	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Yoklama	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Değerlendirme	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Yoklama	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Değerlendirme	Video Model Olma Yöntemi

Bireysel Etkinlik Programı (Üçüncü Hafta)

Etkinlik	Zaman	Öğretim Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Yoklama	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Değerlendirme	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Yoklama	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Değerlendirme	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Yoklama	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Değerlendirme	Video Model Olma Yöntemi

Bireysel Etkinlik Programı (İkinci Hafta)

Etkinlik	Zaman	Öğretim Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Yoklama	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Değerlendirme	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Yoklama	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Değerlendirme	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Yoklama	Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Değerlendirme	Video Model Olma Yöntemi

EK-12 ŞARKIYLA VIDEO MODEL OLMA ÖĞRETİM YÖNTEMİ UYGULAMA PLANI

BİRİNCİ BÖLÜM: Kimlik Bilgileri

29. Öğrencinin İsmi:	
30. Beceri:	Ayakkabı Boyama
31. Başlama Tarihi:	15.09.2014
32. Bitiş Tarihi:	10.10.2014
33. Öğretmen:	Tuğba ERTEKİN

İKİNCİ BÖLÜM: Amaç ve Ölçüt

34. Amaç: Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisine söylendiğinde beceri analizindeki basamakları izleyerek önünde bulunan ayakkabıyı boyar.

35. Ölçüt: %100

36. Öğretimsel Amaçlar:

- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde gazeteyi alır.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde gazeteyi yere serer.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde ayakkabıyı alır.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde ayakkabıyı gazetenin üzerine koyar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde boyayı alır.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde boyayı gazetenin üzerine koyar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde boyanın kapağını açar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde ayakkabının tekini eline alır.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde ayakkabının içine elini sokar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde diğer eline boyayı alır.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde ayakkabıyı dairesel şekilde boyar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde boyanan ayakkabıyı gazeteye bırakır.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde ayakkabının diğer tekini eline alır.

- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde ayakkabının içine elini sokar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde ayakkabıyı dairesel şekilde boyar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde boyanan ayakkabıyı gazeteyle bırakır.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde boyanın kapağını kapatarak boyayı yerine koyar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde ayakkabıyı yerine koyar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde gazeteyle katlar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde gazeteyle çöpe atar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: Öğretim Süreci

37. Öğretimde Kullanılacak Materyal ve Öğretim Oturumu:

Müzikle desteklenmiş video model olma öğretim yöntemiyle kazak katlama becerisinin öğretimi için kullanılacak materyaller Asus marka bir bilgisayar, hoparlör, ayakkabı beceri analizi ile paralellik gösterecek şekilde hazırlanan şarkı ve video klip. Öğretimin etkili olması için uygulayıcı beceri basamaklarını videoda kendi gerçekleştirmiştir. Video ile paralellik gösteren şarkıyı ise Abant İzzet Baysal Üniversitesi Müzik Anabilim Dalı'nda görev yapan bir öğretim görevlisi seslendirmiştir. Sesin kaliteli ve daha anlaşılır şekilde duyulması için video klip bilgisayardan bir çift hoparlör yardımıyla oynatılmıştır.

38. Öğretim Oturumunda Kullanılan Veri Kayıt Formu Kullanım Yönergesi:

Veri kayıt formunda kazak katlama becerisi için her oturumda değerlendirilmesi için gereken yirmi basamak vardır. Her bir basamağın uygun şekilde yerine getirilmesi durumunda değerlendirilen oturum sayısına karşısına “+” olarak,, beceri yerine getirilmemesi durumunda “ -” olarak işaretlenir. Öğrenci tüm beceri basamaklarını yerine getirdiğinde öğretim oturumu sonlandırılarak kayıt işlemi de sonlandırılır.

39. Öğretim Süreci:

Öğretim oturumlarında uygulamacı ve denek bilgisayar ekranının önünde yan yana oturur. Uygulamacı denek dikkatini çalışmaya çekmek için dikkat sağlayıcı ipucu sunmuştur. (Örneğin; Merhaba Elif, Nasılsın? Benimle çalışmaya hazır mısın?) Denek çalışmaya hazır olduğunu ifade ettiğinde uygulamacı tarafından pekiştirilmiştir. (örneğin; “Aferin, harika!”) Müzikle desteklenmiş videoyu izledikten sonrada denek videoyu izlediği için uygulayıcı sözel, sosyal ve yiyecek pekiştireci sunmuştur. (Örneğin; “Aferin sana, çok güzel izledin.” diyerek sözel, başını veya sırtını

sıvazlayarak da sosyal pekiştirme sunmuştur.) Uygulamacı ve denek uygulamayı gerçekleştirecekleri zaman uygulamacı deneye dikkat sağlayıcı ipucu sunmuştur. (Örneğin; “Şimdi seninle videoda izlediğimiz gibi aynısını yapacağız. Hazır mısın?”) Denek hazır olduğunu ifade ettikten sonra uygulayıcı tarafından sözel olarak pekiştirilmiştir. (Örneğin; “Aferin, çok güzel.”) Sonrasında uygulayıcı deneye beceri yönergesini sunmuştur. (Örneğin; “Ayakkabıyı Boya?”) Deneye tepkide bulunması için 3-5 saniye arasında süre verilmiştir. Denek doğru tepki verdiğinde pekiştirilmiştir. (Aferin, çok güzel.) Yanlış tepki verdiğinde ise görmezden gelinerek değerlendirmeye son verilmiştir. Deneyin dikkatini sağlamak için sözel, sosyal ve yiyecek pekiştireci uygulanmıştır.

Uygulama süresince şu aşamalara ayrıca dikkat edilmiştir:

- Yoklama oturumlarında kullanılacak malzemeler öğrencilerin rahatlıkla görebileceği ve ulaşabileceği yere konmuştur.
- Uygulama esnasında ve yoklama oturumlarında deneyin dikkatinin dağılmaması için öğretimin ve yoklama oturumlarının öncesinde bir öğretmenin video kayıt yapacağı, diğer öğretmeninde bizi izleyeceği bilgisi verilmiştir.
- Öğretim esnasında öğrencilerin videoyu izlerken dikkatlerini videoya vermeleri hususunda öğrencilere zaman zaman sözel yönergelerde bulunmuştur.
- Uygulamacı öğretim esnasında veya sonrasında çocukları rahatsız etmeyecek şekilde ses vurgu ve tonunu ayarlama özen göstermiştir.
- Uygulamacı müziğin sesini uygun yükseklikte, öğrencinin şarkı sözlerini rahatça anlayabilmesi ve algılayabilmesi için hoparlör kullanmıştır.
- Uygulama tek bir uygulamacı tarafından yapılmış, bir öğretmen tarafından hem videoya alınmış ve hem bir başka öğretmen tarafından olmak üzere iki öğretmen tarafından gözlem yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: Değerlendirme Süreci

40. Değerlendirecek Kişi: Tuğba ERTEKİN

41. Nerede Değerlendirilecek:

Sınıfta her öğretim sonrası önünde bulunan ayakkabıyı boyaması istenecektir.

42. Değerlendirme:

Değerlendirme oturumu bittikten sonra öğrenciden öğretilmesi hedeflenen beceriyi müzikle desteklenmiş video olmadan yerine getirmesi istenir. Amaç öğrencinin beceriyi müzik ve video olmadan beceriyi yapmasıdır. Değerlendirme bölümünde öğrenciye hiçbir şekilde yardım veya ipucu verilmez. Tek fırsat yöntemi ile değerlendirilir. Kayıt tutmak amacıyla yoklama ve izleme oturumları veri toplama formu kullanılır.

Bireysel Etkinlik Programı (Birinci Hafta)

Etkinlik	Zaman	Öğretim Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Yoklama	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Yoklama	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi

Bireysel Etkinlik Programı (İkinci Hafta)

Etkinlik	Zaman	Öğretim Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Yoklama	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Yoklama	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Yoklama	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi

Bireysel Etkinlik Programı (Üçüncü Hafta)

Etkinlik	Zaman	Öğretim Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Yoklama	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Yoklama	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Yoklama	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi

Bireysel Etkinlik Programı (İkinci Hafta)

Etkinlik	Zaman	Öğretim Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Yoklama	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Yoklama	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Yoklama	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi

EK-13 ŞARKIYLA VIDEO MODEL OLMA ÖĞRETİM YÖNTEMİ UYGULAMA PLANI

BİRİNCİ BÖLÜM: Kimlik Bilgileri

43. Öğrencinin İsmi:	
44. Beceri:	Kazak Katlama
45. Başlama Tarihi:	15.09.2014
46. Bitiş Tarihi:	10.10.2014
47. Öğretmen:	Tuğba ERTEKİN

İKİNCİ BÖLÜM: Amaç ve Ölçüt

48. Amaç: Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisine söylendiğinde beceri analizindeki basamakları izleyerek önünde bulunan kazağı katlar.

49. Ölçüt: %100

50. Öğretimsel Amaçlar:

- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde kazağı eline alır.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde kazağın arka yüzeyi kendisine bakacak şekilde tutar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde kazağı düz bir zemine koyar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde kazağın kollarını yana açar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde başat eliyle kazağın bir kolunun lastik kısmından tutar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde diğer eliyle kazağın eteğinden tutar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde tuttuğu kolu kazağın üzerine bırakır.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde kazağın üzerine bıraktığı kolun lastik kısmında tekrar tutar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde tuttuğu kolu omuz hizasında çapraz şekilde katlayarak kolu kazağın etek kısmına bırakır.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde diğer kolun lastik kısmından tutar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde kazağın etek kısmını da diğer eliyle tutar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde tuttuğu kolu kazağın üzerine bırakır.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde kazağın üzerine bıraktığı kolun lastik kısmından tekrar tutar.

- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde tuttuğu kolu omuz hizasında çapraz şekilde katlayarak kolu kazağın etek kısmına bırakır
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde elleriyle kazağı düzeltir.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde kazağın etek kısmından tutar.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde tuttuğu etek kısmını omuzlarına bırakır.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde elleriyle kazağı düzeltir.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde kazağın iki tarafından elleriyle tutarak kazağın ön yüzeyini çevirir.
- Öğrenci gerekli durumlarda ve kendisinden istendiğinde %100 ölçütünde kazağı elleriyle düzeltir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: Öğretim Süreci

51. Öğretimde Kullanılacak Materyal ve Öğretim Oturumu:

Müzikle desteklenmiş video model olma öğretim yöntemiyle kazak katlama becerisinin öğretimi için kullanılacak materyaller Asus marka bir bilgisayar, hoparlör, kazak katlama beceri analizi ile paralellik gösterecek şekilde hazırlanan şarkı ve video klip. Öğretimin etkili olması için uygulayıcı beceri basamaklarını videoda kendi gerçekleştirmiştir. Video ile paralellik gösteren şarkıyı ise Abant İzzet Baysal Üniversitesi Müzik Anabilim Dalı'nda görev yapan bir öğretim görevlisi seslendirmiştir. Sesin kaliteli ve daha anlaşılır şekilde duyulması için video klip bilgisayardan bir çift hoparlör yardımıyla oynatılmıştır.

52. Öğretim Oturumunda Kullanılan Veri Kayıt Formu Kullanım Yönergesi:

Veri kayıt formunda kazak katlama becerisi için her oturumda değerlendirilmesi için gereken yirmi basamak vardır. Her bir basamağın uygun şekilde yerine getirilmesi durumunda değerlendirilen oturum sayısına karşısına “+” olarak,, beceri yerine getirilmemesi durumunda “ -” olarak işaretlenir. Öğrenci tüm beceri basamaklarını yerine getirdiğinde öğretim oturumu sonlandırılarak kayıt işlemi de sonlandırılır.

53. Öğretim Süreci:

Öğretim oturumlarında uygulamacı ve denek bilgisayar ekranın önünde yan yana oturur. Uygulamacı denek dikkatini çalışmaya çekmek için dikkat sağlayıcı ipucu sunmuştur. (Örneğin; Merhaba Elif, Nasılsın? Benimle çalışmaya hazır mısın?) Denek çalışmaya hazır olduğunu ifade ettiğinde uygulamacı tarafından pekiştirilmiştir. (örneğin; “Aferin, harika!”) Müzikle desteklenmiş videoyu izledikten sonrada denek videoyu izlediği için uygulayıcı sözel, sosyal ve yiyecek pekiştireci sunmuştur. (Örneğin; “Aferin sana, çok güzel izledin.” diyerek sözel, başını veya sırtını

sıvazlayarak da sosyal pekiştirme sunmuştur.) Uygulamacı ve denek uygulamayı gerçekleştirecekleri zaman uygulamacı deneğe dikkat sağlayıcı ipucu sunmuştur. (Örneğin; “Şimdi seninle videoda izlediğimiz gibi aynısını yapacağız. Hazır mısın?”) Denek hazır olduğunu ifade ettikten sonra uygulayıcı tarafından sözel olarak pekiştirilmiştir. (Örneğin; “Aferin, çok güzel.”) Sonrasında uygulayıcı deneğe beceri yönergesini sunmuştur. (Örneğin; “Kazağı katla?”) Deneğe tepkide bulunması için 3-5 saniye arasında süre verilmiştir. Denek doğru tepki verdiğinde pekiştirilmiştir. (Aferin, çok güzel.) Yanlış tepki verdiğinde ise görmezden gelinerek değerlendirmeye son verilmiştir. Deneğin dikkatini sağlamak için sözel, sosyal ve yiyecek pekiştireci uygulanmıştır.

Uygulama süresince şu aşamalara ayrıca dikkat edilmiştir:

- Yoklama oturumlarında kullanılacak malzemeler öğrencilerin rahatlıkla görebileceği ve ulaşabileceği yere konmuştur.
- Uygulama esnasında ve yoklama oturumlarında deneğin dikkatinin dağılmaması için öğretimin ve yoklama oturumlarının öncesinde bir öğretmenin video kayıt yapacağı, diğer öğretmeninde bizi izleyeceği bilgisi verilmiştir.
- Öğretim esnasında öğrencilerin videoyu izlerken dikkatlerini videoya vermeleri hususunda öğrencilere zaman zaman sözel yönergelerde bulunmuştur.
- Uygulamacı öğretim esnasında veya sonrasında çocukları rahatsız etmeyecek şekilde ses vurgu ve tonunu ayarlamada özen göstermiştir.
- Uygulamacı müziğin sesini uygun yükseklikte, öğrencinin şarkı sözlerini rahatça anlayabilmesi ve algılayabilmesi için hoparlör kullanmıştır.
- Uygulama tek bir uygulamacı tarafından yapılmış, bir öğretmen tarafından hem videoya alınmış ve hem bir başka öğretmen tarafından olmak üzere iki öğretmen tarafından gözlem yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: Değerlendirme Süreci

54. Değerlendirecek Kişi: Tuğba ERTEKİN

55. Nerede Değerlendirilecek:

Sınıfta her öğretim sonrası önünde bulunan kazağı katlaması istenecektir.

56. Değerlendirme:

Değerlendirme oturumu bittikten sonra öğrenciden öğretilmesi hedeflenen beceriyi müzikle desteklenmiş video olmadan yerine getirmesi istenir. Amaç öğrencinin beceriyi müzik ve video olmadan beceriyi yapmasıdır. Değerlendirme bölümünde öğrenciye hiçbir şekilde yardım veya ipucu verilmez. Tek fırsat yöntemi ile değerlendirilir. Kayıt tutmak amacıyla yoklama ve izleme oturumları veri toplama formu kullanılır.

Bireysel Etkinlik Programı (Birinci Hafta)

Etkinlik	Zaman	Öğretim Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Yoklama	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Yoklama	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi

Bireysel Etkinlik Programı (İkinci Hafta)

Etkinlik	Zaman	Öğretim Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Yoklama	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Yoklama	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Yoklama	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi

Bireysel Etkinlik Programı (Üçüncü Hafta)

Etkinlik	Zaman	Öğretim Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Yoklama	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Yoklama	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Yoklama	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi

Bireysel Etkinlik Programı (İkinci Hafta)

Etkinlik	Zaman	Öğretim Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Yoklama	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Pazartesi Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Yoklama	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Çarşamba Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Yoklama	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi
Sınıfta öğretim oturumu sonrasında	Cuma Değerlendirme	Müzikle Desteklenmiş Video Model Olma Yöntemi

EK-14**Ayakkabı Boyama Becerisi**

1. Gazeteyi alır.
2. Gazeteyi yere serer.
3. Ayakkabıyı alır.
4. Ayakkabıyı gazetenin üzerine koyar.
5. Boyayı bir alır.
6. Boyanın kapağını açar.
7. Boyanın kapağını yere bırakır.
8. Ayakkabının tekini eline alır.
9. Ayakkabının içine elini sokar.
10. Ayakkabıyı dairesel şekilde boyar.
11. Boyanan ayakkabıyı gazeteye bırakır.
12. Ayakkabının diğer tekini eline alır.
13. Ayakkabının içine elini sokar.
14. Ayakkabıyı dairesel şekilde boyar.
15. Boyanan ayakkabıyı gazeteye bırakır.
16. Boyanın kapağını yerden alarak boyayı kapatır.
17. Boyayı yerine koyar.
18. Ayakkabıyı yerine koyar.
19. Gazeteyi katlar.
20. Gazeteyi çöpe atar.

EK-15**Kazak Katlama Becerisi**

1. Kazağı eline alır.
2. Kazağın arka yüzeyini kendine bakacak şekilde tutar.
3. Kazağı düz bir zemine koyar.
4. Kazağın kollarını yana açar.
5. Başat eliyle kazağın bir kolunun lastik kısmından tutar.
6. Diğer eliyle ise kazağın eteğinden tutar.
7. Tuttuğu kolu kazağın üzerine bırakır.
8. Kazağın üzerine bıraktığı kolun lastik kısmından tekrar tutar.
9. Tuttuğu kolu omuz hizasında çapraz şekilde katlayarak kolu kazağın etek kısmına bırakır.
10. Diğer kolun lastik kısmını bir eliyle tutar.
11. Kazağın etek kısmını da diğer eliyle tutar.
12. Tuttuğu kolu kazağın üzerine bırakır.
13. Kazağın üzerine bıraktığı kolun lastik kısmından tekrar tutar.
14. Tuttuğu kolu omuz hizasında çapraz şekilde katlayarak kolu kazağın etek kısmına bırakır.
15. Elleriyle kazağı düzeltir.
16. Kazağın etek kısmından tutar.
17. Tuttuğu etek kısmını omuzlarına bırakır.
18. Elleriyle kazağı düzeltir.
19. Kazağın iki tarafından elleriyle tutarak kazağın ön yüzeyini çevirir.
20. Kazağı elleriyle düzeltir.

EK-16**Ayakkabı Boyama Şarkı Sözleri**

Gazeteyi aldım. lay lay lay
Sonra yere serdim. lay lay lay
Ayakkabı ve boyayı üstüne koydum,
Boyanın kapağını açtım ve durdum.

Ayakkabının teki şu an elimde
Elimi de soktum ben içine
Boyayı da aldım diğer elime
Başladım boyamaya dairesel şekilde.

Ayakkabıyı boyadım koydum gazeteye
Diğer tekini aldım hemen elime
Elim sanki içinde dans ediyor
Ayakkabılar boyanıp, temizleniyor.

Ayakkabılar boyandı bir güzelce
Sanki göz kırıyorlar orda öylece
Boyanın kapağını kapatmalıyım
Ayakkabıyı boyayı yerine koymalıyım

Şarkımızda bitiyor ne yapmalıyım
Gazeteyi katlayıp çöpe atmalıyım
Ayakkabı boyamak çok eğlenceli
Bunu haftada bir tekrarlamalıyım.

EK-17

Ayakkabı Boyama

Söz: Tuğba ERTEKİN

Müzik: Tuğba ERTEKİN / Ahmet Serkan ECE

Ses

1. Ga ze te yi al dım lay lay lay Son ra ye re ser dım lay lay lay

5 A yak ka bu ve bo ya yı üs tü ne koy dım Bo ya nın ka pa gı nı aç tım ve dur dım.

9 2. A yak ka bı nın te ki su an e lim de E li mi de sok tum ben i çi ne

13 Bo ya yı da al dım dig er e li me Bas la dım bo ya ma ya day re sel se kil de

EK-18**Kazak Katlama Şarkı Sözleri**

Kardeşim daha çok küçük

Kazağını katlayamaz

Öğretmeliyim ben ona

Zamanımız oldukça az

Kazağını elime alırım

Arka yüzeyini tutarım

Düz bir zemine koyarak

Kollarını yana açarım

Başat elimle kolunun

Lastik kısmından tutarım

Diğer elimle de eteği tutar

Bedeninin üzerine koyarım

Koyduğum aynı kolu

Çapraz şekilde katlarım

Omuz hizasına getirip

Etek kısmına bırakırım

Diğer kola geldi sıra

Aynı işlem hep aklımda

Tuttuğum kazağın kolunu

Koydum diğerinin yanına

Koyduğum aynı kolu

Çapraz şekilde katlarım

Omuz hizasında hey

Etek kısmına bırakırım

Ellerimle hemen düzelttim

Etek kısmına gitti elim

Tuttuğum etek kısmını

Omuzlarına getirdim

Ellerimle düzelttim

İki yanından tuttu elim

Ön yüzeyini çevirip

Ellerimle bir güzel düzelttim

Kazak katlamak benim işimdir

Ben bu işimi çok severim

Birkaç kere denersem eğer

Kardeşime de öğretiri

EK-19

Kazak Katlama

Söz: Tuğba ERTEKİN

Müzik :Tuğba ERTEKİN / Ahmet Serkan ECE

Ses

1.Kar de im da ha çok kü_ çük Ka za gı nı kat la ya_ maz

5. Ög ret me li yim ben o_ na Za ma nı mız ol dok ça - az.

9. 2.Ka za gı nı e li me a li_ rım. Ar ka yü ze yi ni tu ta_ rım.

13. Düz bir ze mi ne ko ya_ rak Kol la rı nı ya na a ça_ rım.

EK-20**ÖZGEÇMİŞ**

1 Temmuz 1986 Afyonkarahisar, Emirdağ doğumluyum. İlköğrenimi Atatürk İlkokulu ve Cumhuriyet İlköğretim okulunda tamamladım. Orta öğrenimime Emirdağ Anadolu Öğretmen Lisesi'nde devam ettim. Lisans eğitimimi de Abant İzzet Baysal Üniversitesi Özel Eğitim Anabilim Dalı'nda tamamladım. Şu an Eyüp Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi'nde Müdür Yardımcısı olarak görev yapmaktayım. 2009- 2011 seneleri arasında İstanbul Arnavutköy Eğitim Uygulama ve İş Eğitim Merkezi'nde görev yaptım. 2009 yılının Eylül ve Aralık ayları arasında Yeşeren Düşler Özel Eğitim Rehabilitasyon Merkezi'nde çalıştım.

İletişim Adresleri

e-mail: tugbaertekinn@gmail.com

Telefon: 0507 788 58 20